

ΠΑΝΔΟΡΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΕ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ.

ΣΥΝΤΑΚΤΑΙ

Α. Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗΣ, Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ, Ν. ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ, κ.λπ.

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΠΡΩΤΟΣ.

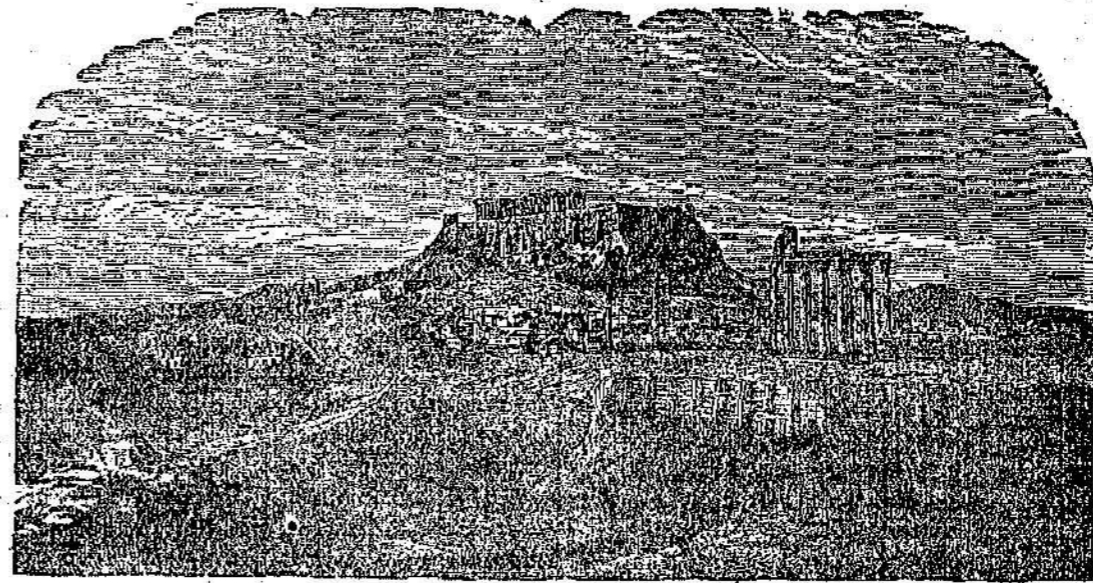
ΑΠΟ ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1860 ΜΕΧΡΙΣ ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1861.

ΑΘΗΝΑΙΝ.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Σ. ΠΑΥΛΙΔΟΥ.

1861.

ΠΑΝΔΩΡΑ.

1 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ, 1860.

ΤΟΜΟΣ ΙΑ΄.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 251.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΟΥΣΤΟΕΥΑΝΣ.

Εγεννήθη εν Κερκύρα τῇ 6 Ιαννουαρίου 1788. Μόλις δεκαπενταετής μετέβη εἰς Ἰταλίαν, καὶ ἐν τῷ τότε περιφήμῳ Πανεπιστημίῳ τῆς Παιῆας ἐστέρθη νομοδιδάκτωρ τὸ 1805. Ἡ περὶ τὴν φιλολογίαν, ἰδίως δὲ περὶ τὴν ἱστορίαν, σπανία αὐτοῦ ἐπίδοσις ἐπέπλεκεν οὐχὶ μόνον τὴν προσοχὴν ἀλλὰ καὶ τὴν θαυμασμὸν τῶν διασημοτέρων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἰταλῶν λογίων καὶ ποιητῶν, ὥστε τὸ 1806 καὶ 1808 ὠνομάσθη μέλος τῆς ἐν Φλωρεντία Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας καὶ τῆς Φλωρεντιαῆς Ἀκαδημίας. Ἐπανελθὼν δὲ εἰς Κέρκυραν ἤρχισε νὰ παραδίδῃ ἀμισθὸς ἐν τῷ Λυκείῳ μαθήματα φιλολογίας, καὶ συγχρόνως ἐδημοσίευεν ἱστορικὰς τινας περὶ τῆς πατρίδος του εἰδήσεις ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν Notizie per servire alla Storia Corecinese dai tempi eroici fino al secolo XII. Τὸ πρῶτον τοῦτο δοκίμιον τῆς πατρίδος ἱστορίας τοσοῦτον ἤρρεσεν, ὥστε ὀλίγον καιρὸν μετὰ τὴν δημοσίευσίν του ἡ Γερουσία τῆς Ἑπτανήσου Πολιτείας ἀνήγγρευσέ τὸν νέον συγγραφεὰ ἱστοριογράφον τῶν νήσων, ἀπονεμοῦσα αὐτῷ δικαίους ἐπαίνους διὰ τὸν ζῆλον καὶ τὴν φιλολογικὴν καὶ φιλοσοφικὴν αὐτοῦ ἀξίαν. Ὀλίγον δὲ πρὶν τὸ μικρὸν τοῦτο κράτος, ἀπολέσεν τὴν ἀν-

εξάρτητον αὐτοῦ ὑπαρξίν, καταστῆ ἀπλὴ τῆς Γαλλίας ἐπαρχία, ὁ Μουστοεὺς δὲ ἀπεδήμησεν ἐκ δευτέρου εἰς Ἰταλίαν, ἐπισκέψθη τοὺς Παρισίους, καὶ πάλιν ἐπέστρεψεν εἰς τὰ Μεδιόλανα, ἐνθα, κατὰ τὰ ἐτῆ 1814 καὶ 1816 ἐξέδωκε δύο τόμους τῶν ἱστορικῶν αὐτοῦ μελετῶν ὑπὸ τὸν τίτλον Illustrazioni Corecinesi ἀνεκάλυψε δὲ καὶ ἐδημοσίευσεν ἀνεκδοτὸν ἀπόσπασμα τοῦ περὶ Ἀντιδόσεως λόγου τοῦ Ἰσοκράτους. Κατ' αὐτὴν δὲ τὴν ἐποχὴν διωρίσθη μέλος ἀντεπιστέλλον τῆς ἐν Παρισίοις Ἀυτοκρατορικῆς Ἀκαδημίας (Institut) ὡς καὶ τῶν Βασιλικῶν Ἀκαδημιῶν τοῦ Βερολίνου, τοῦ Μονάχου, τοῦ Ταυρίνου καὶ τῆς Ἀυτοκρατορικῆς Ἀκαδημίας τῆς Οὐβίνης, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἄδεια παρὰ τῆς κυβερνήσεως τοῦ Βασιλέως τῆς Ἰταλίας νὰ συμβουλευθῇ τὴν μεταξὺ τῆς ἐνετικῆς Πολιτείας καὶ τῶν εὐρωπαϊκῶν αὐτῶν ἀλληλογραφῶν, ἐξ ἧς πολλὰς ἤρθε διὰ πολυτιμοτάτας σημειώσεις. Ἐπισκέψθη δὲ τὸ 1814 ἐν Ζυρίχῃ καὶ τὸ 1815 ἐν Παρισίοις τὸν ἀείμνηστον συμπολίτην καὶ προσφιλὴ αὐτοῦ φίλον Ἰωάννην Καποδίστριαν, καὶ ἐπανακάμψας εἰς Ἰταλίαν ἐκοσμήθη παρὰ τοῦ Ἀυτοκράτορος τῆς Ρωσίας μετὰ τὸ παράσημον τοῦ Ἁγίου Βλαδимиρου. Περιήγηθη ἀκολούθως τὴν Γερμανίαν, καὶ ἐν Σαξωνίᾳ φιλοσόφως τῷ ἐγορηγῆθη ἡ ἄδεια νὰ ἐξετάσῃ τὴν πλουσίαν βιβλιοθήκην τῆς οἰκογενείας τοῦ κόμητος Σχόλεμβουργ, τοῦ κατὰ τὸ 1716 ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ἐνετικῆς στρατοῦ καὶ τῶν ἐγγυωρίων ἀνδρείως ἐπερασπίσαντος τὴν Κέρκυραν κατὰ τῶν πολιο-

κούντων αυτήν Τούρκων. Πύτύχησε δὲ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ ἐκείνῃ πολλὰς καὶ πολυτίμους ἢ ἀποθησαυρίσθη ἱστορικὰς τῆς πατρίδος του εἰδήσεις, ἀναδιψῶν σπουδαίωτατα χειρόγραφα, ἀνήκοντα μὲν ἄλλοτε εἰς τὸ Ἄρχειον τῆς νήσου ταύτης, παραληφθέντα δὲ ὑπὸ τοῦ Σχολεμβουργ κατὰ τὴν ἀξιωμαθὲν-νευτον ἐποχὴν τῆς πολιορκίας ἐκείνης. Τούτων ὁ Κερκυραῖος φιλόλογος τὰ μὲν ἐν ὀλοκλήρῳ ἀντέγραψε, τῶν δὲ ἐν σημειώσεσι τὰ μάλλον ἀξία λόγου διεφύλαξεν, ὅπως ἐν καιρῷ τῷ δεόντι πλουτίσῃ καὶ περιουσιάζῃ τὰ ἱστορικὰ του συγγράμματα. Μετὰ τὴν περὶ τὴν αὐτὴν ἐξέδωκε τὴν περὶ τῶν τεσσάρων ἔκτων τῆς τοῦ Ἁγίου Μάρκου ἐν Βενετίᾳ μητροπόλεως σοφὴν διατριβὴν, ἥτις ἰθαυμάσθη παρ' ὄλων τῶν παιδευμένων διὰ τὴν ἐξοχὸν πολυμαθεῖαν, τὴν ὀρθὴν κρίσιν καὶ καλλιπέπειαν αὐτῆς. Μετὰ δὲ τοῦ Δημητρίου Σχινῆ ἤρξατο νὰ ἐκδίδῃ συλλογὴν ἑλληνικῶν ἀνεκδότων μὲ φιλογολογικὰς σημειώσεις (1816), καὶ τὸ ἐπιπὼν ἔτος ἐξέδωκε τοὺς βίους τοῦ τε Ἀνακρέοντος καὶ τοῦ Διοσκούλου. Ἡ ἀνωτέρω διατριβὴ, οἱ δύο οὗτοι βίαι καὶ ἕτερα ἀξιοσπούδαστα αὐτοῦ συγγράμματα, συμπεριληφθέντα εἰς ἕνα τόμον, ἐδημοσιεύθησαν ἐν Μεδιολάνοισι τὸ 1821 ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν: *Prose varie del cavaliero A. Mustoxidi, con aggiunte di alcuni versi.*

Ἡ ἀπνευστάτη πώλησις τῆς πολυβιβλίου Πάργας δὲν ἠδύνατο νὰ μὴ ἀντηχήσῃ εἰς τὴν καρδίαν ἀνδρός, ὅστις ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων εἶχε πάντοτε περιπόδητον ἀντικείμενον τῶν μελετῶν του τὰς τοῦ ἰδίου ἔθνους μεγάλας καὶ σκληρὰς περιπέτειας· ὅθεν ὕψωσε τὴν φωνὴν ἐνώπιον τῆς πεπολιτισμένης Εὐρώπης, καταμνήτων τὴν ἀπάνθρωπον ἐκείνην πράξιν διὰ τοῦ γαλλικοῦ συγγράμματος: *«Exposé des faits qui ont précédé et suivit la cession de Parga, en 1790, par le capitaine de vaisseau de France, et par le capitaine de vaisseau de France, et par le capitaine de vaisseau de France»*. Ἐν τῷ ὁμοίῳ περιγράφει μὲ κατασκευαστικῶν βίους τὰς ἀξιοθαυμάστους σκηνὰς τῆς καταστροφῆς ἐκείνης. Τὸ δὲ παράδοξον καὶ τὸ ἀποδεικνύον ὅτι ἡ εὐτολμία ὑπεράσπισις τῆς ἀθωότητος καὶ τῆς ἀληθείας οὐδέποτε, οὐδ' εἰς αὐτοὺς ἐκείνους ἀπαρέσκει εἰς οὐδὲν περιποιεῖ μάλλον ψόγον ἢ ἔπαινον, κατ' αὐτὴν τὴν ἐποχὴν ἀνεμνήθη αὐτῷ ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Ἀγγλίας τὸ παράσημον τοῦ τάγματος τῶν Ἁγίων Μιχαὴλ καὶ Γεωργίου. Ἐξακολουθῶν δὲ νὰ διατρέβῃ εἰς τὴν πρωτεύουσάν του Λομβαρδοβενετικῆ βασιλείου, ἐνεθάρρυνε τὸν τυπογράφον Σαζζόνιον νὰ ἐπιχειρήσῃ τὴν ἐκδοσὴν τῶν εἰς τὴν ἰταλικὴν μεταγλωττισθέντων ἑλλήνων ἱστορικῶν. Οὕτως ἤρξατο τὴν τύπωσιν τῆς ἀξιολόγου συλλογῆς, ἣν ὁ μὲν ἐκδότης ἐπέγραψε *Collana degli antichi Storici Greci volgarezzati*, ὁ δὲ ἡμέτερος Μουστοξίδης περιεκόσμησε διὰ τῆς ὥρας καὶ οὕτως κλασικῆς τοῦ Ἡροδότου ἐπιτάξεως. Οὐδεὶς ἀγνοεῖ ὅτι τῆς μεταφράσεως ταύτης, πλουτισθείσης διὰ σχολίων καὶ σημειώσεων, μόνον τὰ ὀκτώ βιβλία ἐδημοσιεύθησαν μέχρι τοῦδε, τοῦ δὲ ἐνάτου καὶ τελευταίου εἶχε κατ' αὐτὰς ἐκπεραιώσει τὴν μετάφρασιν καὶ μέρος αὐτῆς ἐγχειρήσει εἰς τὸν τυπογράφον, καταλείπων ἀνεξεργάστους μόνον τὰς πλεί-

στας τοῦ βιβλίου τούτου σημειώσεις, καὶ τὰς δύο περὶ τῆς γεωγραφίας καὶ χρονολογίας τοῦ Ἡροδότου διατριβὰς, αἵτινες ἐμελλον νὰ τελειοποιήσωσι τὸ πόνημα. Συγχρόνως δὲ ἐβόηθη τὸν περιφθονοφιλέλληνα Φωριεὺν, καὶ μετὰ ταῦτα τὸν Θεωμασίον εἰς τὰς ὑπ' αὐτῶν γενομένας συλλογὰς τῶν δημοτικῶν ἀσμάτων. Περὶ τὰ τέλη τοῦ 1820 διορισθεὶς ὑπὸ τοῦ αυτοκράτορος Ἀλεξάνδρου σύμβουλος τῆς Αἰόλης παρὰ τῆ ἐν Ταυρίνῳ Ῥωσικῇ πρεσβείᾳ, μετέβη εἰς τὴν πρωτεύουσάν του Πεδεμοντίου, ἐνθα αἱ προσπάθειαι του πρὸς συμφιλίωσιν τοῦ ἐπαναστατικῆς κόμματος μετὰ τοῦ βασιλέως, ἐνθ' ἐβρον ἀμερολήπτους καὶ δικαίους ἐπαινήτας μεταξὺ αὐτῶν τῶν φιλελευθέρων Ἰταλῶν, ἔτυχον ἐπίσης, ὡς πᾶσα ἀγαθὴ πράξις, ἐν παρομοίαις περιστάσεσι μάλιστα, τῆς καταφορᾶς τῶν συκοφαντῶν. Ἐκεῖ δὲ ἔλαβε παρὰ τοῦ βασιλέως τοῦ Πεδεμοντίου τὸ παράσημον τῶν Ἁγίων Μαυρικίου καὶ Λαζάρου.

Ἐν τούτοις ἡ ἑλληνικὴ ἐπανάστασις, τὸ ἥρωϊκὸν τοῦτο τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰῶνος κατόρθωμα, ἐξερράγη· ὁ Μουστοξίδης, ἐξυμνήσας αὐτὴν δι' ὠραίων ἰταλικῶν στιχῶν, ἀνεδέχθη καὶ τὸ ἐπίπονον ἔργον νὰ πληροφῇ τὴν Εὐρώπην περὶ τῶν θαλασσιῶν ἀνδραγαθημάτων τῶν ἡμετέρων, ἐκδίδων γαλλιστὶ περιοδικὸν σύγγραμμα ἐπιγραφόμενον: *Précis des opérations de la flotte grecque durant la révolution de 1821 à 1822*. Μὴ παραβλέπων ἐνταυτῷ τὰ φιλογολογικὰ, τὰ ἔχοντα μάλιστα στενὴν σχέσιν μετὰ τῆς ἐθνικῆς ὑπεράσεως μας, κατεχώρισεν ὀλίγον βραδύτερον ἐν τῇ *Ανθολογίᾳ τῆς Φιλολογίας τῆς Παρατηρήσεως ἐπὶ τῆς καθ' ἡμᾶς ἐλληρικῆς γλώσσης*, ἐν αἷς κυρίως ἠθέλησε ν' ἀποδείξῃ δι' ἀκαταμάχητων λόγων ὅτι ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα ζῆ διὰ τῶν μάλλον ἢ ἕττον περιφανῶν αὐτῆς συγγραμμάτων, καὶ ὅτι διερχόμενοι τὸ μέγα διάστημα εἰκοσι καὶ ἑπτὰ περίπου αἰώνων, ἐν τῶν ἡμερῶν μας μέχρι τῶν ἀπωτάτων τῆς ἀρχαιότητος, ὅτε ἔζη ὁ Ὀμηρος, οὐδεμίαν ἄλλην γλῶσσαν εὐρισκομεν τοσοῦτον ἀρχαιοθῶς ἐπεκτεινομένη ὡς ἡ ἑλληνικὴ. » Ἐγράψε διὰ τὴν συλλογὴν τῶν ἑλλήνων ἱστορικῶν τοῦ Σαζζόνιου *Παραρτήμα τι εἰς τὴν ἱστορίαν Ἡρακλείου τοῦ Ποιητοῦ*, καὶ βραδύτερον διὰ ἡρωϊκοκομικῶν ποιήμα τὸν βίον τοῦ Λισώπου. Τὸ 1829 προσκλήθεις ὑπὸ τοῦ αὐτιμῆτου Κυβερνήτου μετέβη εἰς τὴν ἀπνελευθερωμένην Ἑλλάδα, ἐνθα ἀνέλαβε τὴν διοργάνωσιν τῶν ἐν Ἀθήναις δημοσίων ἐκπαιδευτηρίων, ἀμα δὲ καὶ τὴν διεύθυνσιν τοῦ περιοδικοῦ συγγράμματος ἡ *Αἰγιναῖα* καὶ τῆς ἐφημερίδος ἡ *Ἑλληνικὸς Ταχυδρόμος*. Ἡ ἀποτρόπαιος δολοφονία τοῦ Κυβερνήτου ἀνάγκασε τὸν Μουστοξίδην ν' ἀναχωρήσῃ ἐξ Ἑλλάδος καὶ νὰ ἐπανέλθῃ, μετὰ τσαυτὴν πολυχρόνιον ἀπουσίαν, εἰς τὸν κόλπον τῆς ἰδίας πατρίδος, τὴν ὁποίαν ἐμελλε νὰ μὴ ἐγκαταλείψῃ πλέον εἰμὴ διὰ τὸν αἰώνιον βίον. Ἐλθὼν εἰς Κέρκυραν ἐξελέχθη τὸ 1833 ἀντιπρόσωπος, καὶ ἀμέσως γερουσιαστῆς τοῦ τετάρτου κοινοβουλίου, τοῦ πρώτου δόσαντος σημειολογικῆς ὑπάρξεως εἰς τὰς νήσους· διὸ καὶ ἀπρος-

δοκῆτως, καὶ τοι ἀρμοστεύοντας τοῦ φιλελευθέρου καὶ φιλέλληνο Νούγεντ, διελύθη ὑπὸ τῆς ἀγγλικῆς κυβερνήσεως. Μετὰ τὴν διέλυσιν ταύτην ὁ Μουστοξίδης, ὁ δικαιώματι ἐδρεύων ἐν τῇ πέμπτῃ Βουλῇ, διορίσθη ἄρχων τῆς παιδείας· ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ θέσις αὐτῆ δὲν ἔφινεν ἐλευθερὰν τὴν τοῦ Βουλευτοῦ ἐνέργειαν, ἤν ἐδίετασε νὰ παραιτηθῇ σχεδὸν ἀμέσως αὐτῆς, καὶ τοι λίαν ἐπικερδοῦς. ἔκτοτε δὲ ἐράνη ὁ ἀνὴρ οὗτος ἀρχηγὸς τῆς ἀντιπολιτευσεως, ὑποστηρικτῶν καὶ διεθνῶν μὲ σπάνιον θάρρος καὶ σύνεσιν, ἐπὶ τῆς δεσποτικῆς μάστιγας τοῦ Δούγλας, τὴν πάλιν μικροῦ καὶ ἀδύνατου λαοῦ πρὸς ἀγέρωχον ἀντιπρόσωπον μεγάλης καὶ λαχυρᾶς ὑνάμεως. Ὁ ἀρμοστής οὗτος εἶχε διαδεχθῆ τὸν Νούγεντ μετὰ τὴν ἐναρξιν τῆς πρώτης συνόδου τοῦ πέμπτου κοινοβουλίου· ἡ ἀντιπολιτευσις ἐπέμεινε μετὰ ἀπαρδειγματίστου ἐπιμονῆς νὰ ἀπαίτη παρὰ τῆς προστασίας τὴν ἐκτέλεσιν τῶν καθήκοντων τῆς, ὥστε μετὰ τὴν δευτέραν σύνοδον ὁ ἀρμοστής προσέφυγεν εἰς τὸ πρόσφορον μέσον τοῦ νὰ χαλινώσῃ αὐτὴν δι' ἑτέρας διαλύσεως, μεγάλης προσπαθείας καταβαλὼν ὅπως κατὰ τὴν νείαν ἐκλογὴν τῶν ἀντιπροσώπων ψηφισθῶσι μόνον οἱ αὐτῷ ἀφωσιωμένοι. Μ' ὅλας ὅμως τὰς προσπάθειαις ταύταις ὁ Μουστοξίδης ἐξελέχθη μὲ 313 κατὰ 15 ψήφων, καὶ ἡ ἡμέρα αὐτὴ ὑπῆρξεν ἡμέρα ἐθνικῆς χαρᾶς καὶ ἀγαλλιᾶσεως εἰς τὴν πατρίδα του. Ἡ μετὰ τὸ ἀντιπολιτευσεως καὶ προστασίας πάλιν ἀνεφάνη ὑπὲρ ποτε ζωηρότερα, καὶ διήρκασε μέχρι οὗ ὁ Δούγλας ἐκήρυξε τὴν ἀναβολὴν τῆς Βουλῆς. Τότε οἱ ἀντιπολιτευόμενοι ἐπεφόρισαν τὸν Μουστοξίδην ν' ἀπέλθῃ εἰς Ἀγγλίαν, καὶ νὰ παρουσιάσῃ εἰς τὸν ὑπουργὸν ἀναφορὰν κατὰ τῆς διαγωγῆς τοῦ ἀρμοστοῦ. Ἐλθὼν δὲ περὶ τὰ τέλη Μαυτου εἰς Λονδίον, εἶδεν ἀμέσως τὸν μακρήτιον Νορμανδῦ, πρὸς ὃν παρουσάσε καὶ ὑπόμνημα περὶ τῆς καταστάσεως τῆς Ἑπτανήσου, ἐν τῷ ὁμοίῳ κατεδείκνυε τινὲς τρόπῳ διὰ τοῦ Συντάγματος τοῦ 1817 παρεβιάσθη ἡ συνθήκη τῶν Παρισίων, καὶ περὶ τῶν ἐξήτει τὴν μεταρρυθμίσειν τοῦ συντάγματος τούτου, καὶ τὴν εἰς τὰς νήσους ἀποστολὴν ἀνακριτικῆς ἐπιτροπῆς, ὅπως ἐξακριβώσῃ τὰς καταχρήσεις τῆς ἀγγλοϊονικῆς κυβερνήσεως. Μὴ λησμονώμεν ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, καθ' ἣν ἡ μὲν Εὐρώπη σχεδὸν ἅπασα ὑπέκυπτεν ὑπὸ τὴν πίεσιν καὶ τὴν ἐπὶρροίαν τῶν βιενναίων συνθηκῶν, ἡ δὲ κραταιὰ Ἀγγλία ἐδεικνύετο ὑπέρμαχος αὐτῶν, ἡ μόνη ἐν Ἑπτανήσῳ λέξις· *συνταγματικὴ μεταρρύθμισις*, ἐθεωρεῖτο ὡς ἔγκλημα καθοσιώσεως, καὶ οἱ ζητοῦντες αὐτὴν ἐβρίπτοντο ὡς κακούργοι εἰς τὰς ἐρικτάς, ἢ ἐξωρίζοντο ὡς φαυλόβιοι καὶ παραχρησμοί. Ὄθεν δεῖναι μεγαλοῖς γενναιότητος καὶ πατριωτισμοῦ παρῆσχεν ὁ Μουστοξίδης διὰ τῆς διαγωγῆς ταύτης. Ὁ Νορμανδῦ πεισθεὶς, ὡς φαίνεται, εἰς τοὺς λόγους τοῦ συμπολίτου μας, τῷ ὑπεσχέθη ὅτι ἤθελε λάβει ὑπὸ ἐμβροθὴν σκέψιν τὰ ἐκτεθέντα ἐν τῷ ὑπομνήματι, καὶ χρηστάς ἐλπίδας τῷ ἔδωκε περὶ ἰκανοποιήσεως τῶν ἀδικηθέντων Ἑπτανήσιων· ἀλλ' ὡς ἐν ἡ τῶν εὐ-

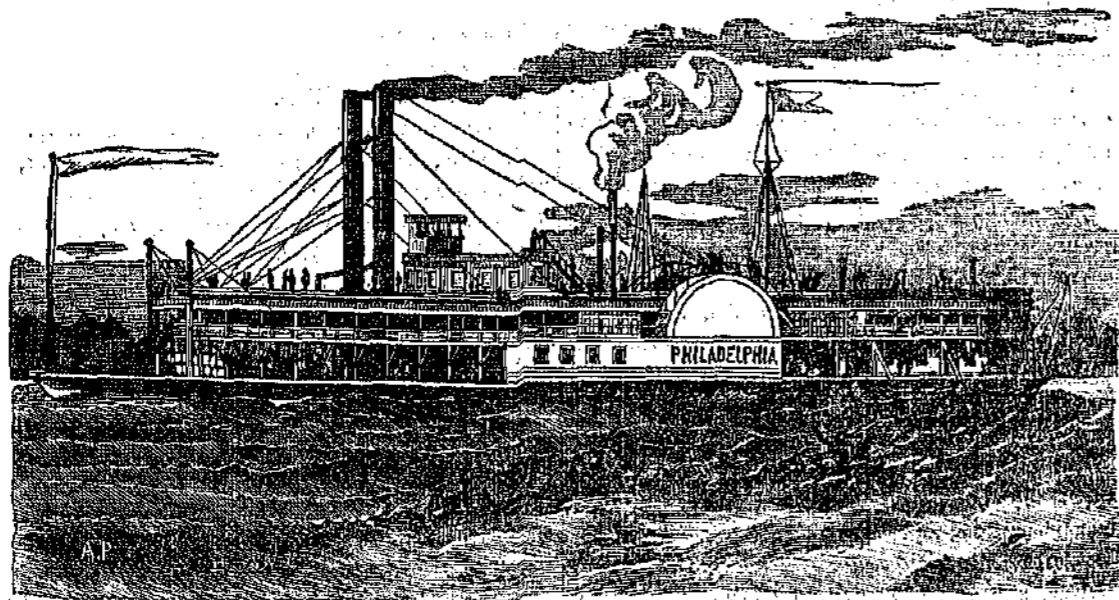
ηρστεῖτο, κατὰ τὴν στιγμήν ἐκείνην, ν' ἀναδεχθῇ τὴν ὑπεράσπισιν τοῦ ἐνταῦθα ἐπικρατοῦντος αὐθαίρετου συστήματος, τὸ ἀγγλικὸν κοινοβούλιον, κατὰ τὸν Αὐγουστον μῆνα τοῦ αὐτοῦ ἔτους, διελύθη· ὁ δὲ Μουστοξίδης, βεβιασμένος ὄν νὰ ἐπανέλθῃ ὅπως παρευρεθῇ ἐν τῇ Βουλῇ, κατὰ τὴν προσεχῆ ἐναρξίν τῆς, ἀνεχώρησεν ἀπὸ Λονδίνου, καὶ καθ' ὃδὸν ἐπληροφόρηθη ὅτι ὁ Νορμανδῦ, παρ' ὃς δικαίως προσεδόκα ἀποτελεσματικὴν θεραπείαν τῶν δεινῶν τῆς πατρίδος του, εἶχεν ἀντικατασταθῆ ὑπὸ τοῦ λόρδ' Ρούσελ. Ὄθεν ἔσπευσεν ἀμέσως ν' ἀπευθύνῃ πρὸς τοῦτον ἀπὸ Βενετίας, ἐπιστολὴν ἀναμιμνήσκουσαν τὸ ὑπόμνημά του. Ἐν τοσοῦτῳ ὅμως, πρὶν ἡμέρας πρὸ τῆς εἰς Κέρκυραν ἀφίξεώς του, ὁ Δούγλας ἀνέβη ἐκ νέου, καὶ μετὰ μικρὸν διέλυσε τὴν Βουλὴν. Καὶ ἡ αὐθαίρετος αὐτῆ πράξις δὲν ἀπεδείλιασε τὸν Μουστοξίδην, ὅστις συνέταξε καὶ ἐπεμψεν εἰς Λονδίον, ἐνθα ἐδημοσιεύθη διὰ τοῦ τύπου, φυλλάδιον ἐπιγραφόμενον: *«Osservazioni sulla dissoluzione del VI Parlamento, da uno dei suoi membri rispettosamente sottomessa al Parlamento ed al Ministero inglese.»* Ὁ λόρδ' Ρούσελ λαβὼν τὴν ἀνωτέρω ἐπιστολὴν διεβίβασε τὸ ὑπόμνημα τοῦ Μουστοξίδου εἰς τὸν ἀρμοστὴν Δούγλας, ὅπως τρέπον τινὰ ἀπολογηθῇ· οὗτος δὲ, ἵνα ὁπωσοῦν ἐνισχύσῃ τὴν ἀλλόκοτον ἀνασκευὴν του, προσέφυγεν εἰς τὸ ἀνάξιον στρατήγημα νὰ καταμνήσῃ τὸν Μουστοξίδην, καὶ σὺν αὐτῷ τοὺς ἀδελφούς Καποδιστρίου, καὶ τὸν Ἰωάννην Πετριτσόπουλον, ὡς ἀρχηγούς στασιαστικῆς συνωμοσίας, καὶ νὰ διατάξῃ τὴν κατ' αἶκον ἔρευναν καὶ κατάσχισιν ἀπάντων τῶν ἰδιωτικῶν αὐτῶν ἐγγράφων. Κατὰ τοῦ ἀγενοῦς τούτου στρατηγήματος ὁ Μουστοξίδης εὐκόλως ἠδυνήθη νὰ ὑπερασπισθῇ καὶ ν' ἀποδείξῃ τὴν ἀθωότητά του καὶ τὸ ψευδὲς τῆς κατηγορίας, ὥστε μετὰ τρεῖς μῆνας ὁ Δούγλας ἠναγκάσθη ν' ἀποδώσῃ τὰ κατασχθέντα ἐγγράφα χωρὶς ν' ἀπολάβῃ οὐδεμίαν ὑποστήριξιν ἐκ τῆς βουλῆς ἐκείνης πράξεως. Οὐχ ἕττον ὅμως ἡ κατὰ τοῦ ὑπομνήματος ἀπάντησις τοῦ ἀρμοστοῦ εὗρεν εὐνοϊκωτάτην ὑποδεξιῶσιν παρὰ τοῦ λόρδ' Ρούσελ, μὴ ἀισχυθέντος νὰ δικαιώσῃ κατὰ πάντα τὴν ἀγγλοϊονικὴν κυβερνήσιν, καὶ, ἵνα φανῇ συνεπής, νὰ προσβάλῃ τὸν χαρακτῆρα τῶν καταπιεζομένων Ἑπτανήσιων. Ἄπασαι αἱ ἀποτυχίαι αὐταὶ δὲν ἀπεθάρρυνον τὸν Μουστοξίδην, μάλιστα ἐν βραχυτάτῳ χρόνῳ ἀνεσκεύασε καὶ διέψευσε τὸν ὑπουργὸν καὶ τὸν ἀρμοστὴν διὰ τοῦ ἐν Μελίτη δημοσιευθέντος συγγράμματός του *Confutazione di A. Mustoxidi al Dispacio*, κτλ, ὅπερ δικαίως ἐπεκλήθη ἡ *πολιτικὴ κατήχησις τῶν Ἑπτανήσιων*. Μετὰ ταῦτα ἐξηκολούθησε νὰ ἐνασχολῆται ἰδιωτικῶν εἰς τὰς προσφιλεῖς αὐτῷ φιλογολογικὰς καὶ ἱστορικὰς μελέτας, ἐκδοῦς, σὺν ταῖς ἄλλοις, κατὰ τὰ ἔτη 1843-1847 τὸν πολυτίμον *Ἑλληνογενήματα*, ἐν τῷ ὁμοίῳ κατεχώρισε πολλοὺς ὑπασκουροὺς τοῦ μεσαιωνικοῦ ἑλληνισμοῦ. Πρὸ δὲ τῆς ἐποχῆς ταύτης εἶχε περικρασηθῆ καὶ παρὰ τοῦ βασιλέως Ὁθωνος με τὸν

χρυσόν Σταυρόν του Σωτήρος. Περὶ δὲ τὰ μέσα τοῦ 1848, ἐπὶ τῆς ἀρμοστίας τοῦ εὐκρινούς καὶ γενναίου Σείτωνος, διορίσθη ἐκ δευτέρου ἱστοριογράφος τῶν ἡμετέρων νήσων, ἢ μάλλον ἐπεκυρώθη ὁ κατὰ τὴν Ἑσπανάσιον Πολιτείαν διορισμὸς αὐτοῦ. Ἐκτοτε κατεγίνετο εἰς συλλογὴν καὶ τακτοποίησιν τῶν τιμαλφῶν καὶ διεσπαρμένων κειμηλίων τῆς ἱστορίας, καὶ εἰς ἐκθεσὶν αὐτῶν διὰ τῆς οἰκείας αὐτῶ ἐμβριθείας καὶ γλαφυρότητος. Διάφοροι περιστάσεις, τὰς ὁποίας ἐνταῦθα ἀδυνατούμεν ν' ἀπεριβήσασμεν, ἐπέφερον μεγάλην βραδύτητα εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου, ὑπερδυστυχῶς καὶ ἔμεινεν ἀτελείωτον.

Ἡ ἕνεκα τῶν συνταγματικῶν μεταρρυθμίσεων τοῦ ἔτους 1849 πρώτη ἐλευθέρων βουλευτῶν ἐκλογή ἐψήφισε τὸν Μουστοξύδην ἀντιπρόσωπον, ἢ δὲ ἀξιωματικόν Βουλῆς ἐκείνῃ ὁμοφώνως ἐκήρυξεν αὐτὸν πρόεδρόν της. Τὴν θέσιν ταύτην ὁ Μουστοξύδης ἀπεποιήθη νὰ δεχθῆ, μετριοφρόνως θεωρῶν ἀνωτέρων τῶν δυνάμεων του. Ὁψιαιτέρον δὲ ἀντετάχθη ὑπὸ τῆς ἀντιπολιτευτικῆς ὡς ὑποψήφιος

εἰς τὴν θέσιν ἐπαρχιακοῦ συμβούλου, καὶ ὡς τοιοῦτος ἐξελέγη ὑπὸ τῶν συμπολιτῶν του. Κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη ὁ Μουστοξύδης διορίσθη ἐκ νέου ἄρχων τῆς Παιδείας. Ἄν ἐν τῷ πολυμύχῳ ὑπουργήματι τούτῳ διατελὼν δὲν ἀνταπεκρίθη εἰς τὰς προσδοκίας καὶ εἰς τὰς ἀπαιτήσεις ἐπάντων, τοῦτο ἀποδοτέον μάλλον εἰς τὴν ἀθλίαν τῶν ἡμετέρων πραγμάτων κατάστασιν, ὡς ἐκ τῆς ὁποίας δυσκόλως, ἵνα μὴ εἴπη τις οὐδύλως, ὁ διακεκριμένος πολίτης δύναται νὰ κατορθώσῃ ὑπερήμιον τι ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἅμα ἀναδεχθεὶς ἐπισημὸν τινα θέσιν. Ἡ γενικὴ δὲ μὴ κατῆφεια ἤ τις κατέλαβε τὸν τόπον μας ὅτε ἀνηγγέλθη ὁ θάνατος τοῦ ἀνδρὸς, ἢ αὐθόρμητος εἰς τὴν ἐκφορὰν τοῦ νεκροῦ σὺν ἄλλοις πολιτῶν καὶ ξένων πάσης τάξεως, ὁ συγκινητικὸς λόγος τὸν ὁποῖον εὐφραδῆς ῥήτωρ ἐξεφώνησεν ἐπὶ τοῦ τάφου, ἀρκούντως ἀπέδειξαν πόσον ἀπίστευον ἢ Κέρκυρα ἕνεκα τοῦ θανάτου τοῦ περικλεῆος Ἀνδρέου Μουστοξύδου.

N. B. MANBENS.

Μεγά ποτάμιον ἀτμόπλοιον.

**ΑΠΟ ΝΕΩΒΟΡΑΚΟΥ
ΕΙΣ ΝΕΑΝ ΑΥΡΗΛΙΑΝ.**

(Τέλος. 1^η φιλιά. 280.)

Ὁ Ἀλαβάμας δὲν εἶναι τὸσον μέγας ποταμὸς ὡς ὁ Μισισσιππὺς ἢ ὁ Ωγαίος, ἀλλ' οὐχ ἦτον θεωρεῖται σημαντικὸς, διότι εἶναι πλεονεχὲς εἰς διάστημα ἑξακοσίων περίπου μιλίων. Οἱ ἐλιγμοὶ τοῦ σχήμα-

τίζουσι μεγάλας καμπύλας, καὶ διὰ τοῦτο ἡ ἀληθὴς ἀπόστασις μεταξὺ Montgomery καὶ Mobile εἶναι 800 μιλίων, ἢν διατρέχει τὸ ἀτμόπλοιον συνήθως ἐντὸς 18 ὡρῶν. Καταβαλὼν τὸν μεγαλοπρεπῆ τούτον ποταμὸν, οὐ αἱ ὄχθαι εἶναι κατάρυτοι μέχρι τοῦ ὕδατος, ἐνδύμιζον ὅτι εἰσπρηγμένη κατὰ πρῶτον εἰς ἄγριον δάπος, δίδει οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον ἴχνος ἀνθρωπίνης κατοικίας ἀπανταῖς. Τὸ ἐσπέρας ἡ ἐρημία ἦτο μεγαλητέρα, καὶ ἐφαίνετο ὅτι ὁ πολιτισμένος κόσμος εὐρίσκετο χιλιάδας μιλίων μακρὰν ἡμῶν.

Τὴν ἐπιούσαν εἶχονεν ἤδη διανύσει τὸ ἡμῶν

τῆς ἀποστάσεως, μέχρι τῆς πόλεως Μοβίλ. Αἱ ὄχθαι ἐφαίνοντο ὅλως ἐρημοί, ὅτε εἶδον ἀπορῶν τὸ ἀτμόπλοιον προσεγγίσαν εἰς τὴν ἑρᾶν, εἰς μέρος ἀκατοίκητον κατὰ τὰ φαινόμενα. Ἀλλὰ δὲν παρήλθον ὀλίγα λεπτά, καὶ πολυάριθμοι μαῦροι ἀναβλάστησαν κυλλόντες ἐπὶ τῆς κατωφεροῦς ἐπιφανείας πρὸς τὸ ἀτμόπλοιον πάλλας τινὰς βαμβάκιου, τὰς ὁποίας παρελάβομεν. Τὰ πυκνὰ φύλλα τῶν δένδρων ἐμπόδιζον νὰ ἴδωμεν τὴν βραδυκαρυτιάν, καὶ ἐπεισθὴν ὅτι τὸ μέρος δὲν ἦτο τότε ἀκατοίκητον ὅσον ἐφαίνετο. Τὰ ἐπὶ τῆς ὄχθης δένδρα κλίνουσι μεγάλως πρὸς τὸν ποταμὸν, τῷ ὁποίῳ τὸ ὄρητικὸν ῥεῦμα τὰ ὑποσκάπτει ἀκαταπαύστως. Καὶ ἐπειδὴ τὸ ὕδωρ ἐκεῖ εἶναι βαθύτερον, τὰ ἀτμόπλοια διέρχονται πλησιέστατα αὐτῶν. Ἐπειδὴ ὁ πρῶτος τῆς ὄχθης τὸ ἀτμόπλοιον ὑπὲρ τὸ δένον πλησίον τῆς ὄχθης, κολοσσικὸν δένδρον προσέκρουσε τὰς καπνοδόχους του μετ' ἀκαδέκτου ὄρητος. Ἐπὶ ἐν δευτεροεπέστην ἐταλαντευόμεθα ἀμφιβάλλοντες ἐάν τὸ δένδρον ἢ αἱ καπνοδόχοι ἦθελον καταπέσει· ἀλλ' ἡ ὄρη τῆς ῥέματός, καὶ αἱ ἀλύσεις τῶν καπνοδόχων ἔλυσαν τὸ ζήτημα ὑπὲρ ἡμῶν. Οἱ ἀνώτεροι κλάδοι τοῦ δένδρου ἐθραύσθησαν μετὰ πατάγου, καὶ κατέπεσαν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος καλύψαντες αὐτὸ διὰ πυκνοῦ στρώματος φύλλων· εὐτυχῶς οὐδεὶς τῶν ἐπιβατῶν ἐπαθε.

Τὸ ἀτμόπλοιον ἐν τούτοις ἐπροχώρει μετὰ ταχύτητα δεκατεσσάρων μιλίων τὴν ὥραν. Οἱ ἐπιβάται περὶ τοὺς 200, οἱ μὲν ἐνάπνιζον, οἱ δὲ ἐκαιζον χαρτί, καὶ ἄλλοι ἐξηπλωμένοι παρετήρουν τοὺς λευκοὺς ἀφρούς, οἵτινες ἐσχημάτιζον διπλῆν γραμμὴν εἰς τὴν πρῆμναν τοῦ ἀτμοπλοίου. Αἰφνης εἰς τῶν ἐπιβατῶν παρετήρησε κόνον, λαυόμενον εἰς τὰ θοὰ τῶν ποταμῶν ὕδατα, καὶ ἐν τῷ ἅμα πνεύοντα βιβάλβερ ἐκινῆθησαν ἐπὶ τοῦ ἀτυχχοῦ πτηνοῦ· ἀλλ' οὐδέμια σφαῖρα τὸ ἤγγισεν. Ἡ περιλάσις αὐτῆ μοὶ ἀπέδειξεν ὅτι ἐκτός ὀλιγιστον ἐξαίρεσεων, ἀπαντες οἱ ἐπιβάται ἦσαν ὠπλισμένοι.

Ἡ συνήθεια τοῦ ἐπιφορεῖν εἶναι κοινοτάτη ἐν ταῖς ἠνωμέναις ἐπαρχίαις, καὶ μάλιστα κατὰ τὰς νοτιοῦς, τὰς μεσαιῶς καὶ τὰς δυτικῆς. Ὁ Ἀμερικανὸς τῶν μερῶν τούτων, ἐξερχόμενος τῆς κατοικίας, λαμβάνει μετ' ἐκτου βιβάλβερ, ὡς λαμβάνει ὠρολόγιον ἢ βιβλόν, ἀδιάφορον ἂν ἐξέρχεται εἰς περὶπατον ἐντὸς τῆς πόλεως, ἢ ἂν μέλλει νὰ ταξειδεύσῃ. Ὁ πρ μετριοπαθὴς καὶ ἂν ἦναι τις, δυσκόλως δύναται νὰ χαλινώσῃ ἐαυτὸν ἐνίοτε, κυριεύμενος ὑπὸ θυμοῦ· καὶ ὡς ἐκ τούτου ἡ ἀδίκος αὐτῆ συνάφεια μετὰ τοῦ προμεροῦ ὄπλου, τὸν ἐξοικεῖ βραδυκαρυτῶν μετ' αὐτοῦ, καὶ ἡ χορηγία γίνεται δυστυχῶς συχνότατη. Πρὸ ὀλίγων ἐτῶν Γερουσιαστὴς Ἀμερικανὸς ἐγένετο εἰς τὸ ξηνοδοχεῖον National ἐν Οὐάσιγκτων. Ὁ ὑπηρετὴς ἀθαδίασέως, καὶ ὁ Γερουσιαστὴς παραβυθίαις ἐπιπροβόλησε καὶ τὸν ἀφῆκε νεκρὸν. Δικασθεὶς ὑπὸ τῶν ὁρωτῶν ἠθώθη, διότι ἐπραξε τὸν φόνον εἰς βραδυκαρυτῶν ὄρητος, ἕνεκα τῆς ἀθαδίας τοῦ ὑπηρετῆου

ἐν ὄψῃ φιλονεικίᾳ τῆς μεταξὺ Ἀμερικανῶν περιρρίζεται εἰς λόγους μόνον, ἔχει καλῶς· ἀλλὰ ὅμως ὡς ἐπιθέσει, τις χεῖρα ἐπὶ τοῦ ἑτέρου, οὗτος τὸν φωνεῖ παράυτη. Ὁὗτω ἐν Οὐάσιγκτων, ἐμπορὰς τις πρὸ τριῶν ἐτῶν, παραβυθίαις κατέπεσε πληγὴν διὰ μικρᾶς βιβλῶν ἐπὶ τινος ταγματάρχου. Ὁὗτος δὲ ἀνευ ἀναβολῆς, ἐκαβαλὼν τὸ βιβάλβερ ἀπὸ τῶν θυλακῶν του, ἐφόνευσε τὸν ἑμπορὸν ἐν ἀκαρεῖ. Οἱ ὄρωται ἠθώσαν τὸν φόνον ἐντὸς 10 ἡμερῶν.

Αἱ μονομαχίαι ἐν ταῖς ἠνωμέναις ἐπαρχίαις δὲν προξενούσιν ἐντύπωσιν ὡς ἐν Κέρκυρῃ. Αἱ μεταξὺ ἰδιωτῶν ἰσως εἶναι πλέον συγκεχωρημέναι· ἀλλ' αἱ μεταξὺ μελῶν τοῦ Κοινοβουλίου, δικαστῶν, ὧν ἔργον ἢ διανομὴ τῆς δικαιοσύνης, καὶ Γερουσιαστῶν, εἶναι τῶσον συχνὰ ὡστε προξενούσιν αἰσχος εἰς τὴν ἀμερικανικὴν κοινωνίαν, καὶ μάλιστα, διότι γίνονται ἐπὶ πολιτικῶν ζητημάτων. Πρὸ ἐνός ἔτους ὁ δικαστὴς Terry τῆς Καλλιφορνιας, προσεκάλεσεν εἰς μονομαχίαν τὸν Γερουσιαστήν τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας Broderick, ἐπὶ τῇ προφάσει ὅτι ὁ Γερουσιαστὴς αὐτός, εἰς τινα δημοσίᾳ ὁμιλίαν πρὸς μνητῶν, ἀνέφερε περίοδον προσάπτουσαν μῶμον εἰς τὸν πολιτικὸν χαρακτῆρα τοῦ δικαστοῦ. Καὶ ἔδωκε μὲν ὁ προσκληθεὶς εὐλόγους ἐξηγήσεις, ἐδέχθη δὲ μὴ καὶ τὸ προσκλητήριον. Ἡ μονομαχία ἐγένετο διὰ πιστολῶν, καὶ ὁ ἀτυχὴς Γερουσιαστὴς πληγωθεὶς κυρίως ἔπεσε νεκρὸς.

Εἰς τὰς νοτιοῦς ἐπαρχίας αἱ μονομαχίαι γίνονται συνήθως διὰ καρβίνους. Ὁ εἰς τῶν ἀντιπάλων μένει πάντοτε ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης. Ἀλλὰ τὸ προμερώτερον ὄπλον τῆς μονομαχίας εἶναι τὸ bowie-knife, ἢτοι κοπτερὰ διατομὸς μάχαιρα, μετὰ πλατῆσαν λεπίδα. Πρὸ ἐξ ἐτῶν δύο Ἀμερικανοὶ τοῦ West ἐμονομάχησαν μετ' αὐτῆν. Ἐκατέρως ἔδωκε τὸν πόδα του ἐπὶ δένδρου, εἰς ἀπόστασιν εἰς ἢν ὁ εἰς ἠδύνατο νὰ φθάσῃ ἐπὶ τῆν καὶ αὐτῶ ἐξυκολοῦθησαν κατὰ μέρους πληγὰς κατ' ἀλλήλων, μέχρις ὅς καὶ οἱ δύο ἀπαυθίσαντες κατέπεσαν νεκροί.

Αἱ μονομαχίαι, ὡς εἶπον, εἶναι σπάνιαι μὲν ἐν ταῖς ἀρκτικαῖς ἐπαρχίαις, συχνόταται δὲ ἐν ταῖς μεσημβριναῖς. Εἶναι τῶντι περίεργον ὅτι ἐν ταῖς τελευταῖαις οἱ μονομάχοι εἶχαν ἐκ τῆς διανοητικῆς μάλλον ἀνεπτυγμένης τάξεως τῆς κοινωνίας, οἷον ἐφημεριογράφοι, ἰατροὶ κτλ. Πρὸ ἐνός ἔτους ἐν Νέα Ἀδρηλίᾳ ἀσθενῆς τις, εἰσελθὼν ἐν τῷ νοσοκομείῳ ἐτέθη ὑπὸ τὴν φροντίδα ἐνδὸς τῶν ἰατρῶν. Ἀσταμεληθεὶς δὲ κατόπιν, ἠθέλησε νὰ τεθῆ ὑπὸ τὴν φροντίδα ἄλλου. Οἱ δόκτορες οὗτοι συννητήθησαν εἰς ἓνα τῶν προδῶρων τοῦ νοσοκομείου, καὶ μετὰ μικρὰν λογομαχίαν, ἐένωσαν τὰ βιβάλβερ τῶν ὁ εἰς κατὰ τοῦ ἄλλου· ἀλλ' εὐτυχῶς οὐδέμια τῶν πληγῶν ἀπέβη καιρία.

ἠθελον πληρώσει πολλὰς σαλίδας ἐὰν ἐπεχίρουν ν' ἀναφέρω τοιαύτας περιπτώσεις. Πρὶν φθάσωμεν ὅμως εἰς Μοβίλ, θέλω προσθεῖαι καὶ νέον παράδειγμα ἐμφανῶν τὴν ἀδιαφορίαν μετ' ἧς μεταχειρίζονται τὰ προβόλα ὄπλα. Κούρις τις ἐν Νέα

βοράκι, αναγνώσκον, ηούτως κατακελιμμένως, βιβλίον περί τήν ενδεκάτην ώραν τής νυκτός. Ενώ δε ανεγίνωσκε, σφαίρα πιστολίου συντρίψασα τήν βελον του παραθύρου, τον επλήγωσεν εις τήν μηρόν, εισδύσασα πλησίον του οστού. Εάν τόν επλήγωνεν εις τόν στήθος, ή πληγή ήθελεν εισθαι θανατηφόρος. Αμέσως διέ τής αστυνομίας έγένητο έρευνα εις τήν αντικρύ οικίαν, εις αναζήτησιν του κακούργου. Νεανίας τις παρουσιάσθη ηούτως ειπόν, ότι αυτός μόν ήτο ο πυροβολήσας, ότι όμως δεν προστίθετο να φονεύση ούδένα, και ότι επυροβόλει μόνον με σφαίρας χάριν διασκαδάσεως. Η αστυνομία τον απέλυσεν αμέσως, δ δε πληγωθείς επλήρωσε τον χειρούργον όπως αποσπάση τήν σφαίραν εκ του μηρού του.

Τεσσαράκοντα όκτώ ώρας μετά τήν εκ Montgomey αναχώρησίν μας, εφθάσαμεν ευτυχώς εις Mobile. Η πόλις αύτη, αν και σημαντικόν εμπορείον εξαγωγής βαμβακίων, αν ή αξία αναβαίνει εις 40,000,000 δόλαρ κατ' έτος, δεν έχει τόν αξίον παρατηρήσεως. Θεμελιωτικά αυτής υπήρξαν οι Γάλλοι κατά τόν 1700 έτος, δε κατάχον ταύτοχρόνως τήν επαρχίαν Λουιζιάνας, και αν και τόν όνομα Mobile εμφάνει γαλλικήν καταγωγήν, λέγεται όμως ότι είναι Ινδικόν. Τόν 1763 παρεχωρήθη εις τούς Άγγλους, και δεκαεπτά έτη μετά ταύτα εδόθη εις τούς Ισπανούς. Άλλά και εκ των δύο τούτων εθνών ολιγίστους έχει κατοίκους: όλοι οι έπιλοιποι κατάγονται εξ αποίκων τής Άγγλίας και Σκωτίας. Ο πληθυσμός τής πόλεως δεν υπερβαίνει τάς 28,000. Η προκυμια ήτο κεκαλυμμένη υπό χιλιάδων παλλών βαμβακίου, και πολυαριθμών Μαύρων ενασχολουμένων εις τήν φέρωσιν αυτών. Βαμβακίον και εμπροσθεν και οπισθεν, και εκ δεξιών και εξ άριστερών, και πανταχού. Τά ποτάμια άτμόπλοια διέσχίζον τόν Αλαβάμαν ποταμόν καθ' όλας τάς διευθύνσεις, και μεταξύ των προσωρμισμένων εις τήν προκυμιαν, μοι επέδειξαν ώραιον άτμοκίνητον, τόν Oregon, όπερ έμελλε να αναχωρήσῃ τήν έπιούσαν εις Νέαν Αύρηλιαν.

Περί τας δύο μετά μεσημβρίαν τής έπιούσης, επέβημεν εις τόν Oregon, και μετά μίαν ώραν εύρισκόμεθα εις τας έκβολάς του Αλαβάμα ενώπιον ήμών ήνοίγετο μεγαλοπρεπής ή κόλπος του Μεξικού. Τόν άτμόπλοιον, βαίνον προς τήν Νέαν Αύρηλιαν, διέρχεται ελικοειδώς πλησίον τατα καταφύτων νησιδίων, των οποίων ή συνεχής σειρά σχηματίζει μεταξύ αυτών και τής στερεάς τής λίμνης Borgne και Pontchartrain. Η εκ του καταστήματος του άτμοπλοίου θέα ήτο εις άκρον ζωγραφική. Απειράριθμα πλοία πλέοντα πλησίον προς τας Αντίλλας, ώθούμενα υπό ελαφράς έσπερινής αύρας, εφαιναντο εις τόν ορίζοντα, ενώ τόν Oregon, πλέον εις εναντίαν διεύθυνσιν, εκρύβη μετ' ολίγον μεταξύ των νήσων. Η νύξ εκάλυψε τά πάντα διά του σκοτεινού πέπλου τής, και μετά έλεκτόν δειπνον, παρεδόθημεν άπαντες εις τας άγκάλας του Μορφέως.

Περί τήν έκτην τής πρωίας τόν Oregon εύρίσκειτο άσφαλώς προσωρμισμένον εις τήν προκυμιαν τής λίμνης Pontchartrain, ήτις συνδέεται με τήν πόλιν τής Νέας Αύρηλιαν διά σιδηροδρόμου. Η όδοιπορία δεν διαρκεί πλέον του ενός τετάρτου τής ώρας, ώστε εντός ήμισείας ώρας εύρισκόμην άναπαυτικώς έγκατεστημένος εις τόν ξενοδοχείον St. Charles, τόν μεγαλοπρεπέστερον κτίριον τής πόλεως, μόλις παραχωρούν τά πρωτεία εις τόν κτιζόμενον ήδη Παλάτιον του Τελωνείου τής Κεντρικής Κυβερνήσεως.

Η όδοιπορία μου ήγγιζεν ήδη εις τόν τέρμα της. Εύρισκόμην εις τόν νοτιώτατον άκρον των Ηνωμένων επαρχιών, εις απόστασιν 1600 μιλίων εκ Νεοβοράκου, και πλέον των 6,000 μιλίων από τής φίλης Ελλάδος. Η καρδιά μου όμως ανεπετραβή, και αισθημα αγαλλιάσεως κατέλαθεν όλας μου τάς αισθήσεις δε, επισκεφθείς μετ' ολίγων τόν εν τή πόλει ταύτη Προξενον του Βασιλέως, εις τήν οικίαν του, έχαιρέτισα τήν ύπερ τήν όροφόν της υπερφάνως κυματίζουσαν κυανόλευκον εθνικήν ήμών σημαίαν.

Η Νέα Αύρηλια είναι κτισμένη επί τής άριστεράς όχθης του Μισισίπη επί τινος καμπύλης του ποταμού, σχηματίζοντος ήμισέληνον, και ως εκ τούτου ονομάζεται The Crescent City, κειμένη εις έκάτην μιλίων απόστασιν από των εκβολών του ποταμού. Ο Μισισίπη, συμπαρασύρων άκαταπαύστως μεγάλας ποσότητας πηλού και άμμου, εκ των υψλοτέρων μερών τά άποία διαβρέχει, καταθέτει αυτάς καθόσον προχωρεί προς τά κάτω, και όστω ο πυθμήν του παρά τας εκβολάς είναι ύψηλότερος τής επιφανείας των εκατέρωθεν αυτού γαιών. Προς αποφυγήν εκρύσεων, άνηγέρθησαν επί εκατέρων των όχθών ισχυρά προχώματα, εξ μέχρις όκτώ ποδών ύψους, ονομαζόμενα Ιονόος, εκτεινόμενα εφ' Ικανάς εκατοντάδας μιλίων. Εν τοιούτοι πρόχωμα προστατεύει τήν πόλιν τής Νέας Αύρηλιαν, μέρη τινά τής όποιαν είναι χαμηλότερα του πυθμένος του ποταμού, και ως εκ τούτου υπάρχουσιν άεπεισοτε εν αύτῃ λιμνάζοντα ύδατα, προσενδύοντα ένεκα τής κακής αυτών αποφοράς περιδοικούς πυρετούς. Ο πληθυσμός τής πόλεως είναι περίπου 120,000 ψυχών, αν 60,000 εισι γαλλικής καταγωγής, ονομαζόμενοι Κρεόλοι. Η λέξις αύτη δεν σημαίνει, ως εσφαλμένως υποτίθεται υπό τινον, έπιμιξίαν μετ' άφρικανικού αίματος: όλοι οι εξ Εύρωπαιών γεννώμενοι ένταύθα ονομάζονται Κρεόλοι. Η πόλις είναι μάλλον γαλλική ή αμερικανική, ομοιάζουσα κατά τινα χαρακτηριστικά τόν Ηάντε και τήν Boulogne-sur-Mer. Ένεκα τής έπιμιξείας του λαού όμιλούντος τήν άγγλικήν γλώσσαν, ομοιάζει τήν Boulogne, ενώ οι όδοι και ή αρχιτεκτονική των σικιών αναμιγνύσκουσιν εις τόν όδοιπόρον τόν Ηάντε. Αι δύο γλώσσαι χωρίζουσιν ούτως ειπείν τήν πόλιν εις δύο μέρη. Εκ του ενός μέρους του Canal Street τά πάντα είναι γαλλικά, τά έμβλήματα των εργαστηρίων κλ., ενώ εκ του έτέρου τά

πάντα είναι άγγλικά. Εις μόν τόν γαλλικόν μέρος εύρισκεις τά θεάτρα, τά καφενεία, τά εργαστήρια του συρμού κτλ., εις δε τόν άγγλικόν τά μεγάλα ξενοδοχεία, τά χρηματιστήρια, τάς τραπέζας και τόν κέντρον των εμπορικων συναλλαγών. Η ονομασία των οδών άνευθυμίζει. ώσαύτως τούς Γάλλους θεμελιωτάς τής πόλεως. Ενώ εις Νεοβοράκον αι όδοι ονομαζονται πρώτη, δευτέρα, μέχρι τής εκατοστής ογδοηκοστής ογδόης και ίσως διακοπιστής, εις δε τήν Ούασινγκτωνα, εξαντλήσαντες τά στοιχειά του αλφαβήτου ονόμασαν οδόν Α, Β, Γ, οι Γάλλοι διακρίνουσι τάς οδούς των με ποιητικώτερα ονόματα, όντων οδός Μουσών, οδός Νηρηίδων, οδός Δρυάδων, και των λοιπων θεών του Ολύμπου. Και άφού εξήντησαν ταύτα, καθό λαός θαυμαστής του ωραίου φύλου, ονόμασε τάς λοιπάς οδούς, οδός Ιουλίαν, Αντωνιέτας κλ. Άλλ' ούτε τούς εύεργέτας ή θεμελιωτάς των ελισμόνων, ονομασαντες τινος των οδών του Ούασινγκτanos, Λαφαγέτου, Κερν-δελετ και Πουδράς.

Τή μέγιστον κτίριον τής Νέας Αύρηλιαν είναι, ως ειπον, τόν St. Charles Hotel, κολλοσιαιον οισοδόμημα, ομοιάζον αρκετά τόν ανακτόριον του βασιλέως των Βέλγων εν Βρυξέλλαις. Διαρκούσης τής εκείσε διατριβής μου, διητώντο εν αυτῷ έπτακόσιοι περίπου ξένοι και έντόπιοι. Η μεγαλοπρεπεία του αυτού εισοδος, σχηματίζουσα εύρυτάτην αίθουσαν, παριστά από τής ογδόης ώρας τής πρωίας, μέχρι τής δωδεκάτης του μεσονυκτιου, άπαράμιλλαν κίνησιν και ζωηρότητα, ένεκα του πλήθους των εν αυτῇ ανθρώπων, οίτινες αναγινώσκουσιν εφημερίδας, καπνίζουνσιν, άναμιασώσι καπνόν, πτύουσιν εις υπερμεγέθεις πτυστήρας ή περιφέρονται άπλως. Οι πλούσιοι ιδιοκτῆται των βαμβακοφυτιών και ζαχαροφυτιών μετά των συζύγων και θυγατέρων των, αποφεύγοντες τήν μονοτονίαν των φυτειών, καταβαίνουσιν κατά τήν εποχήν ταύτην εις Νέαν Αύρηλιαν και πληροῦσι τά ξενοδοχεία του St. Charles και St. Louis, ιδίως όμως τόν πρώτον, διάγοντες ζωήν όσον δίδεται φαιδράν και κοινωνικήν, όπως αποζημιωθώσι διά τήν μονοτονίαν των υπολοιπων μηνών του ενιαυτου. Πλείονες ίσως των εκατόν κυριών (χωρίς να συμπεριλάβω τούς άνδρας) καθήνται όμοῦ εις τήν τράπεζαν του προγεύματος, ένδεδυμένοι κομφώς ως δι' έσπερινήν συναναστροφήν, με πολυτελείς εσθήτας, κομφά κεφαλοδέσμια και φέρουσαι πλουσίους αδάμαντας. Τόν γεῦμα είναι επανάληψις τής αυτης πολυτελείας, με μόνην τήν διαφοράν ότι αι κυρία φέρουσιν έτι πλέον βαρυτίμως εσθήτας και πλειοτέρας αδάμαντας και μαργαρίτας. Μετά τού γεῦμα ή κομφωτάτη και άπέραντος αίθουσα των κυριών περιστεύεται μη άπαντώμενον μηδαμού του κόσμου. Αι ώραιαι και γοητευτικαι Αμερικανίδες των Νοτιών επαρχιών, ένδεδυμένας ως ειπον ανωτέρω, άστράπτουσιν από αδάμαντας και πολυτίμους λίθους, οίτινες δίδουσι πλειοτέραν λαμπρότητα εις τήν καλλονήν των, αναμινγύονται μετ' δημο-

κρατικής τρώντι άπλότητος μετ' ανθρώπων πάσης τάξεως, οίτινες κατοικουσιν εις τήν αυτῃ ξενοδοχείον, και δύνανται να πληρώωσι τά τρία δόλλαρ καθ' ήμέραν ήτοι τήν τιμήν ενός διαμεταίου. Τόν να διευθύνη τις εν τοιούτον κολλοσιαιον κατάσταση, να έπιστάτη εις πάντα, από του μαγειρείου μέχρι τής πολυτελοῦς αίθούσης τής υποδοχής, να προβλέπη και διά τά παραμικρότερα πράγματα αν ένδέχεται να λάβωσιν ανάγκην οι έπτακόσιοι ξενοζόμενοι, να διευθύνη εκατοντάδας ύπηρετών, και να προσέχη εν ταύτῳ διά τήν τρομεράν μάστιγα του πυρός, είναι τρώντι επιχείρησις εκ των δυσκολωτάτων και όμως τοσούτον έντελής είναι ο έσωτερικός οργανισμός των αμερικανικών ξενοδοχείων, ώστε κινούνται με ακρίβειαν και τάξιν ώρολογίου.

Εξελθών του ξενοδοχείου, διεύθυνθη προς τήν προκυμιαν, πλησίον του Canal Street, όπως ιδού εκ του πλησίον τόν α Πατέρα των Ίθαίων, ο ως ονομαζουσι τόν Μισισίπην οι αυτόχθονες. Η Ιονέε ήτο όλοτελώς κεκαλυμμένη από πραγματείας, τάς όποιαν αναριθμητα άτμοκίνητα προερχόμενα εκ των επαρχιών του Μισισίπη, Αριανσας, Τενεση, Μισσούρη, Ιλλινόης, Ουαίλο και Κεντόκης απεδίβαζον εις αυτήν. Χιλιάδες Διαύρων ένησχολούντο εις τήν εκφόρτωσιν και παραλαβήν των εμπορευμάτων, και ποικιλόχροοι σημαίαι, τεθειμένοι εις μικράς αποστάσεις, όπως χωρίζωσι τά εμπορεύματα του ενός από τά του άλλου, συνέτεινον εις τόν να καθίστασιν έτι τερπνότερον τόν προ των οφθαλμών μου θέαμα. Εάν ή Ιονέε ήτο κεκαλυμμένη υπό έμπορευμάτων, και ο ποταμός δεν ήτο ολιγώτερον κεκαλυμμένος υπό άτμοπλοίων και μέχρις οῦ εφθανεν ή όρασίς μου εκατέρωθεν εκ του σημείου εις ή Ισταμην δεν έόλεπον άλλο, ειμή μυριάδας καπνοδοχών άτμοπλοίων, σχηματίζόντων πυκνήν σειράν, εκτεινούμένην εις Ικανών μιλίων απόστασιν.

Οι νεώσοικοι (docks) του Αίθερπουλ περιστῶσι βεβαίως πολλήν ζωηρότητα: άλλ' αυτη παραβαλλομένη με τήν τής προκυμιας τής Νέας Αύρηλιαν είναι μικροτάτη. Ο ξένος ένταύθα, βλέπων τόν άπειράριθμον ποσόν των εμπορευμάτων τὰ όποια μένουσιν επί τής προκυμιας και εις τας οδούς τής πόλεως, χωρίς κατά τόν φαινόμενον να φυλάττωνται παρ' οὔθενός, συλλαμβάνει λίαν ευχάριστον ιδέα αν περι τής τιμιότητος των κατοίκων και περι του υπερβολικού αυτών πλούτου. Διά μίαν στιγμήν υποθέτει τις ότι τούτων άφθονα είναι τά πάντα, ώστε δεν υπάρχει τάπος εις τας αποθήκας, και διά τούτο αφίνουσι τάς πραγματείας των εις τας οδούς. Τόν βέβαιον είναι ότι ή καθαρά άτμοσφαιρα, τόν τερπνόν κλίμα, ή φαιδρότης των Μαύρων, τόν πληθόν του λαου, τόν δάσος, δ σχηματίζουσιν οι Ιστοι και αι καπνοδόγα των άτμοπλοίων, ή πληθώρα των δύο κυριωτέρων ειδών, του σίτου και βαμβακίου, ο πάταγος των έρχομένων και άπερχομένων άτμοπλοίων, και ο υπόκωφος κρότος του εργαζόμενου πληθους, όλα ταύτα συντείνουσιν εις τόν να διεγείρωσιν εις τήν φαντασίαν του ξένου έντυπώσις

ἀφθονίας, πλούτου και κυριαρχίας, και καθιστάσι τὴν θαυμασίαν ταύτην προκυμαίαν εὐχάριστον εἰς τὰ ὄμματα τοῦ φιλοσόφου, ὡς εἶναι θεβαίως και εἰς τὰ τοῦ ἐμπόρου και παντός ξένου, ὅστις ἀναχωρῶν ἀπὸ Νέαν Ἀβρηλίαν ἀναμνησθεῖται μετ' εὐγνωμοσύνης τὴν παντός ἐπαίνου ἀξίαν φιλοξενίαν τῶν κατοίκων τῆς, τὴν ζωηρότητα τοῦ χαρακτῆρός των, και τὴν διακρίνουσαν αὐτοὺς εὐκρίνειαν.

Δ. Ν. ΜΠΟΤΑΣΗΣ.

ΑΙΓΥΠΤΙΑΚΑ.
ΑΝΕΚΔΟΤΟΣ ΕΠΙΓΡΑΦΗ
ΨΑΜΜΙΤΙΚΟΥ Β' ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ.

Ὁ καθ' ἑρῶδοτον Ψάμμις, ἐν δὲ ταῖς ἱερογλυφικαῖς τῆς Αἰγύπτου ἐπιγραφαῖς Ψαμμίτιχος ὁ Β' καλούμενος βασιλεὺς, ἐγγονὸς Ψαμμίτιχου τοῦ Α' και υἱὸς τοῦ βασιλέως Νεκώ, ἀρχῆς τῆς Αἰγύπτου ἐν τῷ βραχεῖ διαστήματι ἐξ ἑνὸς ἐτῶν (895—890 π. Χρ.), ὀλίγιστα ἀφήκε μνημεῖα εἰς μαρτύριον τῆς βασιλείας αὐτοῦ, και ταῦτα εἰς τὰ μεθόρια τῆς Αἰγύπτου, ἐπὶ τῶν βράχων πλησίον τῶν φιλῶν και τῆς ἑλεφαντίνης, και ὅπου σήμερον ἡ Κοινοσώ, ἵνα διακρίσῃ τὴν μνήμην τῆς ἐκστρατείας αὐτοῦ κατὰ τῶν Αἰθιοπῶν. Εἰς τοιαύτην σπάνιν ἐπιγραφῶν, αἰτινες νὰ φέρωσι τὸ ὄνομα Ψαμμίτιχου τοῦ Β', νομίζω ὅτι θέλω ἱκανοποιῆσαι ἀκούοντων τὴν περιέργειαν τῶν περὶ τὰ τοιαῦτα ἀσχολουμένων, δημοσιεύων ἐπιγραφὴν τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος βασιλέως, ἐνταῦθα ἐν Ἀλεξανδρείᾳ παρακεχωμένην και ἀγνωστον μέχρι τοῦδε, ἣν ἔτυχε νὰ ἴδω ἐσχάτως εἰς γωνίαν τινὰ κάτωθεν τῆς οἰκίας τοῦ τοσκανοῦ γενικοῦ προξένου Rosseli.

Πλάξ ἑνὸς και ἡμισέως μέτρου τὸ μήκος και ἑνὸς περίπου τὸ πλάτος, τραπεζοειδῆς, ἐκ λίθου βασιλίου μελαίνης, τετραμμένη κατὰ τὸ ἄνω και κάτω μέρος, ἔτι δὲ μᾶλλον ἐπὶ τῆς δεξιᾶς πλευρᾶς, περισταῖ τὸν βασιλέα Ψαμμίτιχον τὸν Β' γονυκλιτῶς προσκυνοῦντα και μέχρις ἐδάφους κύπτοντα τὴν βασιλικὴν κεφαλὴν του, ἐνώπιον θεότητος, ἣτις κατὰ κακὴν τύχην, ἐξ αἰτίας τῆς φθορᾶς τῆς πλακῆς κατ' αὐτὸ τὸ μέρος εἶναι ἀφανῆς καθ' ὀλοκληρίαν. Ὁ βασιλεὺς φέρει ἀντὶ τοῦ στέμματος τὴν πολεμικὴν περικεφαλαίαν, και ἐπὶ τῆς ζώνης τὸ βασιλικὸν του ὄνομα κεντημένον. Ἄνωθεν τοῦ βασιλέως εἰς τὴν ἀναγεγραμμένοι οἱ τίτλοι μετὰ τῶν βασιλικῶν θυρεῶν, ἄνωθεν δὲ ἀμφοτέρων ἡ ἀφιέρωσις εἰς εὐθείαν γραμμὴν ἀπὸ δεξιῶν εἰς ἀριστερὰ καθ' ὄλον τῆς πλακῆς τὸ μήκος. Τὸ ὄλον ἄν και τύπου ἀστὴρῶς αἰγυπτιακοῦ προδίδει ἴσῃν ἑλληνικῆς ἐπιπέδοις τὸ κάτω μέρος τῆς πλακῆς σκεπάζει ποικίλμα ἑλληνικῶν ἐν σχηματι μαιάν-

δρου ἐπιμήκους και συνασφιγμένου, τὰ δὲ μᾶλλον τῆς εἰκόνος φαίνονται κομψότερα παρὰ τὸ σῶνθες και γλαφυρότερον ἐγκεκολλημένα, εὐκαμφίαν ἐμφαίνοντα και ἀλθβειαν. Τὴν κορωνίδα τῆς πλακῆς ἐσχημάτις σειρά ὀρθῶν κατὰ πρόσωπον ἱσταμένων, λιμναίων, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν ποδῶν των, καθότι τὸ ἄνω μέρος αὐτῶν ἐκλείπει διόλου, ἢ κατεστραμμένον.

Αἱ ἐπιγραφαὶ φέρουσι τὰδε:

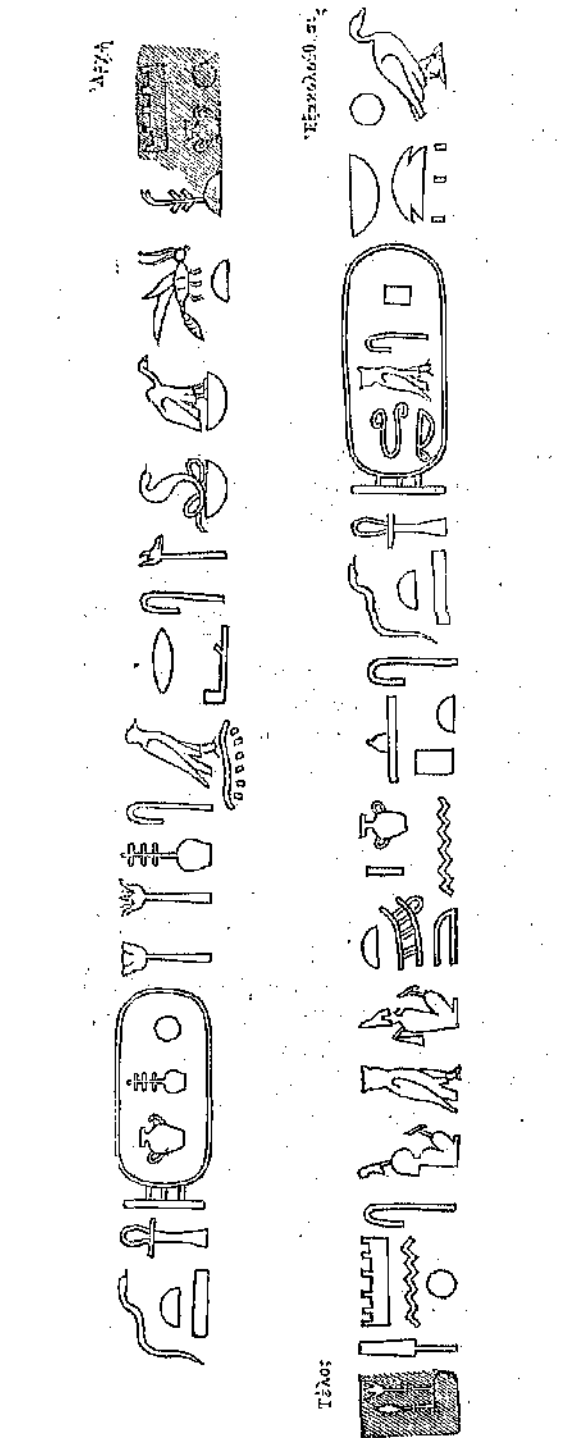
α) Ἐπὶ τῆς κορωνίδος:
« Τῷ Ἡλίῳ ἱερὸν. Ὁ βασιλεὺς κύριος τῆς τῆς ἄνω χώρας και τῆς κάτω, ὁ φύλαξ ἱερῶν χρυσοῦς τῶν εὐεργετικῶν δῶν σκήπτρων, ΗΑΙΟΣ ΕΥΕΡΓΕΤΗΣ ζῶν αἰωνίως, υἱὸς τοῦ Ἡλίου (και) κύριος τῶν διαδημάτων ΨΑΜΜΙΤΙΧΟΣ, ζῶν αἰωνίως, ἀνέθηκε Τοῦμ και Σοῦ τοῖς σεβαστοῖς ἐν Ἡλίῳ πόλει θεοῖς προστάταις. »

β) Ἄνωθεν τῆς εἰκόνος:
« Ὁ βασιλεὺς ΗΑΙΟΣ ΕΥΕΡΓΕΤΗΣ
« Υἱὸς τοῦ Ἡλίου ΨΑΜΜΙΤΙΧΟΣ, θεοῦ ἀστῆρ
« Δοτὴρ ζωῆς, καθάπερ ὁ Ἡλῖος αἰωνίως. »

Ψαμμίτιχος ὁ Β' φέρει τὸ ἐπάνωμον Ῥά-νεφερχέτης ἢ Ἡλῖος Εὐεργέτης και τὸ ἴδιον ἐπάνωμον ἔφερε μετέπειτα και ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ ἀγγισιὴν καλουμένην Ῥανεφερχέτη, ἢ τοῦ στέμματος ἡγεμονίς και σύζυγος τοῦ Ἡλίου· μόνος δὲ ἐξ ἀπάντων τῶν βασιλέων τῆς Κε' σαττιδος δυναστείας φέρει ὁ Ψαμμίτιχος οὗτος και τὸν τίτλον θεοῦ ἀστῆρ * P, τὸν ὁποῖον ἔφερον πᾶσαι αἱ τοῦ στέμματος ἡγεμονίδες τοῦ βασιλικοῦ τούτου οἴκου ἐν τῇ ιδιότητι αὐτῶν ὡς ἱέραι τοῦ Ἄμμωνος· τοιαῦται ἦσαν Ἀμενιρίτις τῆς δυναστείας ἡ προμήτωρ, ἡ θυγάτηρ αὐτῆς Στεφινάτις ἢ Στεφινάτις Ψαμμίτιχου τοῦ Α' ἡ σύζυγος, και ἡ ταύτης θυγάτηρ Νίτωκρῖς σύζυγος τοῦ Νεκώ, και Νίτωκρῖς ἡ ἑτέρα, σύζυγος Ψαμμίτιχου τοῦ Β' μετὰ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς ἀγγισιῆς Ῥανεφερχέτης, και τῆς ἐγγόνης αὐτῆς Ταχουάτης ἀδελφῆς και συζύγου Ψαμμίτιχου τοῦ Γ'.

Ἡ ἀφιέρωσις γίνεται ἐκ μέρους τοῦ βασιλέως τοῖς θεοῖς Τοῦμ και Σοῦ τοῖς προστάταις Ἡλίῳ πόλει. Κατὰ τὴν Νεκυόβιδλον (κεφ. XVIII. 4) αἱ πολιοῦχοι θεοὶ τῆς πόλεως ταύτης ἦσαν ΤΟΥΜ ἢ ΑΤΟΥΜ ὁ δῶν Ἡλῖος, ΣΟΥ ὁ υἱὸς τοῦ Ἡλίου και ΤΑΦΝΟΥΘΗ ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ. Ὁ θεὸς Τοῦμ ὀνομάζεται κατ' ἐξοχὴν Tum neh Anu = Τοῦμ ἀρχηγέτης τῆς ἡν ἦτοι Ἡλιουπόλεως, ὡς ἐπὶ τοῦ παρακεχωμένου ὀδελίσκου ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ἔτι δὲ Tum Ka An = Τοῦμ ὁ ταῦρος τῆς ἡν, καθότι ὁ μέλας ἐν Ἡλιουπόλει ταῦρος Μνεῖς ὀνομάζεται ὡς τὸ ζῶν ἀπεικόνισμα τοῦ δόντος ἡλίου θεοῦ. Ὁ θεὸς Σοῦ, ὁ παρ' ἑλλήσιν Ἡρακλῆς, και ἡ ἀδελφὴ τοῦ Ταφνουθῆ παρίσταντο ἀμφοτέρωι μετ' ἄλλων ἢ μᾶλλον αἰλούρου κεφαλῆν, και τὸν θεὸν Σοῦ ἀ-

νίττεται ὁ ὀραπόλλων (ἱερογλυφ. I. 40) λέγων ὅτι « τὸ ἐν Ἡλίῳ πόλει ζῶανον τοῦ θεοῦ αἰλουρόμορον ὑπάρχει. » — Τῷ Σοῦ και τῇ Ταφνουθῇ ἱεροὶ ἦσαν οἱ λέοντες τρεφόμενοι ἐν τῷ ναῷ δημοσίᾳ δαπάνῃ, ἐκτὸς δὲ αὐτῶν και ἄπαν τῶν αἰλούρων τὸ

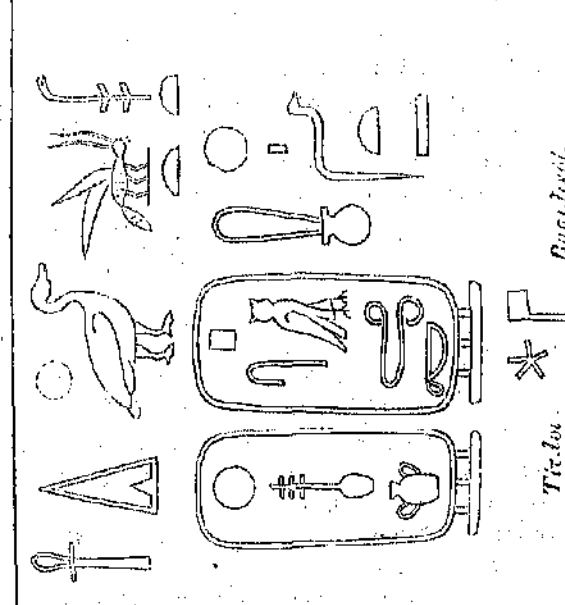

γένος ὡς ἀναφέρει ἡ Νεκυόβιδλος (κεφ. XVII 45). Ἄξια σημειώσεως εἶναι εἰς τὴν ἐπιγραφὴν ἡ νέα ὄλως γραφὴ τοῦ ἱεροῦ ὀνόματος τῆς πόλεως ἐν Μενν-Ῥά, ἣτοι Ἡλίῳ πῖσμα και Ἡλίῳ πόλις. Συνηθεστέρα γραφὴ εἶνε Pe-Ῥά ἣτοι Ἡλίῳ οἶκος, ἀναλό-

γως τοῦ ἑβραϊκοῦ Beth - Shemes και τοῦ ἀραβικοῦ Bet es - Shams, και ἡ ἑλληνικὴ Ἄα-Ῥά, κατὰ γράμμα Ἡλίῳ πόλις, ὡς ἐκλείτο παρ' ἑλλήσιν. Διὰ τὴν ἐκεῖ ἐπικρατούσαν τοῦ θεοῦ Τοῦμ λατρείαν ὀνομάζετο προσέτι Pe - Tum = οἶκος Τοῦμ, ὡς ἀναφέρεται ἐπὶ τοῦ ἐπι ἱσταμένου ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ὀδελίσκου τοῦ καταχρηστικῶς καλουμένου τῆς Κλεοπάτρας.

Τὸ κοινὸν ὄνομα τῆς Ἡλιουπόλεως ἦτο Ὄρι ἢ Ἄρι παρ' Αἰγυπτίους και τὸ αὐτὸ ὄνομα ἀναφέρεται και ἐν τῇ παλαιᾷ διαθήκῃ, τὰ δὲ ἐρείπια τῆς παναρχείας αὐτῆς πόλεως τοῦ Ἡλίου σώζονται μέχρι τῆς σήμερον δύο ὄρας μακρὰν τοῦ Καῖρου ὑπὸ τὸ ὄνομα Malarieh, και ἐκ τῶν ὀδελίσκων αὐτῆς εἰς μόνος ἱσταται ἐπὶ τῆς παλαιᾶς του θέσεως, ὁ ὑπὸ Ὀδωρτασήνος τοῦ Α' ἐκ τῆς 18' δυναστείας (2803—2757 π. Χρ.), ἰδρυθεὶς ἐμπροσθεν τοῦ ναοῦ τοῦ Ἡλίου. Ὁ ὀδελίσκος οὗτος, ὁ ἀρχαιότατος πάντων τῶν ἐν Αἰγύπτῳ, φέρει και ἐπὶ τῶν τεσσάρων πλευρῶν τὴν αὐτὴν πομπώδη ἐπιγραφὴν.

« Ὁ ἱερός, ἡ ζωὴ τῶν γεννωμένων, ὁ βασιλεὺς ΗΑΙΟΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΣ, κύριος τῆς ἄνω χώρας και τῆς κάτω, ἡ ζωὴ τῶν γεννωμένων, ὁ υἱὸς τοῦ Ἡλίου ΟΥΣΩΡΤΑΣΗΝ, τῶν θεῶν τῶν ἐν Ἡλίῳ πόλει ὁ ἀγαπητός, ὁ αἰωνόβιος, ἡ ζωὴ τῶν γεννωμένων

ὁ ἱερός ὁ χρυσοῦς και θεὸς ὁ εὐχάριστος, ΗΑΙΟΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΣ, τῷ Ἡλίῳ ἰδρύσατο κατὰ τὴν τῶν ἐγκαινίων πανηγυρίαν οὕτως ἐποίησεν ὁ δοτὴρ ζωῆς αἰωνίου. »

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, τὴν 20 Μαρτίου 1860.
ΝΕΡΟΥΤΣΟΣ.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ

ΣΩΖΟΜΕΝΩΝ ΔΡΥΤΑΙΚΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ.

Οι άρχαιοι Γαλάται έφερον τον μονοθεϊσμον εις τοιουτον βαθμον, ωστε απο φόβου μη εισχωρηση εις τον τον αυτων το του πανθεϊσμου μολυσμα, ου μονον δεν επετρεπον να ιδρυνονται οιοδηποτε θντος αφομοιωματα εν δημοσιαις τόποις, αλλ ουδε ναυς κατεσκευαζον' απεδιδον δε εν υπαιθρω λατρεϊαν προς το υπερατον ον. Τα δε κατα διαφορους περιστασεις εγειρομενα παρ αυτων μνημεια, εουγκειντο εκ παντη ακατεργαστων η εξ ημικατεργασμενων λιθων, και σπανιως φερωντων ατελεις τινας γλυφας! Τοιαυτα μνημεια απαντωνται εισετι εις διαφορα της Γαλλιας μερη και ιδιως εν Νορμανδια, Μαινη, Αγγιφ, Τουραινη, Πουατφ, Σεντόγγη και Βρετανια. Διακριθονται δε ως εξεζης

Α'. Εις τους ουτω λεγομενους μακρολιθους ητοι men-hir εκ του men λιθος και hir μακρος, οτινες λεγονται και reulvan εκ του reul στυλος και van λιθος. Ταυτα σγκεινται εξ ακατεργαστων μακρων μονολιθων ορθων, εις ειδος στυλων εστημενων, εις μέρος χωριστων και μεμονωμενων. Εκ των μονολιθων τούτων υπαρχει κατα την μαρτυριαν του Μερμετου εις εν Λοκμαριακερη, εχων υψος ποδων 68. Τινες εμωσ των μακρολιθων τούτων φερουσι και επιγραφας, και εις ολιγου; τινας απαντωνται και εχνη ανθρωπινων αφομοιωματων.

Β'. Εις τους κυκλιθους, cromlech, εκ του crompi κυρτος και lech λιθος. Τα μνημεια ταυτα σγκεινται εκ πολλων κυκλω θεμενων μονολιθων, αποτελουντων ειδος κυκλου, ημικυκλου η ελλειψειωσ. Εις τινα δε απανταται και εις ετερος μονολιθος, σγκημενος εν τφ κεντρω. Τοιουτου ειδους μνημεια απαντωνται πολλα εις Βρετανιαν εν τη χειρσονησω Κορμερβανου.

Γ'. Εις τας ευθυριας (alignements, allées και avenues), συγκειμενας εκ μακρολιθων εστημενων αλληλοδιαδοχως κατ ευθυγραμμιαν και παραλληλων. Το σημαντικωτερον των τοιουτων μνημειων οωζεται εν Καρουακη της Βρετανιας, συγκειμενον εισετι εκ 4000 μακρολιθων αποτελουντων 12 παραλληλους κιονοστοιχιας.

Δ'. Εις τους δοκουμετους λιθους (pierres branlantes, pierres folles) ταυτα σγκεινται εκ δυο ακατεργαστων μονολιθων, εξ των η εις κατται επι του ετερου τεθιμενος εις ισοζυγιον, καιρολις εις εν μονον σημειον ιραπτόμενος αυτου, ωστε και κατα την ελαχιστην αθησιν ταλαντουται. Οι τοιουτοι λιθοι ειναι σπανιατατοι, και οι εν Ρεργος-Guyrech της Βρετανιας λεγουσιν οτι ζυγιζει ανω των 400,000 χιλιogramμων.

Ε'. Εις τας λιθοτραπεζας dolmen εκ του dol τραπεζα και men λιθος, αιτινες σγκεινται εκ δυο καθιτων μονολιθων και εκ μιας επ αυτων κειμενης

ακατεργαστου πλακος, επ ης ενιοτε απαντωνται μικροί τινες αυλακας η και οπαι. Η εν Λοκμαριακερη λιθοτραπεζα γνωστη υπο την ονομασιαν table des marchands, ειναι κεκοσμημενη δια διαφρων αναγλυφων. Αι λιθοτραπεζαι αυται απαντουν τοις βωμοις η τα θυσιαστηρια των δρυιδων.

ΣΤ'. Εις τους προδρομους η αντρα, grottes η roches aux lées, α σγκεινται εκ λιθων εστημενων κατα σειραν και παραλληλων, και ανωθεν εξ άλλων ωσχυτως μεγάλων λιθων κεκαλυμμενων. Τα ταυτα αυτα μνημεια, τα οποια πιθανως εχρησιμευον αντι ταρων, εχουσι πολλακις περισσοτεραν των 20 μετρων εκτασιν κατα μηκος' το δε σημαντικωτερον παντων των εν Γαλλια υπαρχει εν Βαγινηφ.

Ζ'. Εις τα λεγομενα επιτυμβια Barrows, Cairns η Galgals. Ταυτα αποτελουσιν ειδος κωνιτομορφων, εσωθεν δε κενων λοφισκιων ανεγερεθειων επι των ταρων. Σγκεινται δε ουτοι η εκ χλουμαρρου γης η εκ χαλλικων, και εχουσι συνηθως απο 4 μεχρι 100 μετρων υψος. Τα σημαντικωτερα παντων εισι τα εν τφ Τερλεμοντιω και Γαβρινιω, όπου απαντωνται λιθοι φεροντες διαφορα αναγλυφα, παριστωνα υφεις, γωνιας, αρπαγας, κυκλους, γραμμας διαφοροτροπως διατεθειμενας κλ. Τούτων δε των σημειων την σημασιαν ουδολως μεχρι τουδε γνωριζομεν.

Η'. Εις τα υψιματα mottes, τα οποια εισιν εντεχνοι λοφοι περικεκυκλωμενοι εκ ταρων. Επι των υψωματων τούτων απεσφραντο εν καιρη πολεμου, οι κητοικοι οτε επλησιαζεν ο εχθρος. Και ταυτα εισι τα μονα των Γαλατων σωζόμενα στρατιωτικα μνημεια.

Θ'. Εις τους λακκουσ, mairges, margolles η margelles, α αποτελουσι λακκουσ εις σχημα κεκομμενου και ανεστραμμενου κωνου, εχοντες 4 εως 8 μετρων βθος, και μεχρι 150 μετρων διαμετρον. Οι λακκουσ ουτοι εξ αν απαντωνται πλειστοι εν Ιιτυριγη, Ελβετια και Σκωτια, εχρησιμευον, φαινεται, ειτε εις κατοικιας ειτε ως σιροι προς αποταμεισιν δηλ. γεννηματων.

Ο επιθυμων ακριβεστερας περι τούτων παντων πληροφορια; παραπεμπεται εις την περι Δρυιδισμου αξιολογον διατριβην του Ι. Ρευναυδου.

Ι. ΔΕΚΙΓΓΑΛΛΑΣ.

ΠΤΩΧΟΣ ΚΑΙ ΠΛΟΥΣΙΟΣ.

Διήγησις ιστορική (*).

—ooo—

Πτωχοι και πλουσιοι! Ο θανατος μονος εξαλειπει την διακρισιν των επιθετων τούτων' ελοι γινόμεθα

(a) Ανηκει εις την σειραν των ιστορικων διηγησεων, αιτινες εδημοσιευθησαν εν τοις φυλλαδιοις 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245 και 246.

ισοι ενόπιον αυτου! Την διακρισιν κτύπη και την ισότητα παρατήρησα ειπερ ποτε ημεραν τινά του 1818 ετους, και η ημερα εκείνη εμεινεν ανεξάλειπτος εις την μνημην μου. Ειδον ταυτοχρονως τον ελευθρον ανθρωπον ενταυθα μεν κειμενον γυμνον και λιμωττοντα, εκεί δε πινοντα νεκτωρ εντός φιάλης χρυσης' ενταυθα μεν αγωνιωντα ενεκα πλουτου και ηδονων, εκεί δε ψυχροβραχουοντα ενεκα πνιαις και στερησεων. Και εμωσ και οι δυο ουτοι ανθρωποι επλησθησαν υπο του αυτου Θεου, εγεννηθησαν υπο μιου τοου, ελαβον επιτης διανοητικας δυναμιας και ισα δικαιώματα.

Η ιστορια αυτων ουτε περιπετειας εχει ουτε άλλα επεισοδια' προσθετω μονον τας δυο αυτων εικονας, φρονων οτι η αλήθεια, ανευ μαλιστα κοσμηματων, ειναι ικανη να ελκυση την προσοχην και την συμπάθειαν. Πλην τούτου, τοιαυται εικονες ευρισκονται συνεχως εις ολας τας μεγαλοπολεις, όπου η ελλειψις και η αφθονια, η υπερβολη των απολαυσεων και η υπερβολη των στερησεων παριστανται πλησιον άλληλων.

Η αφροδισια, η μαστιξ αυτη των πλουσιων, η εισδουσα και εις αυτα τα οστα, ειχεν αποζηρναει περι τας αρχας του 1818 ετους τον σιελετον και καταπειε το αιμα του δουκος Γ. . . κατατριψαντος εις ηδονας την νεότητα. Οι συνεχεις και διαρκεις πονοι εξασθενησαντες το σωμα παρωζυναν τον χαρακτερα αυτου, και τοσούτω κατέστησαν ευερέθιστον, ωστε εβασανίζεν ολους τους περι αυτον. Επειδη δε πλην των ηδονων ητο εκδοτος και εις τα πολιτικά, ενθαρμος τις συζητησις εις την Βουλην των Πατρικιων, εδιπλασιασε τας οδονας του. Και οτε επανηλθεν εις τα ιδια ητο σχεδον ημιθανης, αδυνατων να δημηλογη και να κινηθη μεταξυ τούτου πλουτου και τήσως πολυτελειας.

Μετα τινας δε ημερας αποπέμψας τον τακτικον αυτου ιατρον προσεκάλεσεν εμει.

Σημειωτέον οτι ο δουξ, κατοικησας ελλοτε εις τας Ινδιας, ειχεν αυξησει δι' επιτυχων επιχειρησεων την πλουσιωτάτην κληρονομιαν του πατρος του, κερδησας προς τούτοις και κλησιν ακρατητον προς την μεγαλοπρεπειαν' ητο αληθης τυπος της αριστοκρατικης εκείνης μεριδος της Αγγλιας, ητις εχει μεν πλουτον και αλαζονειαν και αξιώσεις, στερείται δε φιλελεημοσύνης και ελευθεριότητος και αγαθότητος' ητο οργιλος, οξύχολος, στρυφνός, υπερφιλευτος, ανείσιος ου μονον να θυσιάση τι υπέρ του πλησιον, αλλά και ν' απομακρυνθη από των στενων ορίων της φιλαυτιας' δια, και τοι πλούσιον και ισχυρον, ελοι τον εμεισυν και αυτοι οι υπ' αυτου ευεργετηθέντες. Επειδη δε και τον ιατρον αυτον απέπεμψε δια λόγους αλόγους, ησθάνθηεν δυσσερέσκεϊαν λαβών την πρόσκλησιν του.

Ητο τότε μην Φεβρουάριος' ο χειμων ειχε παραταθη, ανεμος επνεσ ψυχρός, και χιών ελευκαϊνε την γην' η οικια του δουκος εκειτο εις οδον εκ των ητων συγκαζομενων του Λονδινου, και το πρό αυτης εδαφος εκάλυπτε πυκνήν χυρον, ωστε να μη ακου-

ται κρότος' υπηρέτει ιστάμενοι περί της οικιας' ελεγον προς τους διαδούτας οτι ησθένει ο κύριος των, και παρεκάλουν να σιωπώσι' το ρόπτρον της θύρας ετυλίσετο εντός πανου, οι κώδωνες κατεβύβασθησαν, και οι σπόγγες, αλειφθέντες μετ' ελαιου, εγγύριζον αψοφατι. Εν λόγω κατεβλήθη πλσα φρονιτις' να μη παραχθῃ μήτε καν προς στιγμην ο ευγενής ασθενής. Το βγηνά μου ηλθεν άργα και άνευ κρότου' αι θύραι ηνοιχθησαν ως δια βάζδου μαζικης' διότι υπηρέται ιστάμενοι παρ' αυτας προσεγκησιν μη τις κρούση δια του ρόπτρου' διπλοι τάπητες εσπείαζον το εδαφος και τας κλιμακας' τα ωρολόγια κατεδικάσθησαν εις άργιαν, και εξωρίσθη μακράν του οικηματος πιστός σκύλος, να μη παράτη ηλακτων τον κύριον του' αλλά και αυται του θυλάμου αι θύραι ησαν κατά τας εσωτερικας άρας ενδεδυμεναι δια πανου, αντί δε των αφαιρεθητων σιδηρών κλειθρων ειχον ξύλινα, και αυτα σιναρμωζόμενα επί βελουδου. Ασθένεια! θάνατος! πόνοι! λύπαι! μη εισέρχασθε! ο πλούτος απαγορεύει την εισοδον, πολλαπλασιάζει τας προσφυλάξεις, και μνηροστρώπος σπλίζεται καθ' υμων.

Υπηρέτης φορων. melancoliar ηρώτησε τη υνομα μου' και εις το ψιθύρισμά του απεκριθηεν δι' άλλου ψιθυρισματος.

— Η Κ. δουκισσα, μοι ειπεν, επιθυμει να σάς ιδῃ πριν επισκεφθῃτε την εξοχότητά του.

— Επει λοιπον οτι είμαι εδώ.

Και διαβάς στοάν πληρη αγαλματων εισήλθον εις τον θάλαμον της δουκισσας όπου, τελειωθέντος του γεύματος, επινε καφεν μετὰ των δύο θυγατέρων της' ητο δε εννάτη ώρα της εσπέρας. Νέος τις στρατιωτικός, φορών κατακόκκινα, ώμλει μετὰ των κυριων' η δε δουκισσα ητο κητωχος και εφρίνετο πάσχουσα.

— Ιατρέ, μοι ειπε μετὰ τας πρώτας ευγενεις φράσεις, φοβούμαι μήπως σάς δυσχερεστήη η πρόσκλησις μου. Αν και άγρυπνούμεν, και βασανίζομεθα αδιακόπως δια τον δουκα, τίποτε βλας δεν τον ευχαριστεί' η δυστροπία του αυζάνει την ασθένειαν του. Δεν θα πιστεύσετε αν σάς ειπῶ οτι ο μονος λόγος δι' εν παρεκάλεισε τον συνάδελφόν σας να μη τον επισκεφθῃ πλέον ειναι η γνώμη την οποϊαν εξέφρασαν, οτι τον εβλαψεν η τελευταία συζήτησις της Άνω Βουλης.

— Θα κάμω το χρέος μου, κυρία δουκισσα' και εάν δεν φανῶ ευτυχέστερος του συναδελφου μου, τουλάχιστον δεν θα παραμελήσω τίποτε.

— Η εξοχότης του ανυπομάνως ζητεί τον Κ. ιατρον, εψιθύρισέ τις υπηρέτης Ιταλός, μελανεϊμων και κεκοιαιμένην εχων την κεφαλήν.

— Αι όνομα του Θεου, σπεύσατε, ειπεν η δουκισσα' αλλά μην τύχη και αναφέρετε τίποτε άρδσα σάς ειπα' σάς παρακαλώ θερμώς, ιατρέ. Ίσως ελθω και εγώ κατόπιν' αλλά και πάλιν σάς παρακαλώ να μην ειπήτε τίποτε' διαφορετικά θα χάσω μεν την ησυχίαν μας.

Η ασθένεια λοιπον ενός ανθρώπου κατεθαύρει

ολόκληρον οἶκον· δὲν ἐφοβοῦντο μόνον τὸν θάνατον, ἀλλὰ καὶ τὸν χαρακτῆρά του· καὶ τοὶ ψυχρῶραγῶν ἦτο ὁ τρόμος ὅλων τῶν ἀπ' αὐτοῦ ἐξαρτωμένων. Τοιαύτας ἀπέψεις ἀνεπόλουν ἐνθ' ἡμέρας ἢ ὑπερέτης, μᾶλλον φιλοσοφικῆς ἢ ἀρμοζούσας εἰς τὰς περὶ πλούτου καὶ ἀριστοκρατίας προλήψεις. Ἡ φήμη, διαβουλοῦσα τὴν βασιλικὴν σχεδὸν μεγαλοπρεπείαν τοῦ δουκὸς Γ. . . , δὲν ὑπέπεσε βεβαίως εἰς ὑπεροχάς· ἡ κλίμαξ ἦτο ἐξ ἀραιχάλκου καὶ χρυσοῦ καὶ ἰάσπιδος καὶ ἀλαδάστρου τεχνιέντως κατασκευασμένων ἀνθη σπάνια εὐωδιάζον ἐντὸς ἀρχαίων γαστρῶν, καὶ πολυτέλεια καὶ φιλοκαλία καὶ κομψότης ἐλαμπον πανταχοῦ. Τὰ παραπετάσματα ἦσαν λεπτοφύστατα πεποικιλμένα καὶ κεκοσμημένα διὰ πολυτίμων ὑφασμάτων. Ταλαίπωρος ἀνθρωπότης! πόσαι δαπάναι γίνονται ἵνα κρυθῇ ἡ ἀσθένειά σου! πόσαι ἐπιμέλειαι ἵνα λησμονήσῃ ὁ ἐκ δουκῶν ἐκεῖνος δοῦξ ὅτι δὲν ἦτο θνητός! Τριπλοῦν μεταξωτῶν κωνοπέσων περιεκύκλιον τὴν κλίνην του, καὶ χρυσοῦς δαδὸς περικύκλιον ἰσπόμενος ἐκράτει ἀνωθεν αὐτό. Καὶ αὐτὰ τὰ ἀγγεῖα ἐν οἷς τὰ φάρμακα, ἦσαν ἐκ πολυτίμου ὕλης· τὰ ὄργανα ἦσαν πλουσιώτατα καὶ λεπτοῦργη, καὶ γὰρ καὶ ἐξαίσιαι ἐπὶ τῶν ὕλων συνεκέρων τὸ φῶς τῆς λυχνίας. Ποτὲ, οὔτε εἰς ἡγεμόνων οἰκίας δὲν εἶδον τοιοῦτον καὶ τοσοῦτον εὐτρεπισμόν, σκοποῦντα νὰ ἐξαφανίσῃ τὴν ἰδέαν τῆς σαφρότητας τοῦ ἀνθρώπου.

Εἰς τὴν κλίνην ταύτην ὅπου ἄγγελος χρυσοπύτρος ἔπρεπε νὰ ἀναπαύεται, ὅποιον ὄν κείναι; Ἄς πλησιάζωμεν. Τὸ ἐξ ἐθέλου καὶ ὀστοῦ ἐλέφαντος ὄργανον μου ἐγγίζει τοὺς χρυσοῦράντους ὑσάγους, καὶ μῶλις διακρίνω τὸν κύριον τοῦ τόσο πλοῦτου, βεβυλιωμένον ἐντὸς μαλακωτάτης καὶ χρυσοπαρῶσου στρωμνῆς. Ἀλλ' ἰδοὺ κινεῖται, καὶ πλησίον συνδόνει, λευκότερας καὶ τῆς μετᾶξῃς, βλέπω πρόσωπον ἔκρον, ἐλακώδες, πλήρες ῥυτίδων, μικρὰν κάτισχυον κεφαλήν γωνίας ἔχουσαν ὀστεώδεις καὶ ὀξείας, ὀρθοαλμῶδες ὀφθαλμοὺς, περιέργους, μαντείνοντας μᾶλλον ἢ παρακτροῦντας τὰ ἀντικείμενα, καὶ χεῖρα ὁμοίαν σκελετοῦ, κροτούσαν κεντητὴν ῥινόμυκτρον διαφανῆ, καὶ σφαιγγίζουσαν τὸν ἰδρώτα τοῦ ἐπιθωνάτου ἐκείνου μετώπου. Πᾶρ ὀλίγον νὰ ἀποχωρήσω, τόσον ἠσθάνθη ῥαίκεν συγκρίνας τὴν ἀθλιότητα ἐκείνου πρὸς τὴν ἄλλην μεγαλοπρεπείαν.

Ὁ εὐγενὴς δοῦξ ἀπῆκε μακρὰν φωνήν, καὶ σπασμὸς συνετάραξε τὸ νευρικὸν αὐτοῦ σύστημα· τὰ ἄρθρα τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν του ἔτριξαν, καὶ ἡ συνωφροσύνη του κατέστη ῥοικωδεσττέρα ὁμοιάζε (καὶ σπασμωδῶς ἦτο οὔτε εἰσωνεύεται οὔτε ὑπερβολὴν λέγω) γέροντα πῆλκα ἀπαιγνίζομενον. Ὁ παροξυσμὸς καὶ αἰ-ὀξείαι φωναὶ τοῦ πάσχοντος διήρκεσαν πολλὴν ὥραν. Ἐπὶ τέλους δὲ μοι ἀπέτεινε τὸν λόγον ἢ φωνὴν τοῦ ἦτο τραγικῆ, στρωφῆ καὶ ἀπό- τμος ὁμιλίας διακόπτων συνεχῶς τὸν λόγον, ἀναπνέων μεταξὺ δύο λέξεων καὶ συσφρονοῦμενος.

— Εἰδότε τὴν δουκίσσαν; τὴν ὁμιλήσατε; . . . ἰατρί, ἐμείναιτε κάτω; . . . τοῦλάχιστον, . . . τοῦλάχιστον . . . πάντε λεπτά . . .

Ἐγὼ δὲ ἀπεκρίθην νύσας εὐσεβάστως τὴν κερ- λήν. Καὶ αὐτὸς ἐπανέλαβεν·

— Ἐγὼ . . . νομίζω τοῦλάχιστον . . . ἐγὼ σὰς παρεκάλεσα νὰ μ' ἐπισκεφθῆτε . . . ἰατρί . . . ἡ δουκίσσα δὲν ἔπρεπε . . .

— Ὅθ' μὲ συγχωρήσετε βεβαίως, ἐξοχώτατε. Ἀλλ' αὐτὸς ὑπολαβὼν μετὰ πολλῆς πικρίας·

— Ναι, εἶπε, σὰς διηγήθησαν . . . τὴν ἱστορίαν τοῦ ἄλλου ἰατροῦ. . . Ἐ! . . . σὰς τὰ διηγήθησαν ὅλα . . . Καλὰ τῶνόντι ὅθ' εἶπεν ἡ δουκίσσα. . . . Μὲ κάμτε τὴν χάριν . . . νὰ μὲ τὰ εἰπῆτε;

— Μὲ εἶπε μόνον, ἐξοχώτατε, ὅτι ὁ συνάδελ- φός μου ἔπαυσε νὰ σὰς ἐπισκέπτεται. . . .

Ἐκεῖνος δὲ ἐπανέλαβε γελῶν καὶ σσηρῶς·

— ἔπαυσε νὰ μ' ἐπισκέπτεται! . . . τῶνόντι! Ἀλλ' ἐγὼ ὀλιβόμενος διὰ τὴν τόσῃν πικρίαν, ἐ- προσπίθησα νὰ τρέψω τὸν λόγον πρὸς ἄλλο χρι- στερὸν ἀντικείμενον.

— Νὰ λάβω τὸ θάρρος νὰ σὰς ἐρωτήσω, ἐξοχώ- τατε, ἐν πάσχετε τώρα;

— Ναι . . . χαμηλά εἰς τὸν στόμαχον αἰσθάνο- μαι ψῆχος, ὡς νὰ ἦτον πᾶχος.

Καὶ μετὰ τινὰ ὥραν ἐξετάσας ἐγγίσει τὴν χει- ϶ά του παρετήρησα ὅτι μέγαν ἔτρεχε κίνδυνον ἴδεν ἐφρόντισα διὰ περιφράσεων νὰ τὴν πείσω ὅτι ἡ θέ- σις του ἦτο δυσάρεστος· ἀλλ' αὐτὸς ἐφαίνετο ὅτι δὲν μ' ἐνόει. Ἐπειδὴ δὲ ἐγίνωσκον ὅτι εἶχεν ἰα- τρικὰς τινὰς γνώσεις, ἀνέφερα ποῖα ἰατρικὰ ἐμελλον νὰ παραγγείλω, ὅπως ἐνόησῃ τὸν κίνδυνον· αὐτὸς ὁμῶς στραφεὶς ἀποτόμως πρὸς ἐμέ·

— Πρὸ πάντων, εἶπε, δὲν θέλω βρομιερὰ ἰατρικὰ, ὡς τὰ τοῦ ἰατροῦ. . .

— Ἡ ἐξοχότης σας ἐννοεῖ κάλλιστα ὅτι δὲν πρέπει νὰ θυσιάσῃ τὴν ζωὴν τῆς χάριν προσκαίρων ἀηδίας.

— Προσκαίρων ἀηδίας! Ἀνὸς ὅθ' συγχωρήσω νὰ μὲ φαρμακεύσετε ὡς ὁ ἀγρεῖος συνάδελφός σας.

— Καὶ τί σὰς ἐδίωξε;

— Τὰ βρομιερώτερα ἰατρικὰ τοῦ κόσμου. Καὶ τοῦ σκοροῦδου ἢ ἀποφασὶ ἦτον μυρωδία ἐμπροσθέν των. . . ἤθελε νὰ μὲ φρονέσῃ . . . νὰ μὲ φρονέσῃ . . .

— Συγχωρήσατέ με . . .

— Ἦθελε σὰς λέγω νὰ μὲ φρονέσῃ. . . Ἰπε- χρωσθῆν νὰ περάσω δύο ἡμέρας τυλιγμένος μὲ μίαν φλανέλλαν βουτυρμένην εἰς κολύβαν καὶ μόσχον. . . Ὁ κωκυρῶς!

— Ἐὰν ἐγκρίνετε διατάξετε τὸν ὑπερέτην κα νὰ μὲ δείξῃ τὰ ἰατρικὰ.

Καὶ μὲ ἔφεραν σκουακίαν σιφίον καὶ μόσχον ἔφα ὁ πρὸ ἐμοῦ ἰατρός ἠθεώρει τὴν νόσον ὅπως καὶ ἐγώ.

— Ἡ ἐξοχότης σας ὅ' ἀπορήσῃ βεβαίως διὰ τῆς τόλμης μου, ἀλλ' ἴσως. . .

— ἴσως; ἀνεκράξεν ἀνεγείρας ἀγωνιῶν τὴν κε- φαλήν.

— ἴσως ἀναγκασθῶ νὰ ἐξαικολούθῃσω τὴν αὐτὴν Θεραπείαν.

— Ὁ διάβολος νὰ μ' ἐπάρῃ ἐὰν τὸ συγχωρήσῃ . . .

Ἄμαθαις! . . . γαιδαροῖς! . . . ἐπιθύρῃσεν ὁ εὐγενὴς ἀ- σθενὴς, οὔτε τὸ συνταγολόγιον δὲν γνωρίζουν. . .

— Οὔτε ἀμμωνιακὸν ἄλας, ἢ τοῦλάχιστον κάμ- φοραν δὲν δεχεται ἡ ἐξοχότης σας;

— Διαιολογιατρικὰ! . . .

— Καὶ ὁμῶς πρέπει νὰ ἰατρευθῆτε· αὐτὰ δὲ μόνον τὰ ἰατρικὰ. . .

— Ἐγὼ ὅμως γνωρίζω καλύτερα ὁ ἀνεψιός μου μ' ἔστειλεν ἐν κομμάτι ἀγριοχοίρου λαμπρόν· αὐτὸ νὰ μὲ φέρουν.

— Δὲν συγκατατίθειμαι, ἐξοχώτατε· διότι τὸ εἶδος τοῦτο σὰς βλάπτει τρομερὰ.

— Παραούθια!

— Ἡ θέσις σας . . . δὲν τὸ κρύπτω, εἶναι κρι- σιμος.

— Ναι, κρίσιμος! . . . τὸ πιστεύετε; . . . Ἦρρ. . . Ὁ ἐντιμὸς προκατόχός σας, τὰ αὐτὰ μ' ἔλεγε πρὸ ὀκτῶ ἡμερῶν.

— Καὶ σὰς ἔλεγεν ἄρθα· ὁ κίνδυνος μάλιστα κήχησεν ἐκτοσε.

— Διάβολε! . . . λοιπὸν τὸ πρᾶγμα εἶναι σπου- δαῖον. . . Δὲν μὲ λέγετε τί νέα συμπτώματα σὰς φαίνονται τόσον τρομερὰ;

— Αὐτὸ τὸ ψῆχος τὸ ὅποιον αἰσθάνεσθε εἰς τὸν στόμαχον, εἶναι τὸ χειρότερον ὅλων τῶν συμπτωμά- των. Ἡ ἀρθρίτις ἀναβαίνει, θὰ προσβάλῃ τὰ ζωτι- κὰ ὄργανα, καὶ σὰς συμβουλεύω . . .

— Ἀνοησία! . . . τὸ ψῆχος ἐπέρασεν, . . . ἦτον ἀπλοῦς νευρικὸς ἐρεθισμὸς . . . σχεδὸν τίποτε . . . Ἐξ ἐναντίας εἶμαι τώρα κάλλιστα. Μόνον πολὺ ὀ- μίλησα. . . Μὲ ἐκάμτε νὰ ὁμιλήσω μ' ἐκουράσετε.

— Ἀναπαυθῆτε.

— Πέτρε! . . . δός με βάλι.

Ὁ ὑπερέτης μὲ ἠρώτησε διὰ τοῦ βλέμματος.

— Βάλι, σὲ λέγω.

Ἐπειδὴ δὲ ἐσιώπων ὁ ὑπερέτης ἔφερε τὸ ποτόν, τὸ ὅποιον ὁ ἀσθενὴς ἐρρόφησε διὰ μιάς, ζητήσας καὶ δεύτερον.

— Σὰς ἐξορκίζω νὰ μὴν πίετε ἄλλο.

— Τὸ θέλω, τὸ θέλω!

Ἰδρῶς ψυχρὸς ἐκάλυπτε τὸ πρόσωπόν του· τὰ χεῖλη του συνεστάλησαν, καὶ ἐταπίσθησαν τὰ μέ- λη του.

— Πέτρε! Πέτρε! κατακρῆμε!

Ὁ εὐγενὴς δοῦξ δὲν ἔζη πλέον.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ ἀλαζίων δοῦξ, ὁ κλη- ρονόμος ἀρχαίων τιμαριωτῶν, παρέδωκε τὸ πνεῦμα, ῥαφῶν οἰνόπνευμα, βλασφημιῶν, ἀποτροπιαζόμενος ὄλους καὶ παρ' ὅλων μιτοῦμενος. Ἐγὼ δὲ ἐπανελθὼν εἰς τὰ ἴδια περιλήπος, καὶ ἀηδῖαν μάλιστα αἰσθα- νόμενος δι' ὅσα εἶδον, ἔφερον τὴν σύζυγόν μου καθη- μένην παρὰ τὴν ἐστῖαν καὶ ἐνδακρυν. Ἐρωτήσας δὲ διατὶ ἔκλαιεν, ἐμείθην ὅτι ἡ ὑπερέτης διηγήθη πρὸς αὐτὴν ὅτι ἀπορῶς τις γυνί, ζῶσα ἐκ τῶν ἰδρώτων τῆς, ἔπεσον ἀβρώστως ἐν μέσῳ τοῦ χειμῶνος, καὶ ἐστερεῖτο καὶ τοῦ ἐπιουσίου.

— Ἰπαγε σὲ παρακαλῶ, μοι εἶπεν ἡ ἑμίλια, νὰ ἴδῃς τὴν δυστυχῆ ἐκείνην· ἰδοὺ εἶσαι ἐτοιμὸς· ἀν-

καὶ κατοικεῖ μακρὸν, εἶμαι ὅμως βέβαιος ὅτι συμμα- ρίξεται τὴν γνώμην μου.

Μιθῶν παρὰ τῆς ὑπερέτιδος ὅτι ἡ πτωχὴ ἐκείνη κατέκει εἰς τὸ δυσωδέστερον μέρος τῆς πόλεως, εἰς Saints - Gilles, κατέβην, ἀλλὰ τόσον ἦτον τὸ ψῆ- γος ὥστε ἠναγκάσθην νὰ ἀναβῶ πάλιν, ἵνα περιτυ- λίξω τὸ πρόσωπον διὰ διπλοῦ μανδυλοῦ. Ἡ δὲ ἑμί- λια ῥίψασα εἰς τὸ βυλάτιόν μου ὅσα νομίσματα εἶ- χε πρόχειρα, εἶπεν·

— Ἐννοεῖς τοῦ ἐπιθυμῶ νὰ δ-θῶν.

Ἐγὼ δὲ εὐχαρίστησα τὸν Θεὸν ὅτι μοι ἔδωκε σύν- τροφον τόσῳ φιλελεῆμονα καὶ φιλοσπλαγγχνον. Ἡ εὐσπλαγγχνία τόσον καλλωπίζει τὰς γυναῖκας!

Βαδίζων μετὰ ταχύτητας ἔφθασα μετ' ὀλίγον εἰς λαβύρινθον δρόμων στενῶν καὶ σκοτεινῶν, ὅπου ἐπι- κρατεῖ ἀνυπόφορος δυσωδία καὶ ὅπου βασιλεύουσι τὸ ἀμάρτυμα, ἡ πέντα καὶ ἡ θλίψις· οὐδὲ ψυχὴ γεν- νητὴ καθ' ὁδόν! Μόλις διὰ τῆς πυκνῆς καὶ κατε- ψυγμένης ὀμίχλης διεκρίνετο τὸ ἀμαυρὸν φῶς τῶν φανῶν. Ἐπειδὴ δὲ συμβαίνουσι κλοπαὶ συχναὶ κατὰ τὸ μέρος ἐκεῖνο, ἠσθάνθη ἀνησυχίαν. Ἀκούσας εὐ- τυχῶς τὸν νυκτοφύλακα κρᾶζοντα πλησίον μου· «τὰ μετὰδυνα ἐπέρασαν» ψύχρα! νῆματα σκο- τεινή! ὁ τὸν ἠρώτησα·

— Ἠξεύρεις ποῦ κατοικεῖ ἡ ὀνομαζομένη Ἰρδλ; Ὁ δὲ νυκτοφύλαξ, οἰνοβαρῆς καὶ κλονούμενος, ἀ- ποθέσας κατὰ γῆς τὸν φανὸν μὲ ἠτένισε· καὶ ἀφοῦ ἐ- πείσθη ὅτι δὲν ἤμην κλέπτης, ἀπεκρίθη·

— Ἄ, κύριέ μου, οἱ Ἰρδλ! ἐλευνοὶ ἀνθρώποι οὔτε λεπτόν δὲν ἔχουν.

— Τὸ ἠξεύρω, εἶναι πτωχοί.

— Καὶ τόσον ὥστε κλέπτουν ἐνόησε. Ἐγὼ δὲ συνέ- λαβα ἕνα ἀπὸ αὐτοὺς, τὸν πρωτότοκον Θωμᾶν. Ὅθ' τὸν ἀπέστειλον εἰς Botany - hey· ὅλοι οἱ τοιοῦτοι ἐκεῖ κατασταλάζουν.

Ἡ ἀπροσδόκητος αὕτη εἰδήσις δὲν μοι πολυήρесе.

— Δεῖξαι μὲ ποῦ κἀθίγεται.

— Ἄπ' ἐδῶ, κύριε· ἀλλὰ προσέχετε τὸ βαλάν- τιόν σας.

Καὶ ἠκολούθησα τὸν φύλακα. Ὁ φανὸς του μῶλις ἐφώτιζε τὸ ἀνώμαλον ἔδαφος μιάς ἐκ τῶν δυσωδῶν ἐκείνων ὁδῶν, αἵτινες ἀτμιάζουσιν ὅλας τὰς πλουσίας μητροπόλεις.

Ἡ οἰκία πρὸ τῆς ὁποίας ἐστάθην δὲν εἶχε ἴσ- ραν. Διεληθὼν διὰ τὸν στενὴν καὶ βορβορώδη ἀνέβην δύο βαθμίδας συσπασμένης, καὶ παρ' ὀλίγον νὰ κτυπήσω τὴν κεφαλὴν εἰς θύραν, τὴν ὅποιαν ἐκρου- σεν ἀλλεπαλλήλως ὁ νυκτοφύλαξ διὰ τῆς ἐπιστάμου ῥάβδου του.

— Ἐ! σκωθῆτε! σὰς ζητοῦν κάκει ψύχρα, καὶ δὲν ἠμποροῦμεν νὰ σὰς περιμένωμεν.

Μετὰ ταῦτα μεταβάσας τὴν φωνήν, τῆς ὁποίας ἡ τραγικὴ συνετάραξε πρὸ μικροῦ ὀλόκληρον τὴν οἰ- κίαν, ἐμύθισσε ταῦτα·

— Ἐλπίζω, καλὲ μου κύριε, ὅτι δὲν θὰ μὲ ἀγ- σμονήσετε· ὁ καιρὸς εἶναι τόσῳ κακός, καὶ ἴσως μὲ γὰρ ἡ ψύχρα· θὰ πῶ εἰς ὑγείαν σας.

Και δούς τινα νομίσματα πρὸς τὸν ἀφιλοκερδῆ ἐξείνον λειτουργὸν τῆς δικαιοσύνης, ἐπερίμενα νὰ ἀνοίξωσιν.

— Εὐχαριστῶ. ἐξοχώτατε, εἶπεν ὁ νυκτοφύλαξ ἀναχωρῶν· προσέχετε ὅμως, διότι τὰ μέρη αὐτὰ δὲν εἶναι ἀσφαλῆ.

Ὁμολογῶ ὅτι ἀκούων τὸν ὑπόκοφον κρότον τῶν σιδηροτεχνικῶν σανδαλίων του, ἀνέφροιστον· καὶ τῆ ἀληθείᾳ ἠθανόμην δεξιὴν νὰ ἀναχωρήσω καὶ ἐγὼ· ἀλλ' ἡ θύρα ἀνοίχθη ἐν τῷ σκότει, καὶ γυναικεῖα φωνή, ἱρλανδικὸν καὶ τραχὺν ἔχουσα τὸν τόνον ἠρώτησε·

— Ποῖος εἶναι;

— Ἰατρός, ἀπεκρίθη. Δὲν ἔχετε ἐδῶ κανένα ἄρρωστον; Ἡ Βένου Τζόν, ὑπερέτις τῆς γυναικὸς μου μὲ τὸ εἶπε.

Τότε ἡ θύρα ἀνοίχθη ὀλόκληρος καὶ εἰσῆλθον.

Ἰσως πλούσιοι, ἐντρυνῶντες μεταξὺ πολυτελείας καὶ ἀφθονίας, καταδικάζουσι τὴν περιγραφὴν μου ὡς ἀπίθανον, καὶ μὲ μισοφθῶσιν ὡς μεταχειριζόμενον ἀποτρόπαια χρώματα. Καὶ ὅμως ἄς μάθωσιν ὅτι οὐ μόνον καταδεικνύω τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' ὅτι καὶ ἀδυνατῶ νὰ καταδείξω ἀκριβῶς αὐτὴν ὅπως τὴν εἶδον· ἄς μάθωσιν ὅτι ἡ εὐδαια τῶν ἀνθρώπων κατὰ τὰς μεγαλοπόλεις ὑπερβαίνει πάντα ὄρον, καὶ αὐτῆς τῆς φαντασίας τὰ ἀναπλάσματα.

— Περιμένετε ὀλίγον, εἶπεν ἡ αὐτὴ φωνή, ἕως οὐ ἀνάψω φῶς.

Καὶ μετ' ὀλίγον ἐφάνη ἀμυδρὸν φῶς, καὶ εἶδον γυναῖκα ὑψηλὴν, ὀστεώδη καὶ κάτισχνον, κρατοῦσαν κηρίον ἐμπεπιγμένον εἰς φιάλην. Πόλις ἐξήρπασε τὸ βλέμμα εἰς τὸ ἀποτρόπαιον ἐκεῖνο πρόσωπον, τοὺς ἐτεροπλανεῖς ὀφθαλμούς, τὴν ἀτακτον κόμην, τὰ βράκη, καὶ τὴν ἀνέμου, ἐκτοξεύουσα εἰς τὸ μέσον τοῦ κοιτῶνος τὰ λειψανά τοῦ συντετριμμένου παραθύρου, ἔθεσε τὸ φῶς. Ὁσμὴ νοσερά, ἀναθυμίασις ταλαιπωρίας καὶ κακοτυχίας ἀνεδίετο μεταξὺ τοῦ ψηλαφητοῦ ἐκείνου σκότους.

— Πραγματῶ, κύριε, εἶπεν ἡ γυνή, νὰ μὴ σαλεύσετε· διότι θὰ πατήσετε τὰ μικρὰ τὰ ἴπαια κοιμούνται.

Ἐμμεσα λοιπὸν ὅπου εὐρέθην διὰ τὸν φόβον μὴ πατήσω τὰ μικρὰ. Ἐν τοσοῦτῳ ἡ γυνὴ πλησιάζουσα εἰς τινὰ γωνίαν ἠγωνίζετο ν' ἀνάψῃ τὸ φῶς φυσῶσα δύο ἢ τρεῖς ἀνθρακας μόνις κοκκινίζοντας τὸ κηρίον ἔπεσε, καὶ δὲν ἀφῆκε οὐδεμίαν ἐλπίδα νὰ ἴδωμεν.

— Ἀλλοίμονον! ἀνέκραξεν, ἀπελπίσας, καὶ δὲν ἔχομεν οὔτε ἐν λεπτὸν διὰ ν' ἀγοράσωμεν κηρίον.

— Ἰδοῦ, εἶπον· καὶ ἔδωκα πρὸς αὐτὴν σελίνιον.

— Εὐχαριστῶ, ἐξοχώτατε. Σαλλῦ, Σαλλῦ, σίχλω γρήγορα.

Καὶ ἤκουσα τρεῖς ἀχυρον, καὶ φωνὴ τραχεῖα, ἐξεληθῆσα ἐκ τινος γωνίας, ἐστὲναξεν ὡς θύρα γυρίζουσα περὶ ἐσκαριασμένους στρόφιγγας.

— Τί θέλεις;

— Σίχλω, καὶ πῆγαινε ν' ἀγοράσῃς κηρίον· ἰδοῦ ἐν σελίνι.

— Δὲν εἶναι καλῆτερα, μάνα, ν' ἀγοράσωμεν ψωμί;

— Ἐάν τὸ συγχωρῇ ὁ κύριος ἱατρός, διότι τὸ σελίνι εἶναι ἐδίον του.

— Μάλιστα, μάλιστα, ἀπεκρίθη· ἀγοράσετε ὅ, τι θέλετε.

Ὁ τόνος τῆς ἀποκρίσεως τῆς γυναικὸς πρὸς τὴν θυγατέρα της συνακίνησε τὴν καρδίαν μου. Ὅτε δὲ ἤκουσε τί εἶπον, ἡ φωνὴ της ἠλλοιώθη, καὶ περιχάρως ἀνέκραξε· — Σαλλῦ, ἀγόρασε καὶ ψωμί, ὁ κύριος τὸ συγχωρεῖ.

— Ψωμί! ψωμί! ἀνερῶνησε τὸ ταλαιπώρον παιδίον.

Σίχλω τίς ἀόριστος ἐσηκώθη καὶ ὤρμησεν ἐκτὸς τοῦ θαλάμου, ὥστε παρ' ὀλίγον νὰ μὲ βίβῃ κατὰ γῆς. Καὶ ἤκουσα τὰ ἀλλεπάλληλα βήματά της ἐρηγνύοντι καθαρῶς, πόσον σπουδαίαν ἐδεώρει ἡ δυστυχία· ἐκαίην κόρη τὴν ἀγορὰν τοῦ ἄρτου.

— Μὲ συγχωρεῖτε, κύριε, εἶπεν ἡ μήτηρ, δὲν ἔγω ὄρασιον νὰ σᾶς προπέρω. Εἰμὲναι τῶσον πτωχοί! ἔχομεν μόνον ἓνα κοῦτι ἐκεῖ· καὶ ἐάν ἀγαπάτε σᾶς ὀδηγῶ· θὰ καθήσετε ἕως οὐ φέρῃ κηρίον ἡ Σαλλῦ.

— Κάθουμαι ὅπου θέλετε.

Καὶ καθήσας ἐπὶ τοῦ κυτίου, ἤρχισα νὰ ἐρωτῶ περὶ τῶν ἀσθενῶν· ἀλλὰ κλαυθμηρισμοὶ ἤχθσαντες ἐκεῖ πλησίον μὲ ἀντέκοψαν.

— Σίχλω, σίχλω, εἶπεν ἡ μήτηρ, θὰ ἐξυπνίσῃς τὸν πατέρα σου.

— Κρούνω πολὺ, μάνα μου.

Καὶ ἔστρεψα τοὺς ὀφθαλμούς· πρὸς τὸ παράθυρον, ὑπὸ τὸ ὁποῖον ἐφαίνετο κείμενον τὸ παιδίον· ὁ θάλαμος ἦτο ψυχρότερος καὶ τῆς ὁδοῦ. Ὁ ἀνεμος εἰσπύχεται σφοδρῶς διὰ τῶν συντετριμμένων ὑέλων, καὶ ὡς χιῶν ἐπέπιπτεν ἐρ' ἡμᾶς. Τὸ ταλαιπώρον παιδίον, ὄρασκον εἰς τὴν φωνὴν τῆς μητρὸς ἐσιώπησεν· ἀλλ' ἤκουσα συγχρουόμενους τοὺς ὀδόντας του, καὶ τὰς χεῖράς του παρατρεχόμενας μετὰ ζωηρότητος.

— Ὅλην τὴν ἡμέραν σήμερον, κύριε, δὲν ἐράγαμεν τίποτε.

— Καὶ πόσοι εἰσθε; ἠρώτησα.

— Θεέ μου! τὸ μικρὸν καὶ ὁ πατήρ του· ἰδοῦ ἔλοι. Ἡ Σαλλῦ ὑπῆγε ν' ἀγοράσῃ κηρί καὶ ψωμί. Ἡ Βόβου ζητεῖ εἰς τὸν δρόμον· τὸν Τίμ. συνέλαβε γῆρῆς ἡ ἀστυνομία καὶ θὰ τὸν στείλῃ εἰς Βολανγ-λεγ. Ἀδικὸς ἀπόρασις. ὡς μὴν ἐξυπνίσω τὸν ἄνδρα μου.

— Εἶναι ἄρρωστος;

— Ἀσθματικὸς, κύριε. Ὁ ταλαιπώρος, πῶς ὑποφέρει! ὁ Θεὸς νὰ τὸν εὐσπλαγγηθῇ. Ἰδοῦ μία ὥρα ἀρῶν κοιμᾶται· πρὸ πολλοῦ δὲν εἶχεν ἀναπαυθῆ τόσον. Ἰδέτε τὸ μικρὸν τὸ ὁποῖον τὸ ἔχει εἰς τὴν ἀγκυλίαν του· δὲν ἠσυχάζει, καὶ ὅμως αὐτὸς δὲν ἐξυπνῆ. Αὐτὸ εἶναι τὸ τελευταῖον παιδί μου, κύριε, τὸ ὁποῖον βυζάνω· πρὸ ὀκτώ ἡμερῶν δὲν ἔγω πλῆρον γάλα· τὸ ταλαιπώρον! Δὲν ἦτον καλῆτερα νὰ μὴ ἤρχετο εἰς τὸν κόσμον;

Ἐν τοσοῦτῳ ἠκούσαμεν κρότον, καὶ εἶδομεν τὴν Σαλλῖν κρατοῦσαν κηρίον ἀνηγμένον καὶ προφυλάτ-

τουσαν τὴν φλόγα διὰ τῆς χειρὸς κατὰ τοῦ ἀνέμου. Τότε εἶδον ὄλην τὴν ἀγρῆ καὶ ἀποτρόπαιον ὄψιν τοῦ θαλαττοῦ ἐκεῖνου. Ὅποια σικνή! ὁποῖον καταγῶγιον! οὔτε νὰ σταθῇ τις ὀρθὸς ἐδύνατο εἰς τὸ ὑπερῶν ἐκεῖνο! Οὔτε εἰς ὕψος ἦτο ἀκέραιος, οὔτε κλίνη, οὔτε τράπεζα, οὔτε θρανίον, οὔτε προσκεφάλαιον, οὔτε στρώμα· ὅλα τὰ εἶχε πωλήσει ὁ οἰκοδεσπότης ἵνα λάβῃ τὸ ἐνοίκιον. Εἰς τὰ παράθυρα, τὰς τρύπας, τὰς ἀπέλους χαραγμῶς εἶχον χύσει παλαιόχαρτα καὶ βράκη· ὀλίγον ἀχυρον ἐσκορπισμένον κατὰ γῆς, ἐχρησίμευεν ἀντὶ στρώματος εἰς ὄλην τὴν οἰκογένειαν. Καὶ ἐγὼ ἔτρεμον ὑπὸ φύχους καὶ φοίτας. Πρὸ μικροῦ εἶδον βαθύπλουτον ἐκπνεύσαντα μεταξὺ χυσοῦ καὶ μετᾶξος, καὶ ἀποβάλλοντα δι' ἀλαζονείαν καὶ αὐτῆς τῆς ἰατρικῆς τὴν βοήθειαν· ἰδοῦ δὲ μετὰ μικρὸν ἐγὼ εἰς τὸν ἀντίθετον πόλον τῆς κοινωνικῆς ὑπάρξεως. Τίς δύναται νὰ πιστεῦσῃ τοιαύτην ἐνδειαν;

Ἡ γυνὴ μετ' ἧς ὀμίλου ἐφέρει δυσώδη βράκη· τὸ σῶμά της ὄλον ἔτρεψε, καὶ τόνος καὶ ὀδύνη ἐφάνησαν εἰς τὸ πρόσωπόν της· παιδίον ἠλιγμυμον ἐκράματο ἀπὸ τοῦ ὀστεώδους στήθους της. Ἡ κόρη της λαλλῦ, κλίνουσα τὴν κεφαλὴν καὶ αἰσχυρομένη ὅτι τὴν ἐβλαπτον, ἦτο δυσειδής· καὶ βρωμερὰ ὄσον καὶ ἡ μήτηρ. Ἐπρεπε νὰ τὴν ἰδῆτε καθήμενη εἰς τὴν γωνίαν, καὶ ὡς λαμῖαν καταβροχθίζουσαν τὸ ἀγορασθὲν ψωμίον, τὸ ὁποῖον ἄλλο παιδίον ὀλόγυμον ἐπροσπάθει ν' ἀρπάσῃ. Ὁ δὲ ταλαιπώρος πατήρ καθήμενος παρὰ τὴν γωνίαν, τὴν βράχιν στρίζων ἐπὶ τοῦ τοίχου καὶ τοὺς πόδας ἔχων τεταμένους ἐφαίνετο κο μώματος ὕπνου βαλῆν. Οὔτε ἡ πνοή του ἤκούστο· μικρὸν δὲ παιδίον, τὸ ὁποῖον δὲν ἐκράτει πλέον, ἐκράματο ἀπὸ τοῦ τραχήλου του· τὸ ἐνδυμα τοῦ πατρὸς οὔτε ὁ τελευταῖος τῶν ἐπιαιτῶν δὲν φέρει, τὴν δὲ κεφαλὴν του ἐκάλυπτε πῖλος ἐκ παλαιῦ χαρτίου.

Ἡ θεὰ ἐκέλευε μὲ κατετάραξεν ὄλον, οἶκτος δὲ καὶ ἀγρία ἐκυριεύσαν τὴν καρδίαν μου. Ὁ σύζυγος τῆς Ἰρδλ, ὅπως αὐτὴ μὲ εἶπεν, ἦτο λεπτοφυγός, καὶ δι' ἄλλειψιν ἐργασίας, συγχρότως δὲ καὶ ἔνεκα τοῦ ἄσθματος, κατήνησεν εἰς τὴν ἐλσεινὴν ἐκείνην κατὰστασιν. Ὁ πρωτότοκος υἱός, Τίμ, κατηγορηθεὶς ἐπὶ κλοπῆ, ἂν καὶ ἀδικῶς ὡς ἔλεγεν ἡ μήτηρ, ἐφυλακίσθη· καὶ διὰ νὰ πληρώσῃαι δικηγόρον οἱ γονεῖς του κατεδίδασαν ἑαυτοὺς εἰς νηστείαν!

— Δυστυχεῖς ἡμεῖς! ἀνεφώνησε· τὸ μικρὸν αὐτὸ τὸ ὁποῖον ἐναγαλλίζεται τὸν πατέρα του πᾶσχει κοκκινάδα, μεταδοθεῖσαν καὶ εἰς τὸν ἀδελφόν του, ὁ ὁποῖος τώρα λαίπει.

Καὶ ταῦτα λέγουσα ἐπροσπάθει νὰ πνίξῃ τοὺς ὀλολυγμούς της ἵνα μὴ ἐξυπνίσῃ τὸν σύζυγόν της. Ἐγὼ δὲ παρατηρήσας ὅτι τὸ μικρὸν παιδίον συνεταράσαστο περὶ τὸν τράχηλον τοῦ πατρὸς·

— Διὰ τί ἀνησυχεῖ τόσον; ἠρώτησα.

— Διὰ τί ἀνησυχεῖ; διότι κρούει καὶ πεινᾷ, κύριέ μου· ἀμποτε νὰ ἀπενηθήσμεν ἔλοι!

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ἠκούσαμεν κρότον· ποδῶν γυναικῶν· καὶ κλαυθμόν.

— Θεέ μου, ἀνέκραξεν ἡ γυνή, εἶναι ὁ Βόβος τὸν ὁποῖον ἐστελαμην νὰ ζητήσῃ ἐλεημοσύνην· τί νὰ ἔχῃ ἀρὰ γε;

Καὶ ὀρμήσασα πρὸς τὴν θύραν τὴν ἠνοιξε, καὶ εἰσῆγαγε τὸν υἱὸν της καθημαγμένον καὶ ἠγοῦντα, κρατοῦντα διὰ μὲν τῆς μιᾶς χειρὸς τὰ βράκη του, διὰ δὲ τῆς ἄλλης τὴν παρειὰν του. Ὅτε μὲ εἶδεν ἀπισθοδρομήσεν ὀλίγον· ἔπειτα δὲ ἐγχειρίσας πρὸς τὴν μητέρα του τρεῖς ἢ τέσσαρας πεντάρας, εἶπεν ὅτι κύριος της ὀργισθεὶς διότι ἐζήτησε παρ' αὐτοῦ ἐλεημοσύνην τὸν ἐπλήρωσε διὰ τῆς βράβδου του. Καὶ ἀληθῶς τὸ αἷμα ἔτρεγεν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς του. Ἀδύνατον νὰ λησμονήσῃ τὴν ὀδύνην τῆς ταλαιπωροῦ μητρὸς, ἥτις ἐναγκαλισθεῖσα τὸν υἱὸν καὶ ἀπομάσσοισα τὸ αἷμα διὰ τῶν χειλέων της, ἔλεγε· α Βόβου μου, Βόβου μου!

Μετὰ ταῦτα ἔδειξε πρὸς αὐτὸν τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τὰς ἀδελφὰς καταβροχθίζοντας τὸν ἀγορασθέντα ἄρτον· ὀρμήσας δὲ καὶ αὐτὸς ἤρπασε τεμάχιον καὶ τὸ κατέφαγεν ἀπνευστί.

— Δὲν θ' ἀφήσουν τίποτε εἰς σέ, εἶπον πρὸς τὴν μητέρα.

— Ἀδιάφορον, ἀπεκρίθη, σφραγίσασα τὰ δάκρυά της ἡμπορεῖ ν' ἀνθήξω εἰς τὴν πείναν περισσώτερον ἀπ' αὐτά.

— Μὴ λητμονήσῃς, εἶπον, ὅτι ἄλλα νὰ σᾶς ἐπισκεφθῶ ὡς ἱατρός· πόσοι ἀρρωστοὶ εἰσθε;

— Πόσοι; ὄλοι, ἱατρέ μου! ἐδῶ εἶναι νοσοκομεῖον χωρὶς ἱατρικά.

— Θὰ προσπαθῶ νὰ σᾶς συντρέξω. Ἐν πρώτοις ἄς ἴδωμεν τὸν ἄνδρα σου.

Οὔτως ὅμως ἐκοιμᾶτο ἀδιακόπως, ἐνῶ τὸ παιδίον ἐπροσπάθει νὰ εἰσάξῃ εἰς τὸ ἠμικλειστον στόμα τοῦ πατρὸς του τεμάχιον ἄρτου.

— Τὸ βλέπετε τὸ κακόπαιδον, εἶπεν ἡ μήτηρ, πῶς βυσακίζει τὸν πατέρα του;

— Πρέπει νὰ τὸν ὀμιλήσῃ.

Καὶ πλησιάζας εἰς τὸ στρώμα, εἶδον τὴν κεφαλὴν του κλινουσαν πρὸς τὸ στήθος· ἡ σύζυγος λαβοῦσα ἀπὸ χεῖρας τὸ φῶς ἐγονάτισε παρ' αὐτῆ καὶ ἠθέλησε νὰ τὸν ἐξυπνίσῃ λέγουσα· α Φιλίπ, ἰδοῦ ὁ ἱατρός. Καὶ συνετάρασεν αὐτὸν· ἀλλ' ὁ Φιλίπ οὔτε ἐκινεῖτο, ἐνῶ τὸ παιδίον ἐξηκολούθει παίζον μετὰ τοῦ κοιμωμένου πατρὸς. Εἰς ἐμὲ ὅμως ἐπῆλθεν ἰδέα ἀπαισιᾶ. — Πλησιάζε τὸ φῶς, εἶπον πρὸς τὴν γυναῖκα. Τὸ ἐπλησίασε καὶ εἶδον ὅτι δὲν ἔζη πλέον!

Ἐγένετο ἀπαθάνει πρὸ ἡμισείας τοῦλάχιστου ὥρας· αἱ χεῖρες καὶ τὸ πρόσωπον ἦσαν κατάψυχρα· καὶ διὰ τὸ ἀμυδρὸν τοῦ φωτὸς δὲν εἶχομεν παρατηρήσει τὸν θάνατον. . . Τρομερὰ ἦτο ἡ ὠχρότης του, καὶ οἱ ἀνοιχτοὶ ὀφθαλμοί, καὶ ἡ καταπίπτουσα σιαγών, παραβαλλόμενα πρὸς τὰς ζωηρὰς παρειὰς τοῦ παιδίου, παίζοντος μὲ τὸ σῶμα τοῦ πατρὸς, καὶ ἀδιαφοροῦντος διὰ τε τὴν ζωὴν καὶ τὸν θάνατον. . .

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

—000—

Συνοπτική επιθεώρησις τῆς Παλαιστίνης καὶ τῆς Συρίας, μετὰ τινων ἀνέσεων περὶ τῶν εὐαγγελικῶν ἀποστολῶν, συγγραμμένη περὶ τὰ τέλη τοῦ 1826 καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1827 ἔτους ὑπὸ Ἰωάν. Κίνγ. Μετάφρασις ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ. Ἰν Ἀθήναις 1839. (Ἔκ. 1^α ἐκ σελ. 368).

Ἰδοὺ τριάντα καὶ πέντε ἐτη ἀφότου ἐγγράφη τὸ σύνταμον μὲν ἀλλὰ περιεκτικὸν πολλῶν καὶ ποικίλων εἰδήσεων πονημάτων τοῦτο· καὶ ὅμως, ποσοῦτῳ ἀπαρρέακτως ἀπαντῶνται καὶ σήμερον ἐν Παλαιστίνῃ καὶ Συρίᾳ ὅσα τότε ἐξιστορήθησαν, ὥστε, ἐναντίον ὅλων τῶν ἐπισήμων διαθεσάσιων τοῦ πρώτου τῶν ὑπουργῶν τῆς Μεγάλης Βρετανίας, τὸ λόγιον τοῦ Montesquieu, τὸ πρὸ 150 καὶ ἐπέκεινα ἐτῶν βῆθην (α), σφραγίζεται διὰ νέας ἀξιοπιστοῦ ἐπικυρώσεως. Καὶ ὑπομονὴ ἂν ἐξουσιάζοντο μόνον ἀναφερόμενα ἀπέραντα κράτη· ὁ ζωγράφος τῶν ἐν Φλωρεντίᾳ ἀνεκτόρων Pitti κατὰ τὴν 16^α ἑκατονταετηρίδα, ἤτοι πρὸ 400 ἐτῶν, παρέστησεν ἐπι ἀκριβέστερον τὴν ὄψιν τῆς ἐξουσίας ταύτης· παρέστησε, λέγω, τὸν Μωάμεθ, τὸ ξίφος πάλλοντα γυμνὸν καὶ ἐξολοθρεύοντα ὅλας τὰς ἀρετὰς, ὑπ' αὐτὸν δὲ ἄρπυιαν ἐπιδεικνύουσαν τὸ κοράνιον, καὶ ποιητὰς καὶ φιλοσόφους φεύγοντας, καὶ εἰς τὰ ξένα ζητούντας ἄσυλον (β).

Ἀλλ' οὐχ ἥτιον ἐμφαντικῶς καὶ ὁ συγγραφεὺς τῆς Συνοπτικῆς ἐπιθεωρήσεως ἐξεικονίζει τὴν ἐξουσίαν ταύτην διὰ τῆς γραφικῆς ταύτης ῥήσεως· « τὴν γῆν ἣν περιήλθομεν αὐτὴν κατασκέψασθαι αὐτὴν, γῆ κατέσθουσα τοὺς κατοικοῦντας ἐπ' αὐτῆς ἔστι, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὃν ἐσώκαμεν ἐν αὐτῇ, ἄνδρες ἐπιμήκεις . . . καὶ ἤμεν ἐνώπιον αὐτῶν ὡσεὶ ἀκρίδες, » ἀκρίδες οἱμοί! συντριβόμεναι ὡς ἐπ' ἐσχάτων κατὰ μυριάδας.

Τριπλοῦν ἔχει τὸν σκοπὸν τὸ ἀνὰ χεῖρας πόνημα· πρῶτον, τὴν περιγραφὴν τῶν δικήφων φυλῶν καὶ αἰρέσεων τῆς Συρίας καὶ Παλαιστίνης, τῆς γλώσσης, τῆς θρησκείας καὶ τοῦ χαρακτῆρος ἐκάστης αὐτῶν καὶ τοῦ γενικοῦ χαρακτῆρος τῶν ανατολικῶν λαῶν· δεύτερον, τὴν ἀνάγκην τῆς ἀποστολῆς διδασκάλων τοῦ χριστιανισμοῦ, καὶ τρίτον, τὴν ἐκθεσιν τῶν ἐργασιῶν τοῦ συγγραφέως.

Τὸ κατ' ἐμὲ, βέλω εἰπεῖ ὀλίγα μόνον περὶ τοῦ πρώτου, ἐραυζόμενος ἀποσπάσματά τινα ἐξ αὐτοῦ τοῦ βιβλίου.

Αἱ φυλαὶ περὶ ὅσων ὁμιλεῖ εἶναι δεκαεννέα· περιερίζομαι δὲ εἰς ἀπλὴν τὴν ἐπανάληψιν τῶν γραφομένων περὶ τριῶν ἐξ αὐτῶν, τῶν Δρούζων, τῶν Μαρωνιτῶν καὶ τῶν Ἑλλήνων.

(α) Il n'y a pas de nation plus propre à posséder l'unité dement de grands empires que la nation turque.
(β) Ἐπὶ τοῦ θύλου τῆς μεγάλης προσεγγίου αἰθούσης.

« Ὁ ἀριθμὸς τῶν Δρούζων εἶναι περίπου ὀγδοήκοντα χιλιάδες· κατοικοῦσι δὲ οἱ πλείστοι τὸ ὄρος τοῦ Λιβάνου, καὶ δικαζονται εὐκόλως διὰ τοῦ ἐγγύματος αὐτῶν· τὸ κεφαλοδέσιμον εἶναι διάφορον τοῦ τῶν γειτόνων αὐτῶν, τῶν Μαρωνιτῶν, καὶ φέρουσι χιτῶνα ἢ μανθῶνα σειράς ἔχοντα λευκὰς, λευκοφαλοὺς ἢ μελαίνας. Ὀμιλοῦσι δὲ τὴν Ἀραβικὴν, καὶ τὰ βιβλία αὐτῶν εἰσι γεγραμμένα εἰς τὴν αὐτὴν γλῶσσαν. Διαιροῦνται δὲ εἰς δύο, εἰς Οὐκάλ (νοήμονας) καὶ εἰς Γουλάχ (ἀμαθεῖς). Καὶ λέγονται μὲν μουσουλμάνοι· ἀλλ' ὅταν καταβαίνουσιν εἰς τὰς πόλεις πηγαίνουσιν εἰς τὰ τζαμία. Ἰκεῖνοι τοὺς ὁποίους ἠρώτησα περὶ τούτου μοὶ ἀπεκρίθησαν διπιστεύουσιν εἰς ἓνα Θεόν, καὶ ὅτι θεωροῦσι τὸν Μωάμεθ προφήτην αὐτοῦ· οἱ Ἀραβες ὅμως μουσουλμάνοι, καὶ οἱ Χριστιανοὶ οἱ ζῶντες πλησίον αὐτῶν, φρονοῦσιν αὐτοὺς εἰδωλολάτρας, καὶ ὅτι προσκυνοῦσιν ὁμοίωμα ταύρου. Πρὸς ὑποστήριξιν δὲ τῆς γνώμης ταύτης μοὶ εἶπον ὅτι εὗρισκοντο παρὰ τοῖς Δρούζοις χρυσοχοῖς μικρὰ ἀργυρὰ ὁμοιώματα δαμάλεων. Βίς οὐδένα ἐτεροδόξον συγχωρεῖται νὰ εἰσέλθῃ εἰς τοὺς ναοὺς αὐτῶν. Χριστιανοὶ δὲ κατοικοῦντες μετὰ τῶν Δρούζων, ἐπὶ τοῦ ὄρους Λιβάνου, μοὶ ὁμολόγησαν ὅτι δὲν ἐνόουν τὴν θρησκείαν αὐτῶν. « Ὁμοιάζει, μοὶ εἶπον, συγκεχυμένον κοῤῃμα διαφόρων δοξασιῶν ἐξαχθῆσαι ἐκ τῶν τεσσαρῶν β'· ἀγγελιστῶν, ἐκ τοῦ Μωάμεθ, ἐκ τοῦ Χακίμ-Βηλμάρ Ἀλλάχ, τὸν ὁποῖον θεωροῦσιν ὡς θεμελιωτὴν τῆς αἰρέσεως αὐτῶν, καὶ τοῦ ὁποῖου προσδοκῶν νέαν ἐπιφάνειαν. Ὁ ἠγαθὸς τινος μοναστηρίου μοὶ εἶπεν, ὅτι μετὰ πολλὰς ἐρεῦνας περὶ τούτου, ἐπίστευεν ὅτι οἱ Δρούζοι προσκυνοῦσι τὸ φῶς, καὶ τιμῶσιν ὁμοίωμα ταύρου, ὡς παριστάνοντος τὴν ἰσχύν. Ὁ δὲ λαὸς μοὶ ἐφάνη προσηγῆς καὶ εὐπροσήγορος. Κατηγοροῦνται ἐπὶ ἀπιστίᾳ. « Ἐμπιστεύθητι, μοὶ εἶπον, εἰς Βεδουῖνον, ἀφοῦ φάγῃς ἄρτον καὶ ἄλας μετ' αὐτοῦ, εἰς Δρούζον ὅμως μὴ ἐμπιστευθῆς ποτέ. » Βίς τὴν πόλεμον δεικνύονται πολλάκις τολμηροὶ καὶ γενναῖοι. Εἰσὶν ὑψηλοὶ τοῦ ἤμῃρ Βουσίρ Σεχάθ, ἠγεμόνος τοῦ ὄρους Λιβάνου, ὅστις ὑπόκειται εἰς τὸν Ἀβδ-Ἀλλάχ, Μασῶν τῆς Πτολεμαίδος.

» Τὸ 1832 ἔτος πολλοὶ Δρούζοι βοηθούμενοι ὑπὸ πολλῶν χριστιανῶν Μαρωνιτῶν, καὶ ὑπὸ τινων Ἑβραίων ἐκ τῆς οἰογενείας τοῦ Βουσίρ Σεχάθ, ἠνώθησαν ἵνα ἀποσειῶσι τὸν ζυγὸν αὐτῶν, καὶ ἰδοῦντο νὰ παραλάβωσι τὴν διοίκησιν τῶν ὀρέων· ἀλλ' ἡ ἀπόπειρα ἀπέτυχε δι' ἔλλειψιν ἰσχύτητος. Ὁ ἀρχηγὸς τῆς ἀνταρσίας ταύτης ἐφυγε μετὰ δισκοσίων στρατιωτῶν εἰς τὸ Οὐράν, ὅπου ἐστάλησαν τινες ἵνα ἐξαπατήσωσιν αὐτὸν διὰ ψευδῶν ὑποσχέσεων, καὶ κατέπεισαν αὐτὸν ἵνα μεταβῇ εἰς Δαμασκὸν ὅπως λάβῃ τὴν προστασίαν τοῦ τασῶ. Ἀλλ' ἄμα φθάσας εἰς τὰς πόλεις τῆς πόλεως, ἐγυμνώθη καὶ αὐτὸς καὶ οἱ πλείστοι τῶν ὄρων αὐτοῦ, καὶ ὠδηγήθη ἐνώπιον τοῦ τασῶ. Καὶ πολλοὶ μὲν ἐσφάγησαν ἀμέσως, οἱ λοιποὶ δὲ ἐφυγον, καὶ ὁ Σείκ Βουσίρ αὐτοῦ, ὁ ἄρχων τῶν Δρού-

ζων, συλλήφθεις ἐνῶ ἐφευγε παρεδόθη τῷ Ἀβδ-Ἀλλάχ, ὅστις κρατήσας ἐπὶ τινὰ χρόνον, ἐπέμψεν αὐτόν, καὶ ἐβρίσθη τὸ σῶμα ἐκτὸς τῶν τειχῶν τῆς πόλεως. Συγχρόνως ὁ ἤμῃρ Βουσίρ Σεχάθ συνέλαβε τρεῖς τῶν ἀνεψιῶν αὐτοῦ, Ἑβραίους καὶ αὐτοὺς, οἵτινες εἶχον ἐνοχλοῦναι τὴν ἀνταρσίαν τῶν Δρούζων, ἐξώσαντες τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν διὰ πεπυρακτωμένου σιδήρου, ἀπέκοψε τὰς γλῶσσας αὐτῶν, τὰς ὀφθαλμοὺς ἐπέτελεν εἰς τὸν ἀβέντην αὐτοῦ Ἀβδ-Ἀλλάχ, εἰς ἐνδειξιν εὐγνωμοσύνης διὰ τὴν προθυμίαν μὲθ' ἧς ἐπτευσεν οὗτος νὰ καταπαύσῃ τὴν ἀνταρσίαν. Τρεῖς ἄλλοι ἀνεψιοὶ αὐτοῦ εἶχον πάθει πρότερον τὸ αὐτὸ, καὶ ὑπὸ τῆς αὐτῆς χειρὸς!!! Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης οἱ Δρούζοι φαίνονται ὑποτεταγμένοι, καὶ τινες ἐξ αὐτῶν διωρίσθησαν Σικ-ελ-Βιλάδ, ἢ ἀρχηγοὶ χωρίων. » Ἰσοὶ δὲ Μαρωνιτῶν λέγει τὰ ἑξῆς:

« Οἱ Μαρωνῖται ἢ Μουῆρνοι ἔχουσι τὴν δύναμιν τοῦτο παρὰ τινος Ἰωάννου Μαρῶνος ἐκ Χαῖμς (ἢ ἀρχαῖα Ἡμισα) ἀκμάσαντος· τὴν πέμπτην ἑκατονταετηρίδα. Οἱ πλείστοι δὲ αὐτῶν κατοικοῦσι τὸ ὄρος Λιβάνου· εὗρισκονται δὲ καὶ ἐν Ναζαρέτ, Βηρυτῷ, Λαοδικείᾳ, Δαμασκῷ καὶ Ἀλέπῃ. Ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἀναθίεται κατὰ τὰς χώρας ταύτας μέχρις ἑκατὸν πεντήκοντα χιλιάδων ὡς ἕγγιστα· ἔχουσι δὲ καὶ μοναστήρια πλείονα τῶν ἑξήκοντα. Ἐν ταῖς ἐκκλησίαις αὐτῶν αἱ ἱεραὶ Γραφαὶ ἀναγινώσκονται ἀραβιστῇ καὶ συριστῇ, ἢ δὲ γλῶσσαι ἢ καλουμένη Κοροσὺν, τὴν ὁποῖαν μεταχειρίζονται ἐνίοτε γράφοντας, εἶναι ἡ ἀραβικὴ γραφομένη διὰ χαρακτῆρων Συριακῶν. Οἱ Μαρωνῖται, εἰ καὶ κατὰ πολλὰ κεχωρισμένοι ἀπὸ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐκκλησίας, οὐχ ἥτιον ὅμως θεωροῦσιν ἑαυτοὺς ὡς ὑπηκόους τοῦ Πάπα. Πρὸς τοὺς ἱερεῖς αὐτῶν συγχωρεῖται νὰ ἐργάζωνται εἰς γάμον πρὸ τῆς χειροτονίας, ποτὲ ὅμως μετ' αὐτῆν. Μόνον πρὸ ἑκατὸν ἐτῶν ἔπαυσαν μεταλαμβάνοντες τῆς Ἰουχαριστίας ὑπὸ τὰ δύο εἶδη· μεταχειρίζονται δὲ τὸν συνῆθη ἄρτον, δηλαδὴ ἐνζυμον. Ἦοις τις περὶ τῆς χρήσεως τοῦ ἐνζύμου ἄρτου ἐν τῇ Ἰουχαριστίᾳ, ἐγένετο μεγίστη ἀφορμὴ τῆς ἀποχωρήσεως αὐτῶν ἀπὸ τῆς Συριακῆς ἐκκλησίας. Ὑποτάσσονται δὲ ἀπ' εὐθείας εἰς πατριάρχην διαμένοντα ἐν Κανσὶν ἐπὶ τοῦ ὄρους Λιβάνου, καὶ φέροντα τίτλον πατριάρχου Ἀντιοχείας· οὐκ εἶναι δὲ τὸ πατριαρχεῖον οὗτο ἐξ ἐνδοκῆς ἢ δώδεκα ἐπισκοπῶν. Οἱ Μαρωνῖται εἰδόντες μὲγάλως τὸν Μάρ-Ἐφραίμ Σύρον, καὶ μεταχειρίζοντάς τὸς πᾶρ αὐτοῦ γραφεῖσας εὐχὰς μετὰ προσθηκῆς ἐπὶ κλήσεως πρὸς τὴν Παρθένον Μαρίαν καὶ τοὺς ἁγίους. Σέβονται δὲ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ θεμελιωτοῦ αὐτῶν, Ἰωάννου Μαρῶνος. Συριακῆ τις γραφομένη, ἣτις κατὰ παρρηγελίαν μου ἀνεγράφη ἀραβιστῇ, τέλειόνοι οὕτω· « Δόξα τῷ Θεῷ καὶ τῷ Ἰωάννῃ Μαρῶνι, κτλ. » Ὁ Μαρωνιτικὸς λαὸς μοὶ ἐφάνη ἱκανῶς ἀνεκτικὸς ὡς πρὸς τὰς θρησκευτικὰς αὐτοῦ ἰδέας· καὶ ἂν δὲν ἐναντιοῦντο πολλοὶ τῶν ἱερέων αὐτῶν, ἠθέλον λαμβάνει μετὰ χαρᾶς τὴν λόγον τοῦ Θεοῦ· πολλάκις καὶ ἐλάθον αὐτὸν ἀφῆψάντες τὴν ἐναντιότητα ταύτην. Ἀλλὰ καὶ μετὰ τῶν ἱερέων

εὗρισκονται τινες ἱκανῶς περρωτισμένοι, οἵτινες μοὶ ἐφάνισαν εὐδιδιδέται ὡς πρὸς τὴν διανομὴν τῶν ἱερῶν Γραφῶν.

» Οἱ Μαρωνῖται εἶναι νόημονες, φιλόξενοι καὶ ὑπομένοντες τοὺς κόπους μὲθ' ὑπομονῆς. Ἀγαπῶσι δὲ τὰ ὄρη καὶ ἔχουσι πνεῦμα τολμηρὸν καὶ ἀνεξάρτητον. Ὁ Γεῶς τασῶς, καὶ ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς δυναμείας αὐτοῦ, ἦν κατώρθωσε νὰ ὑποτάξῃ αὐτοὺς ἐντελῶς εἰς τὴν βαλχθὶν αὐτοῦ.

» Ἰκάνει δὲ καὶ αὐτὰ ὡς οἱ Δρούζοι ὑψηλοὶ τοῦ ἤμῃρ Βουσίρ Σεχάθ, ὅστις φρονοῦνται αὐτοὺς καὶ ὑπερόβου. Τινες ἐξ αὐτῶν εἶναι γραμματεῖς τοῦ ἤμῃρ ἢ Σείκαι τῶν πόλεων. Ὁ ἤμῃρ Βουσίρ Σεχάθ, ὅστις ἀνήκει εἰς ἐγκριτὸν Ἀραβικὴν οἰκογενεῖαν, καὶ κατὰ γέναι ἀπ' αὐτῆς τῆς οἰκογενείας τοῦ Μωάμεθ, εἰ καὶ μούσουλμάνος κατ' ἐπιφάνειαν, ἐν τῷ κεντρῷ ἱμαῶς εἶναι, ὡς μοὶ εἶπον, χριστιανὸς καὶ ἐθαπίσθη. »

Ἰδοὺ δὲ καὶ τὰ περὶ Ἑλλήνων·

» Οἱ Ἕλληνες εἶσι πολυάριθμοι ἐν Παλαιστίνῃ καὶ Συρίᾳ, καὶ ἔχουσι δεκατρία ἢ δεκατέσσαρα μνησστήρια ἐν Ἱεροσολύμοις, ἐν ἐν Βηθλέεμ, ἑτέρον πρὸς δυσμὰς τῆς Ἱεροσολύμων καλούμενον μοναστήριον τοῦ Σταυροῦ, ἄλλο ἐν Ἀγίῳ Σάββα παρὰ τὴν Νεζράν ὀχλασσαν, ἄλλο ἐν Γάζῃ, ἄλλο ἐν Δαμασκῷ, καὶ δέκα ἢ δώδεκα ἐπὶ τοῦ ὄρους Λιβάνου ἢ κατὰ τὰ πέριξ. Εὗρισκονται δὲ Ἕλληνες εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς πόλεις τῶν ἐπαρχιῶν ταύτων. Ἡ αὐτὴ τῆς Ῥώμης κατώρθωσε νὰ ἐλεύσῃ εἰς τὴν διακαιοδοσίαν αὐτῆς· μέγαν ἀριθμὸν χριστιανῶν ἰστοπίων, οἵτινες ἦσαν τοῦ Ἑλληνικοῦ δόγματος· οὗτοι δὲ ἔχουσι εἰκοσι περίπου μοναστήρια ἐπὶ τοῦ Λιβάνου. Συμποσῶνται δὲ ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἐν μὲν Δαμασκῷ εἰς 2^α περίπου χιλιάδας, ἐν δὲ Ἀλέπῃ εἰς πέντε χιλιάδας, ἐν Τύρῳ εἰς πεντακοσίους, ἐν Βηρυτῷ εἰς τετρακοσίους, καὶ εἰς διακοσίους ἐν Τιβεριάδι, καὶ ὑποτάσσονται εἰς πατριάρχην διαμένοντα ἐν Μαρ-Μικαὴλ ἐπὶ τοῦ Λιβάνου. Τηροῦσι δὲ εἰσέτι τὸ πνεῦμα τῆς Ἑλληνικῆς ἐκκλησίας, καὶ εἰσι πολλὸ πλεον ἐλευθεροὶ τῶν ἄλλων καθολικῶν Ῥωμαίων τῶν κατοικούντων ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ. Πολλοὶ μ' ἐβεβλώσαν ὅτι ἐν ὁ Πάπας ἐναντιοῦται εἰς τὴν διανομὴν τῶν ἱερῶν Γραφῶν, ἠθέλον νομίσαι χρεὸς αὐτῶν νὰ παρὰκρούσωσιν. Ἐνθυμονῶνται δὲ μετὰ σεβασμῶν τοῖς Ἱησοῦτις, ἢ τοῖς ἄλλοις ἱεροσπόστολοις τῆς Ῥώμης.

» Οὗτοι δὲ Ἑλληνο-καθολικο-Ῥωμαῖοι ὀνομάζονται καὶ Μιλεταῖοι, ἤτοι βασιλικοὶ. Μ' ἐφάνισαν δὲ ἐν γένει φιλόκνηροὶ καὶ φιλόξενοι. Ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν δὲν εἶναι τόσος μέγας ὅσος ὁ τῶν Μαρωνιτῶν, τῶν ὁποῖων φοβοῦνται τὴν παρὰ τῷ ἠγεμῶνι αὐτῶν ἐπιβῆσιν. Μοὶ διηγήθησαν ὅτι τὸ ἔτος 1825 ὁ πατριάρχης τῶν Μαρωνιτῶν ἀπηγόρευεν εἰς ὅλας τὰς ἐπαρχίας τῆς αἰρέσεως ταύτης τὸ νὰ ἐργάζωνται εἰς γάμον μετὰ τῶν ἀνω εἰρημένων Ἑλληνο-καθολικο-Ῥωμαίων.

» Οἱ δὲ κυρίως λεγόμενοι Ἕλληνες, συνήθως ὁμιλοῦσι τὴν Ῥωμαϊκὴν, ἤτοι τὴν νεωτέραν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, καὶ πολλοὶ τούτων ὀμιλοῦσι τὴν Ἰουδαϊκὴν,

τινές δὲ τὴν Ἀραβικὴν. Ἐν δὲ ταῖς ἐκκλησίαις μεταχειρίζονται τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν. ἔχουσι τέσσαρας Πατριάρχας, τὸν μὲν πρῶτον ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὅστις καλεῖται οἰκουμενικός, τὸν δὲ δεύτερον ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, τὸν δὲ τρίτον ἐν Ἀντιοχείᾳ καὶ τὸν τέταρτον ἐν Ἱεροσολύμοις. Κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τῆς καθιδρύσεως αὐτῶν ὁ τῆς Ἀλεξανδρείας ἦτο πρῶτος, καὶ δεύτερος ὁ τῆς Ἀντιοχείας. Οἱ δὲ δύο ἄλλοι ἀνεδείχθησαν μετὰ ταῦτα. Ὁ Πατριάρχης Ἀντιοχείας διαμένει ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐν Λαμασκῇ, ὁ δὲ τῶν Ἱεροσολύμων ἐν Κωνσταντινουπόλει. Οἱ Ἕλληνες ἀναγνωρίζουσι τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ὡς μόνον κεφαλὴν τῆς ἐκκλησίας.

οἱ Ἕλληνες εἶναι φύσει φιλόξενοι, ζωροὶ τὸ πνεῦμα, ὀξυδερκεῖς, τὴν φαντασίαν λαμπροὶ καὶ γόνιμοι, δρμητικοὶ ὁσάκις ὀργίζονται, πολλάκις δὲ καὶ δόλιοι κατὰ τὰς ἐκδικήσεις, ἀλλὰ πιστοὶ πρὸς τοὺς φίλους καὶ ἀτρόμητοι πρὸ τῶν ἐχθρῶν, γενναῖοι τε καὶ ἀνεξάρτητοι καὶ ὑπ' αὐτὴν τὴν δουλείαν ἀνεύρισκεται δὲ παρ' αὐτοῖς τὸ πνεῦμα τῶν προγόνων αὐτῶν. Δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι εἰν εἶχον τὴν ἐλευθερίαν, ὑπὲρ ἧς στεναζοῦσιν, ἤθελον καταταχθῆ ἔντος πεντήκοντα ἐτῶν μεταξὺ τῶν πρώτων ἐθνῶν τῆς γῆς. Ὅπως ὁ λέων δὲν ἐπλάσθη ἵνα φέρῃ χαλινόν, νὰ καλλιεργῇ τοὺς ἀγροὺς καὶ νὰ γεωργῇ τὰς κοιλάδας, οὕτω καὶ οἱ Ἕλληνες δὲν ἐπλάσθησαν νὰ φέρωσι τὸν ζυγὸν τῆς δουλείας. Ἡ τυραννία πιεῖει σήμερον αὐτοὺς ὡς ὄρος· ἀλλ' ὡς ὑφαίστειον πῦρ ἀεὶ φλέγονται, καὶ εἰσὶν ἔτοιμοι νὰ διαρρήξωσι τὸ ὄρος, καὶ ν' ἀποτινάξωσι ῥιζήδων καὶ μακρὰν ἀπ' αὐτῶν πᾶν βῆρος.

Ἀποδίδουσι δὲ κατ' ἔτος ἐκ συνθήκης οἱ ἐν Ἱεροσολύμοις Ἕλληνες πρὸς τὸν πασᾶ τῆς Δαμασκῆς ἐξήκοντα ἢ ἑβδομήκοντα περίπου χιλιάδας φράγκων· ἀλλὰ τὸ 1825 ὁ πασᾶς, παραβαίνων τὴν συμφωνίαν ταύτην, ἐξήγησε παρ' αὐτῶν ἑκατὸν καὶ ὀγδοήκοντα χιλιάδας στρατιῶται Τούρκοι ἐτοποθετήθησαν εἰς τὴ κυριώτερον αὐτῶν μοναστήριον! μνηροπολίται περιεκλείσθησαν ὑπὸ φρουρᾶς, τινὲς δὲ καὶ ἐξυλιόθησαν, καὶ τρέμους ἐπεκράτει πανταχοῦ. Ἐἶδον ἐν Ἱερουσαλὴμ ὄλους σχεδὸν τοὺς Ἕλληνας ἰσχυροὺς ἐκ τοῦ φόβου καὶ δεδακρυσμένους ἔχοντας τοὺς ὀφθαλμούς. Οἱ Τούρκοι ὑποπτουθέντες τὸν ἠγούμενον τοῦ μοναστηρίου τοῦ προφήτου Ἰλίου, εἶτε ἐκρυσφεν ἐντὸς τοῦ μοναστηρίου κεφαλοδέσμιμα πολύτιμα ἀνήκοντα εἰς γυναῖκας τῆς Βηθλεὲμ καὶ τοῦ Ἐφραθά, κατέφερον πεντακισσοὺς ῥαβδισμοὺς ἐπὶ τῶν τρεσῶν τῶν ποδῶν αὐτῶν, καὶ ἀφῆκαν αὐτὸν τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας κατὰ γῆς γυμνήν, ἔχοντα τὴν κεφαλὴν, μὴ ἐπιτρέποντες νὰ δίδεται αὐτῷ ἄλλο πλὴν ὀλίγου ὕδατος. Μετὰ δὲ τὰς τρεῖς ταύτας ἡμέρας ὁ πασᾶς ἐπέταξε νὰ μεταφέρωσιν αὐτὸν εἰς τὴν μονὴν ἐντὸς τῆς πόλεως, ὅπου ἐπισκέφθη αὐτὸν πολλάκις. Ἐκ τῶν ποδῶν αὐτοῦ ὁ εἶς εἶχεν ἐπὶ τοσοῦτον κατασπαρχθῆ, ὥστε ἐφαίνοντο σχεδὸν τὰ ὄστα καὶ τὰ νεῦρα, ὡς ἂν ἦτον ἀνατεταμημένος! Ἐκτὸς τῆς ποσότητος τῆς ζητουμένης παρὰ τοῦ πασᾶ, οἱ Ἕλληνες ὑποχρεοῦν-

ται πολλάκις νὰ δίδωσι πρὸς τοὺς διοικητὰς τὰς λεγομένας *ἀβατίας*. Δὲν δύνανται νὰ ἐνταφιάσωσι τοὺς νεκροὺς αὐτῶν ἄνευ ἀδείας τῶν Τουρκικῶν ἀρχῶν, τὴν ὁποῖαν ἐκδίδουσι λαμβάνοντες χρήματα. Ἡ παρατήρησις αὕτη ἐφαρμόζεται ἐπίσης εἰς ὄλους τοὺς ῥαγιαδάς χριστιανούς. Καὶ ποτε ἢ ποσότης ἢ ἐπιβληθεῖσα ἐν Ἱερουσαλὴμ διὰ τὴν ταφὴν τῶν νεκρῶν ὑπῆρξε τόση ὑπέρογκος, ὥστε οἱ πτωχοὶ τῶν χριστιανῶν πολλάκις προετίμησαν ν' ἀφήσωσι τοὺς νεκροὺς αὐτῶν νὰ σήκωνται ἐντὸς τῶν οἰκιῶν ἢ πρὸ τῆς εἰσόδου αὐτῶν, ἕως οὐ ἐδιάζοντο οἱ μουσουλμάνοι ὑπὸ τῆς δυσαδίας νὰ σηκώσωσιν αὐτούς. Κατήντησε δὲ τοσοῦτω ἀποτρόπαιον τὸ θέαμα, καὶ τοσοῦτω μεγάλη ἡ δυσαρέσκεια τοῦ λαοῦ ὥστε, γενομένων παραπόνων ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐξεδόθη εἰδικὸν φερμάνιον, τοῦ ὁποῖου εἶδον ἀρχικὴν μετάφρασιν, διατάττον τὰς ἐν τῇ ἁγίᾳ πόλει Τουρκικὰς ἀρχάς, νὰ ἐπιτρέπωσι τὴν ταφὴν τῶν τεθνεώτων χριστιανῶν ἄνευ φορολογίας! Ἐκτοτε οἱ διοικηταὶ δὲν τολμῶσι νὰ πράττωσιν ἀναφανδὸν ἐναντίον τοῦ φερμανίου τούτου· ἀλλ' εἰν χριστιανός τις ἀρνηθῆ νὰ πληρώσῃ τὴν ζητουμένην ποσότητα, εὐρίσκουσι πάντοτε τρόπον νὰ εἰσπράξωσιν αὐτὴν. Γνωστὸν εἶναι ἐν Ἱεροσολύμοις ὅτι προτιμότερον νὰ δώσῃ ὁ ῥαγιαῖς 6, τι καὶ ἂν ἔχη, παρὰ νὰ δυσαρεστήσῃ Τούρκον διοικητὴν.

Ἄν καὶ σκοπὸν δὲν ἔχω νὰ συνηγορήσω ἐνταῦθα ἰδίως ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων, ἅς μοι ἐπιτραπῆ νὰ καλέσω ἐπ' αὐτῶν τὴν προσοχὴν τῶν συμπολιτῶν μου καὶ ὄλων τῶν χριστιανικῶν κοινωνιῶν.

Ἐάν οἱ λαοὶ τῆς Ἀμερικῆς ἠδύναντο, νὰ ἴδωσι τὴν ταλαίπωρον Ἑλλάδα ἐν τῇ κόνῃ, ἐν μέσῳ τῶν ἑρειπίων τοῦ ἀρχαίου αὐτῆς μεγαλείου, καὶ ἠδύναντο ν' ἀκούσωσι τὰς φωνὰς καὶ τοὺς στεναγμούς τῶν μυριάδων ἀδελφῶν αὐτῶν ἐν τῇ σιχαλωσίᾳ, καὶ νὰ ἴδωσι τὰ δάκρυα αὐτῶν, ἀναμφιβόλως ἠθελον τείνει πρὸς αὐτοὺς χεῖρα βοήθειαι. Ἄλλ' οἱ μοι! τὰ μεμακρυσμένα παθήματα μικρὰν προξενούσιν ἐντύπωσιν. Οἱ στεναγμοὶ, τοὺς ὁποῖους ὁ ἄνεμος τῆς ἀνατολῆς φέρει διὰ τοῦ ἀχανοῦς ἀτλαντικοῦ, ἀποθηήσκουσι πρὶν ἢ φθάσωσιν εἰς τὰς γῆρας τῆς ἀύσεως, ἢ μᾶλλον φθάνουσιν εἰς τοὺς εὐδαίμονας ἡμῶν συμπολίτας, ἀναπαυομένους ἐν εὐρίῃ καὶ ἐν ἐλευθερίᾳ ὑπὸ τὴν σκιάν τῶν καρποφόρων δένδρων αὐτῶν, χωρὶς νὰ τοὺς φοβίξῃ τις ἢ νὰ ταραττῇ τὴν ἡσυχίαν αὐτῶν.

Πολλάκις ἐβρέθη ὅτι οἱ Ἕλληνες εἶναι πειραταὶ! δὲν δύναμαι δυστυχῶς ν' ἀρνηθῶ ὅτι ὑπάρχουσιν Ἕλληνες πειραταί, διότι ἔμαθον αὐτὸ ἐκ πείρας, ὑπ' αὐτῶν γυμνωθεὶς τῶν πραγμάτων μου· ἀλλὰ διὰ τοῦτο δὲν κατηγορῶ τὸ ἔθνος. Οἱ Ἕλληνες ἀγωνίζονται ἀδικαίως ὑπὲρ τῆς ὑπάρξεως αὐτῶν· δύνανται λοιπὸν νὰ ἀποσπάσωσι πλοῖον ἐκ τοῦ μικροῦ αὐτῶν ναυτικοῦ ἵνα ὑπάγωσιν εἰς καταστροφὴν τῆς πειρατείας; Κατηγορεῖ τις τὰχα τὸν ἁγίαν λαὸν ὅτι σύγχεεται ἐκ ληστῶν, διότι λυμαινόνται τοιοῦτοι ἐνίοτε τοὺς ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ ὁδοιπόρους; Ἀποβᾶλλουσι τινες πᾶσαν συμπάθειαν

πρὸς τὸν ἀγῶνα τῶν Ἑλλήνων, ἢ μᾶλλον δικαιολογοῦνται διὰ τὴν μικρὰν αὐτῶν συμπάθειαν, κατηγοροῦντες αὐτοὺς ὅτι εἰσὶ πάντες καὶ πάντοτε διηρημένοι. Ἀναμφιβόλως λυπηρὸν εἶναι τὸ νὰ μὴ εὐρίσκωνται πάντοτε ἡνωμένοι, ὅσον ἀπαιτοῦσι τὰ συμφέροντα τῆς πατρίδος καὶ τῆς συνειδήσεως αὐτῶν· ἀλλὰ δὲν εὐρίσκουσιν οὐδεμίαν ἑνωσιν μεταξὺ λαοῦ πρὸ πάντε ἐτῶν ἠμυνομένου ἐναντίον τοποῦτων ἐχθρικών δυνάμεων; Ἀλλὰ καὶ δεθέντες ὅτι οἱ Ἕλληνες εἰσὶ κακοὶ, ἐρωτῶ, τί δύναται τις νὰ περιμείη παρ' ἔθνους ἐπὶ τετρακόσια ἔτη ὑποταχθέντος εἰς τὸν Τουρκικὸν ζυγόν; Ἐξ ἐναντίας θυμῶν πῶς διεσώθησαν τόσαι ἀρεταὶ αὐτῶν. Τοῦλάχιστον ἔχουσιν εὐφυίαν, καὶ ὠραία προτερήματα, καὶ πρόθυμοι εἰσὶν εἰς τὸ νὰ δέχωνται τὰ δύο μεγάλα μέσα, ἢ μᾶλλον τὰ μόννα μέσα, ἅτινα καθίστασιν οἰονδήποτε ἔθνος εὐγενές καὶ εὐδαίμον, δηλαδή τὸ φῶς τῆς ἐπιστήμης καὶ τοῦ Εὐαγγελίου.

οἱ Ἕλληνες εἰσὶ πανταχοῦ ἐνδιὰθετοι εἰς τὸ νὰ δέχωνται τὰς ἁγίας Γραφάς, καὶ νὰ συνιστῶσι σχολεῖα διὰ τὴν ἀνατροπὴν τῶν τέκνων αὐτῶν. οἱ Ἕλληνες σοφίαν ζητοῦσι. οἱ λοιπὸν δὲν πρέπει νὰ περιμένωμεν ἐντὸς εἰκοσιν ἢ τριάκοντα ἐτῶν παρ' ἔθνους τοσαύτην ἔχοντος εὐφυίαν, τοσαῦτα προτερήματα, τοσαύτην κλίσιν πρὸς τὴν παιδείαν, καὶ τοσαύτην προαίρεσιν εἰς τὸ νὰ δέχεται τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, εἰν ἀπολαύσῃ ἐλευθερίαν; Ἄ! ἅς μὴ ἀμφισβητῶσι τοῦλάχιστον τὰ ἔθνη τῆς Εὐρώπης τὰς ἀρετάς, τὰς ὁποίας διέσωσεν ἡ Ἑλλὰς ἐν τῷ μέσῳ πολυχρονίου δουλείας· ἅς μὴ προτείνωσιν αὐτῇ ὡς ὅσον εὐσπλαγγνίας τὴν υποχρέωσιν τοῦ νὰ δώσῃ εἰς λαοὺς πρὸ πολλοῦ ἐλευθέρους τὸ παράδειγμα ὄλων τῶν ἀρετῶν, πῶν ὁποῖων αὐτοὶ οὕτοι οἱ λαοὶ ἐστερήθησαν πολλάκις. Χρηματίσαντες ἐπὶ τέσσαρας αἰῶνας δούλοι λαοῦ τυράννων, οἱ Ἕλληνες ἀφοῦ διέσεισαν τὸν ζυγὸν ἐμόλυον ἐνίοτε δι' ὠμοτήτων πρὸς τοὺς δυνάστας αὐτῶν τὸν χαρακτήρα αὐτῶν. Ἀπατηθέντες παρ' ἐκείνων, οἵτινες ὑπέσχεοντο αὐτοῖς ἐλευθερίαν, δυσαπιστοῦσι πρὸς ἐκείνους, οἵτινες λέγονται ἐλευθερωταὶ αὐτῶν· προδοθέντες δὲ ὑπὸ τῶν ἰδίων αὐτῶν συμπολιτῶν, ἐξετάζουσιν ἀλλήλους πρὶν ἢ ἐνωθῶσιν. Ὅλοι αὐταὶ αἱ συνέπειαι πρέπει ἄρα νὰ φέρωσιν εἰς ἀπορίαν ἔθνη, τὰ ὁποῖα δυστυχήματα ὀλίγων μόνων ἐπὶν διέσεισαν ἐκ θεμελίων, καὶ τὰ ὁποῖα ἐμόλυον διὰ τοσοῦτων ἐγκλημάτων τὰ προίμια τῆς ἐλευθερίας αὐτῶν;

οἱ Ποῖος ἄλλος λαὸς, ἀφοῦ ὑπέστη τόσας δοκιμασίας, ἤθελε τολμήσει νὰ δισχυρισθῇ ὅτι δὲν ἠθελε καταβληθῆ; Οἱ Ἕλληνες διέσωσαν τὸ πνεῦμα αὐτῶν· τί λοιπὸν δὲν πρέπει νὰ προσδοκῶμεν παρ' ἀνθρώπων τοσοῦτω εὐφῶν καὶ τοσοῦτω γενναίων; εἰσὶ πάντοτε ἔτοιμοι ν' ἀποθάνωσιν ὑπὲρ τῆς πίστεως ἐν Χριστῷ. ἵνα γείνη ἐλεύθερος καὶ νὰ συγχωρηθῆ ὁ Ἕλληνας, ἀρκεῖ μόνον νὰ εἴπῃ· οὐκ ἔστι Θεὸς εἰμὶ Θεὸς καὶ Μωάμεθ ὁ ἀπόστολος αὐτοῦ. οἱ καὶ ὁμοῦς ὁ Ἕλληνας προτιμᾷ νὰ κῦψῃ τὴν κεφαλὴν ὑπὸ τὸ ξίφος τοῦ Μουσουλμάνου, παρὰ ν' ἀρνηθῆ τὸν Σωτῆρα αὐτοῦ. Οὐδὲν λοιπὸν εὐγενές ἔχει τὸ

ἔθνος τοῦτο; Οὐδὲν ἱκανὸν νὰ κινήσῃ εἰς συμπάθειαν τοὺς χριστιανούς, καὶ εἰς εὐσπλαγγίαν τοὺς φιλανθρώπους; Ὁ σόφος, ὁ ζωγράφος, ὁ λιθοξόος, ὁ ποιητής, ὁ ῥήτωρ, ὁ κήρυξ τοῦ Εὐαγγελίου, δύνανται νὰ βλέπωσιν ἀτάραχοι σφαζομένην τὴν Ἑλλάδα, εἰς τὴν ὁποῖαν ὀφείλουσι τοσαῦτα; Εὐαριῆμοι ὄντες, κακῶς ἐφωδιασμένοι, κακῶς ὠπλισμένοι, ἄνευ πειθαρχίας, ἀντίστησαν ἐπὶ πενταετίαν εἰς τὴν τρικυμίαν τοῦ πολέμου! καὶ ἀπόφραξιν ἔχουσιν ν' ἀντισταθῶσιν ἐτι. Εἰς τὰς ψυχὰς αὐτῶν εὐρίσκειται ἡ γενναίότης τοῦ Αἰωνίου καὶ ἡ σταθερότης τῶν πρώτων μαρτύρων! «Τὰ νήπια καὶ τὰ ὑπλάζοντα λειποφυγοῦσιν ἐν ταῖς πλατείαις τῆς πόλεως. Ζητοῦσιν ἄρτον παρὰ τῶν μητέρων αὐτῶν καὶ δὲν ὑπάρχει!» (1) Αἱ γυναῖκες αυτοκτονοῦνται ἢ παρακαλοῦσι τοὺς συζύγους αὐτῶν νὰ φονεύσωσιν ἰδίαις χερσὶν αὐτὰς μᾶλλον παρὰ νὰ πέσωσιν εἰς χεῖρας τῶν Τούρκων, τῶν ὁποῖων, τὰ ἐνδύματα εἰσὶ μεμολυσμένα ὑπὸ τοῦ αἵματος τῶν οἰκογενεῶν αὐτῶν.

οἱ Τίς ὀφθαλμὸς δὲν ἔκλαυσε διὰ τὴν καταστροφὴν τῶν Φαρῶν, τῆς Χίου καὶ τοῦ Μεσολογγίου; Ποία καρδιά δὲν ἠθάμβη ὀκτετον βλέπουσα μυριάδας ὠραίων Ἑλληνίδων συρομένων ἐκτὸς τῆς προσφιλοῦς αὐτῶν πατρίδος, καὶ ἀπερχομένων μετὰ θλίψεως νὰ διέλθωσι βίον τεταλαιπωρημένον ἐντὸς τῶν αἰσχυρῶν χαρεμιῶν τῶν Μουσουλμάνων; Καὶ ὁμοῦς τὰ ἔθνη βλέπουσι ταῦτα ἀπαθῶς, καὶ καυχῶνται διὰ τὴν ἀπροσωληψίαν αὐτῶν! Ἐν πῶς ἢ Ἑλλὰς, θέλει εἶσθαι εἰς ὅλα τὰ χριστιανικά ἔθνη αἰώνιον αἴσχος! οἱ

Ὅ; βλέπει ὁ ἀναγνώστης, ὁ συγγραφεὺς τοῦ μικροῦ τούτου κινήματος δὲν εἶναι ἐκ τῶν Διαμαρτυρομένων ἐκείνων, οἵτινες ἔχουσι μὲν ἀδικαίως ἀνά χεῖρας καὶ στόμα τὸ Εὐαγγέλιον τὸ παραγγέλλον τὴν πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπην, ἀδικαίως δὲ διὰ τὴν σφαγὴν τῶν ὁπαδῶν τοῦ Εὐαγγελίου τούτου, καὶ συνηγοροῦσι μάλιστα ὑπὲρ τῶν θηρίων.

Πλὴν τῶν εἰδήσεων τούτων τὸ μικρὸν πνεῦμα περιέχει ὡς ἐπίμετρον καὶ ἄλλας τινὰς οὐχ ἦσαν ἀξιωμανημονεύτους· διότι εἰ καὶ σίζονται τινες ἐξ αὐτῶν διεσκορπισμένοι, οὕτω εἰπεῖν, καὶ ἀμυδραὶ εἰς τὴν μνήμην τῶν προσεχουσῶν ἐξ ἡμῶν, εἶναι ὁμοῦς πάντῃ ἀγνωστοὶ πρὸς τοὺς νεωτέρους. Ὁμιλεῖ, παραδείγματός χάριν, περὶ τῶν εὐεργετημάτων τῶν σταλέντων ἐξ Ἀμερικῆς εἰς Ἑλλάδα ἐν ὠραῖς στερήσεων καὶ ὀδύνης καὶ ἀπελπισίας, περὶ τῶν ἰδρυθέντων ὑπὸ τῶν Ἀμερικανῶν σχολείων, περὶ τῶν παρ' αὐτῶν διανεμηθέντων βιβλίων, ἀβυκίων, κονδυλίων, τῶν ὁποῖων ὁ ἀριθμὸς εἶναι μέγας, δημοσιεύει τὰς εὐχαριστηρίους ἐπιστολάς τοῦ Κυβερνήτου, πολλῶν Ἀρχῶν καὶ ἰδιωτῶν, ὡς τοῦ Κωνσταντᾶ, Φαρμακίδου, Βαμῆα, Κούμα καὶ ἄλλων, καὶ προσθετεῖ τὰς πρὸς τὰς Ἑλληνίδας κατανυκτικωτάτας ἐκείνας ἐπιστολάς τῶν Ἀμερικανίδων, τὰς ὁποίας κλαίοντες ἀνεγνώμεν ἄλλοτε. Ἐκ καὶ παρ' ἡλλοῦ ἐκτοτε τριάκοντα καὶ δύο ἔτη, ἀδύνατον

(1) ἄρθρο: C. 11-12.

ἀναγινώσκοντες ταύτας καὶ σήμερον νὰ μὴ δακρύσωμεν. Βεβαίως τὸ αἶσθημα τῆς φιλανθρωπίας καὶ τοῦ χριστιανισμοῦ ἦτο βαθύτατα κεχαραγμένον εἰς καρδίαν, ἐξ ἧν ἔρρευσαν λόγοι ὡς οἱ ἐξῆς:

« Ἄν καὶ ἀγνωστοὶ πρὸς ὑμᾶς, δὲν εὐμεθὰ ὄμοι ξέναι εἰς τὰ παθήματά σας. Ὁ Παντοκράτωρ σὺς ποτίζει τὸ πικρὸν ποτήριον τῶν θλίψεων. Οἱ πατέρες, οἱ ἀδελφοὶ καὶ οἱ υἱοὶ σας φονεύονται εἰς πᾶς μάχαι, σφάζονται ἀνηλεῶς, ἢ ἐκθέτουν τὴν ζωὴν αὐτῶν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας.

» Τινὲς ἐξ ἡμῶν, αἵτινες σὺς στέλλομεν τρυπὴν τὴν ἐπιστολήν, ἐσπερήθημεν ὑπὸ τοῦ θανάτου τοῦ ἀνδρός μας· ἀλλ' ἐπετρέπη εἰς ἡμᾶς νὰ ἐπαγρυπνήσωμεν ἐπ' αὐτῶν κρηνοῦντων καὶ συμπροσφυγήνημεν μετ' αὐτῶν ὑπὲρ τῆς ἐνώσεως ἡμῶν πέραν τοῦ τάφου. Ἐδέχθημεν τοὺς τελευταίους αὐτῶν στεναγμούς· γυνὴ δὲ ἀπολαύομεν τὴν ὀλιβερὰν εὐχαρίστησιν τοῦ νὰ βλέπωμεν τὰς χλοερὰς ἰτέας καὶ φοιτηθείας ὑπὸ τῶν χειρῶν ἡμῶν, ἐξαπλούσας τοὺς κλάδους αὐτῶν ἐπὶ τοῦ τόπου ὅπου ἀναπαύεται ἡ κόρη αὐτῶν. Ἀλλὰ σεις, φεῖ! ὀδερμίαν τῶν παραμυθίων τούτων ἔχετε· ἀλλ' ἐκαλέσθητε νὰ ὑπηρετήσετε πολυκρήβιμους καὶ πολυπληθεῖς λύπας, τὰς ὁποίας εἰς τὴν εὐτυχὴ πατρίδα μας μόλις ἐννοοῦμεν.

» Ὁρανοῦμεν τὰς συμφορὰς σας καὶ ἐπιθυμοῦμεν νὰ συνεισφέρωμεν εἰς ἀνακούφισίν σας. Σὰς κάμνομεν μίαν προσφοράν ἥτις, ἂν καὶ μικρὰ ὡς πρὸς τὰς ἀνάγκας σας, θέλει δυναθῆ ἴσως γὰρ συνεισφέρει κατὰ τινὰ βαθμὸν εἰς ἀνακούφισιν τῶν παθημάτων σας. Ἐλπίζομεν ὅτι θέλομεν δυναθῆ νὰ στείλωμεν καλὴν ἐκ τοῦ μέρους τούτου πᾶν Ὀμοσπόνδιον Ἡμελιταίων καὶ ἄλλα βοηθήματα εἰς ἐνδύματα καὶ ζωτροφίας κατὰ τὴν Ἰούλιον μῆνα, διότι αἱ γυναῖκες διαφόρων τύπων περὶ ἡμῶν καταγινοῦνται νὰ συναζῶσι συνδρομὰς, τὰς ὁποίας δὲν ἐδυνάθησαν νὰ ἐτοιμάσωσιν ἐγκαίρως διὰ τὴν παρούσαν εὐκαιρίαν. Ὅλοι αἱ τάξεις τῆς κοινωνίας μας αἰσθάνονται ἐπιθυμίαν νὰ συνεισφέρωσι πῶς εἰς βοήθειάν σας. Ἐκ τῶν ἐνδυσμάτων τὰ ὅποια στέλλομεν, 120 καὶ τεσσαρεσθίσδε εἰς σχολείων κορασιῶν ἐνταῦθα, τοῦ ὁποίου τὰ μέλη εὐχαρίστως ἀφιέρωσαν εἰς τὰς ὄφρα; τῶν διασκεδάσιων τῶν εἰς τὸ ἀξιόλογον τούτον ἔργον. Τὰ τέκνα μας ἐκλαύσαν ἀκούσαντα τὴν διήγησιν τῶν συμφορῶν σας, καὶ χεῖρα βρεφῶν ἐψέλιξαν εὐχὰς ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος. Οἱ λειτουργοὶ τῆς θρησκείας εἰς τοὺς ἱεροὺς ναοὺς ἐδείχθησαν τοῦ Κυρίου ὑπὲρ ὑμῶν. Ἀδελφοὶ ἐν τῇ χριστιανικῇ πίστει, σπασθῶμεν ὑμᾶς καὶ τὰ ὄφρα σας εἰς τὸν Θεὸν ὑμῶν τὸ καὶ ἡμῶν, εἰς ἐλεῖον, ὅστις εἶναι ὁ ἀνὴρ τῆς χάριτος, ὁ πατὴρ τῶν ὀρφανῶν καὶ ὁ ἐκδικητὴς τῶν καταδυναστευμένων. Νὺν δὲ καὶ δὲν θέλωμεν συμπαρακαλεῖσθαι ἐν τῇ κρήρῃ τούτῳ, θέλομεν ὁμοῦ συναπακαλεῖσθαι εἰς ἐκρίνον τῆς οὐλίου μακαριότητος, ὅπου λυτὴ ποτὲ δὲν εἰσέρχεται, καὶ ὅπου ὁ υἱὸς θέλει ἐξαλεῖψαι τὰ δάκρυα ἀπὸ πάντων τῶν ὑψηλῶν. » Καὶ ἀλλὰ χρὴ.

« Ἀδελφοὶ Χριστιανοὶ! χαίρομεν ὅτι καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῶν θλίψεων σας διατηρήσατε τὴν

ἀρετὴν καὶ τὴν ἀξιοπρέπειαν αἵτινες ἐμπρέπουσιν εἰς τὸ ἡμέτερον φύλον. Προσκατερήσατε, σὰς παρακαλοῦμεν, εἰς τὴν ἀγαθὴν ταύτην ὁδόν. Ἐσταλάξατε εἰς τὰς ψυχὰς τῶν τέκνων σας τὰς ἀρχὰς τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἀρετῆς, ἐνθυμούμενοι ὅτι ἐκ τούτου κατὰ μέγα μέρος κρέματα ἢ μέλλουσα τῆς Ἑλλάδος εὐδαιμονία.

» Ἐλόγησθε ὁ Θεὸς τοῦ ἐλέους, ὅτι μετὰ νύκτα ἠθικῶν κρότους καὶ δουλείας σχεδὸν τετρακόσια ἔτη διαρκέσασιν, ὁ ἀσπὴρ τῆς ἐλευθερίας ἀνέτειλεν ἐπὶ τὴν καταδυναστευομένην πατρίδα σας.

» Εἴθε νὰ παχύνῃ τὴν ἐποχὴν κατ' ἡν ἡ Ἑλλάς, μὴ καταπαυομένη πλέον ὑπὸ τοῦ ποδὸς τῆς Τουρκικῆς τυραννίας, θέλει ἐγερθῆ καὶ δεῖξει εἰς τὸν κόσμον τὴν ἀρετὴν, ὡς ἥδη ἐδείξε καὶ τὴν δόξαν, τῶν ἀρχαίων αὐτῆς ἡμερῶν!

» Ἐλπίζοντες ὅτι ἐντός ὀλίγου θέλοισιν ἀναμειψθῆ ὅλοι οἱ ἀγῶνες σας διὰ τῆς σωτηρίας τῆς ἀγαπητῆς ὑμῶν πατρίδος, συνιστοῦμεν ὑμᾶς πρὸς τὸν κοινὸν ἡμῶν Σωτῆρα, ὑπὲρ τῆς πίστεως τοῦ ὁποίου σήμερον πάσχετε. »

« Ἀδελφοὶ καὶ φίλοι! προσθέτουσιν αἱ ἡμερικανίδες τοῦ Χάρτσορν, αἱ καρδίαι μας σπασθῶσιν δι' ὑμᾶς· τεραθίσαι τοὺς προστάτας ὑμῶν ἐνεκα τοῦ πολέμου, καὶ ἀκαταπαύστως φοβούμενοι διὰ τὴν χεῖρνα καὶ τοῦ θανάτου, ἔχετε τὰς εὐχὰς ἡμῶν καθ' ὅλας τὰς περιπλανήσεις, τὰς στερήσεις καὶ τὰς θλίψεις σας.

» Διὰ τοῦ πλοίου τούτου (τὸ ὅποιον εἴθε νὰ καθυγῆσθῃ ὁ Θεὸς ἀσφαλῶς εἰς τὰ παράλι σας!) θέλετε λάβει μέρος τῶν ἀγχιῶν μετὰ τὰ ὅποια αὐτὸς μᾶς ἐλόγησεν. Οἱ πτωχοὶ ἐξ ἡμῶν συνεισφέραν κατὰ δύναμιν, καὶ τὰ μικρὰ μας παιδιὰ ἱλαρῶς ἐβοήθησαν ὅπως τινὲς ἐξ ὑμῶν ἔχωσιν ἄρτον ἵνα φάγωσι, καὶ ἐνδύματα ἵνα φορέσωσιν. Ἐάν ἐθένησθε νὰ ἴδῃτε πῶς τὰ πρόσωπα τῶν μικρῶν ἡμῶν λάμπουσι καὶ οἱ ὀρθοκλμοὶ αὐτῶν ἀκτινοβολήσιν ὑπὸ χαρᾶς, περικιτύνων τὰς ὄφρας τῆς σχολῆς αὐτῶν ἵνα ἐργασθῶσι μετὰ τὰς μελόνας τῶν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος· ἐάν ἐδύνασθε νὰ ἴδῃτε τὰς γυναῖκας ἐκείνας, αἱ ὁποῖαι διὰ τῶν κόπων αὐτῶν κερδαίνουσι τὰ πρὸς τὸ ζῆν, βαλλούσας εὐχαρίστως τὸ λεπτόν αὐτῶν εἰς τὸ ταμιεῖόν σας, καὶ ὑπεξαίρουσας ὄφρας ἀπὸ τῶν κειρῶν τῆς ἀναπαύσεώς των ἵνα προσθέσωσιν ἐνδυσματὰ δι' ὑμᾶς· ἐάν ἐδύνασθε νὰ ἴδῃτε τὸ δραστήριον πνεῦμα τὸ ὅποιον διεδόθη εἰς ὅλας τὰς τάξεις τῆς κοινωνίας μας, τούτου ἤθελεν ἀνακουφίσει πρὸς στιγμὴν τὰς ταλαιπωρίας σας.

» Εἴμεθα κάποιαι ἐνὸς πόρου ἐκ τῶν μικροτέρων τῶν Ὀμοσπόνδιων Πολιτειῶν, καὶ τὰ δῶμά μας εἰς ἀνάγκης εἰσι πλέον πεποιημένα τῶν ἄλλων τῶν μεγαλητέρων καὶ πλουσιωτέρων πόλεων. Ὅτι ἔχομεν ὑμᾶς τὸ δίδομεν ἐν ὀνόματι τοῦ ἀγαπητοῦ ἡμῶν Σωτῆρος μετὰ τῶν ἐλόγιων καὶ τῶν εὐχῶν ἡμῶν.

» εἰς γινώσκοντες τὴν ἰσχὺν τῆς συμπαθείας, πόσον ὀπλίζει τὴν καρδίαν εἰς τὸ νὰ ὑπομένῃ πόσον ἀποσπᾷ τὸ κέντρον ἀπὸ τῆς ὀφθαλμοῦ, ἐγράψαμε

πρὸς ὀλίγας ταύτας λέξεις ἵνα βεβαιώσωμεν ὑμᾶς ὅτι εἰς τὰ ἀπώτατα μέρη τοῦ τόπου ἡμῶν, ὡς καὶ εἰς τὰ ὑψηλά, ἐνθυμοῦνται ὑμᾶς μετὰ ὄκτον καὶ φιλοστοργίαν.

» Ἀδελφοὶ καὶ φίλοι, τείνομεν τὰς χεῖράς μας πέραν τοῦ Ἰλιεανῶν ἐν τῇ κοινωνίᾳ τοῦ Χριστοῦ. Παρακαλοῦμεν ὅπως ὁ Σταυρὸς αὐτοῦ καὶ ἡ σημαία τῆς πατρίδος σας ὑψωθῶσιν ὀμοῦ ὑπὲρ τὴν ἡμισέληνον καὶ τοὺς μινωρέδας, ὅπως οἱ υἱοὶ ἡμῶν χειραγώγῳσιν ἀνορθωθῶσιν τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, καὶ ἀνοικοδομήσωσι τὰ ἔρειπια τὰ ὅποια ὁ καταδυναστεύτης κατεπάτησε, καὶ ὅπως ὑμεῖς ἐπανεργόμενοι πάλιν εἰς τὴν οἰκιακὴν εὐδαιμονίαν δρέψητε ἐκ τῶν παρελθόντων κινδύνων καὶ συμφορῶν λαμπρότερον στέφανον διὰ τὴν βασιλείαν τοῦ οὐρανοῦ. »

Ἀλλὰ ποῦ σήμερον τὰ ὄφρα, τὰ εὐαγγελικά, τὰ χριστιανικά ταῦτα αἰσθήματα ἐν τῇ Ἑλλάδι! ἐπαλαιώθησαν, φαίνεται, καὶ αὐτὰ μετ' αὐτῆς, καὶ ὡς κόνις παρῆλλον συντριβέντα ὑπὸ τοῦ; τροχοῦ τῶν ἀτμοκινήτων ἀμαζῶν καὶ τὰς ἑλικας αἰῶν ἀτμοπλοίων.

Πρὶν τελειῶσαι τὴν μικρὰν ταύτην ἀνάλυσιν, ὀφείλω νὰ καταδείξω καὶ ἄλλην ἀξιολογητάτην συνδρομὴν τῶν Ὀμοσπόνδιων Ἡμερικῶν τῆς ἡμερικῆς πρὸς ἡμᾶς, ἀποδεικνύουσαν τὴν μεγίστην αὐτῶν ἀγάπην πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα.

Ὁ συγγραφεὺς τῆς Συνοπτικῆς Ἐπιθεωρήσεως δημοσιεύει συμπόλιον ὑπογεγραμμένον ὑπὸ ὀκτώ ἡμερικανῶν, ἀναλυθάνοντων τὴν ἐν ἡμερικῇ ἐκπαίδευσιν καὶ συντήρησιν τεσσαράκοντα καὶ ὀκτώ Ἑλλήνων. Γενναῖον καὶ ὄντως μεγαλοπρεπὲς τὸ εὐεργέτημα!

Οὐβρανδρὰ Φενεσταλίσ.

Τὸ περίεργον τούτου φωτὸν ἐγγράφη εἰς τὴν νῆσον Μιδαγασκάρ, ἦτο δὲ γνωστὸν εἰς τὴν Βοτανικὴν, ἀλλ' εἰς ξηρὰν κατάστασιν. Μεταφερθὲν τελευταῖον ὑπὸ τινος περιηγητοῦ εἰς τὴν Ἀγγλίαν, κηπεύεται εἰς Chelsea.

Τὸ κύριον χαρακτηριστικὸν τοῦ εἶναι ὅτι τὰ φύλλα δὲν ἔχουσι τὸ ἀνεμπερᾶν τῶν νεύρων διάχυμα, ὡς πάντα τὰ τῶν λοιπῶν φωτῶν φύλλα, ἀλλὰ μόνον τὰ νεύρα, ὡστε τὰ φύλλα φαίνονται ὡς κινχλίδες, καὶ διὰ τοῦτο ἐδοθη αὐτῷ τὸ ὄνομα *Funestralis*. Οἱ ἰδόντες τὸ περίεργον τούτου φωτὸν προσθέτουσιν ὅτι ἀνάγκη νὰ ἴδῃ τις αὐτὸ εἰς τὸν τόπον τῆς αὐξήσεώς του, καὶ παρατηρήσῃ τὰς ποικίλλας κυματοειδεῖς τῶν φύλλων αὐτοῦ κινήσεις, ἵνα θαυμάσῃ τὴν ἀξιάχρηστον καλλονὴν τοῦ σχηματισμοῦ τῶν φύλλων τούτων.

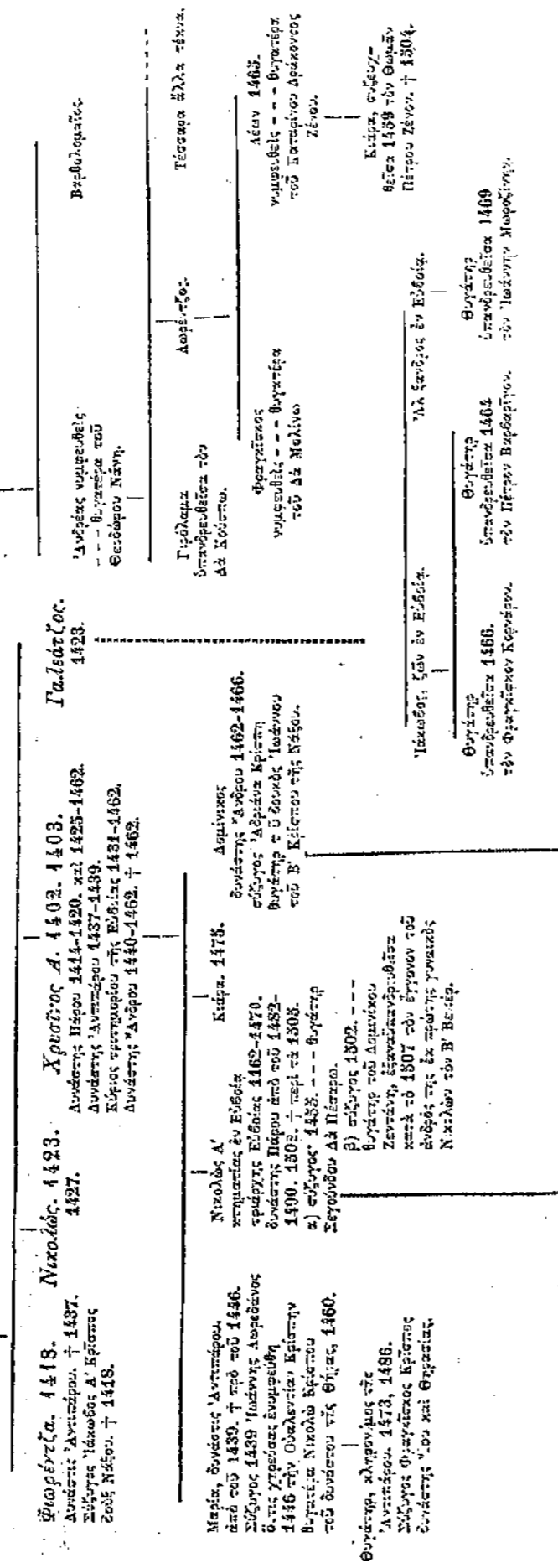
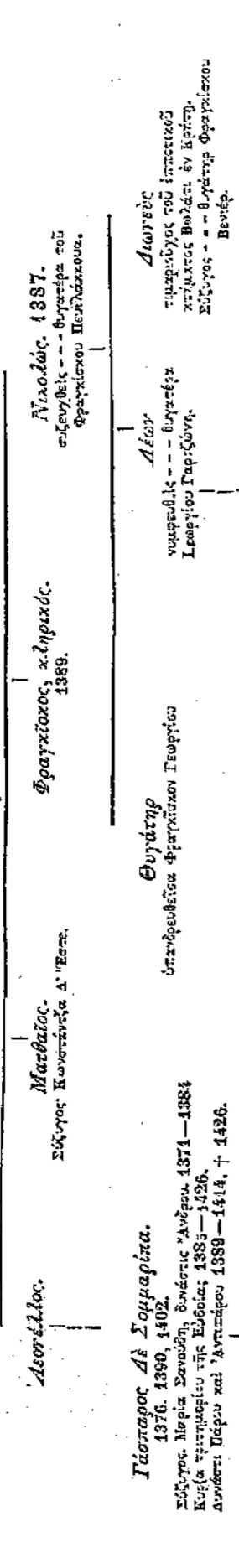
Σ. ΛΑΝΔΗΡΡ.

Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῶν νεωτέρων, χάρην τῶν πολλῶν ἐργασθεισῶν, ὑπὸ Κ. Παπαβήγγου.

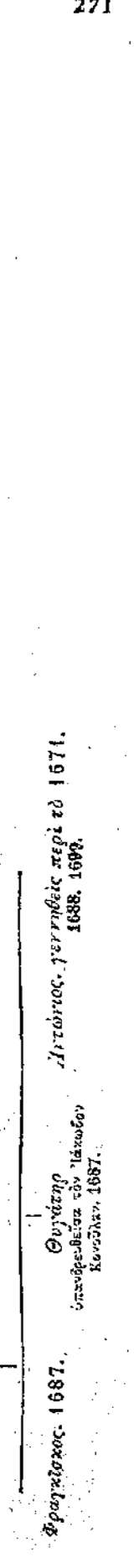
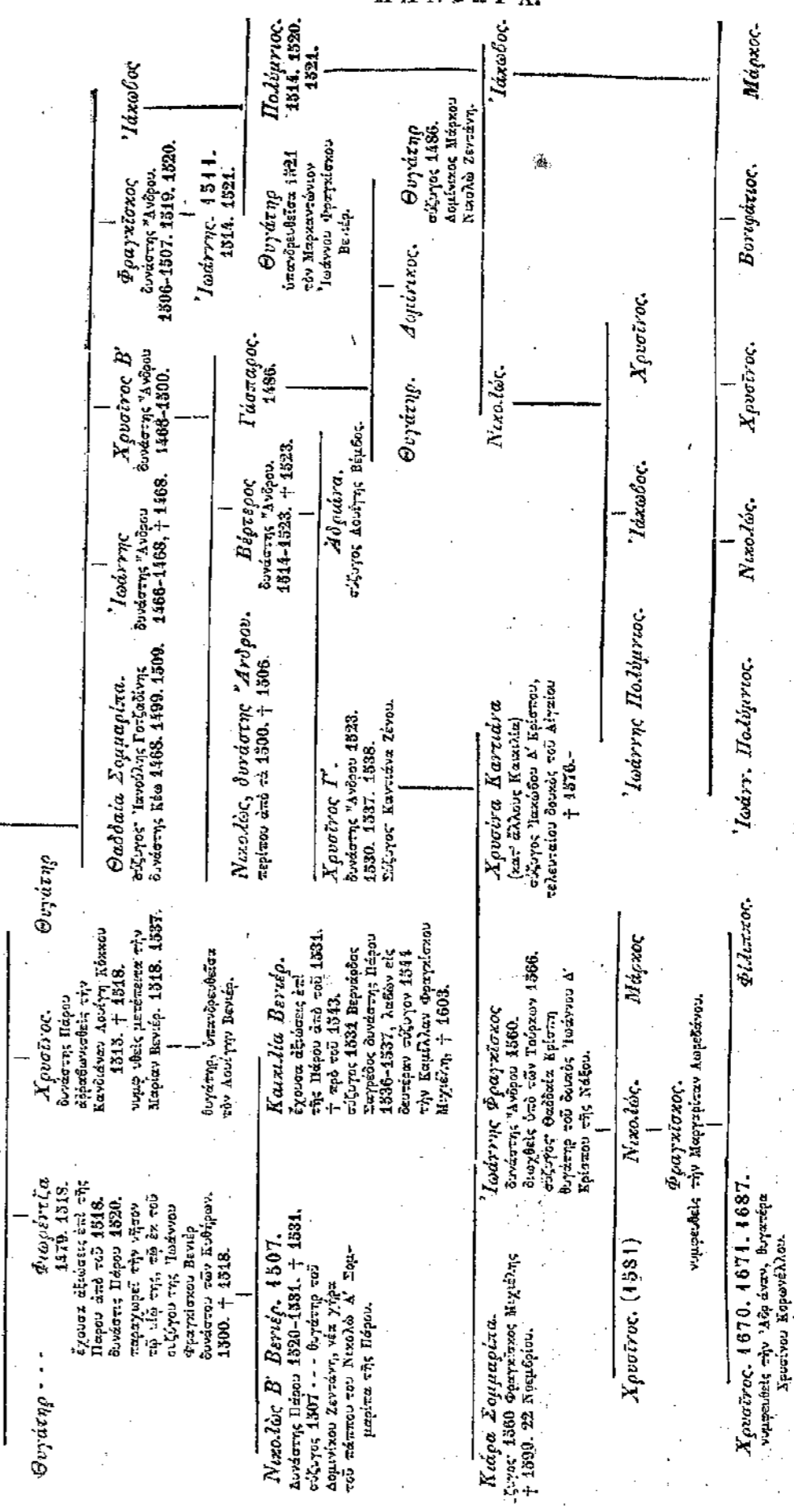
- οοο—
- Ὁ λαὸς ὁ μιλετῶν καὶ γινώσκων τὴν ἱστορίαν αὐτοῦ, κρῖνει σφδὸν πάντοτε ἀφορλέτερον καὶ ἐρβότερον περὶ ταῦν παρθένων αὐτοῦ πραγμάτων, καὶ περὶ τῶν ὄρων τῆς προόδου, καὶ περὶ τῆς τύχης τοῦ μέλλοντος αὐτοῦ. ΓΚΙΖΩΤΟΣ.
- Ἡ ἱστορία αὕτη, ὡς καὶ ἀπὸ τῆς ἐπιγραφῆς διαλοῦται, δὲν συντέθη διὰ τοῦς σοφοῦς, ὡτε ἔχει ἐπιστημονικὴν τιμὴν ἀξίωσιν· ἀλλ' ἐπιλοπονῆθη ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ καταστήσῃ, ὅσον ἐνδέχεται ἀφελῶς καὶ εὐκρινῶς, γνωστῆ εἰς τοὺς πολλοὺς τὰ κυριώτατα γεγονότα τῆς πατρίδος ἡμῶν ἱστορίας, ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῶν νεωτέρων, καὶ τὰ ἐξαχθέντα ἀπὸ τῶν γεγονότων τούτων πρακτικὰ διδάγματα, ἠθικὰ καὶ πολιτικά.
- Διηρέθη δὲ ἡ ὅλη αὕτη ἱστορία εἰς δεκαπέντε βιβλία τὰ ἑξοῦθα:
- Βιβλίον Πρῶτον. — Χρόνοι μυθικοί.
 - » Δεύτερον. — Πρῶται ἱστορικὴ γῆρον.
 - » Τρίτον. — Μηδικὸν πόλεμον καὶ Ἀθηναίων ἡγεμονία.
 - » Τέταρτον. — Πελοποννησιακὸς πόλεμος καὶ Σπάρτης ἡγεμονία.
 - » Πέμπτον. — Θηβαίων ἡγεμονία καὶ πατακμὴ τοῦ πρώτου Ἑλληνισμοῦ.
 - » Ἑκτον. — Μακεδονικὸς Ἑλληνισμὸς, Φίλιππος καὶ Ἀλέξανδρος.
 - » Ἑβδόμον. — Μακεδονικὸς Ἑλληνισμὸς. Οἱ Διάδοχοι.
 - » Ὀγδοον. — Ρωμαϊκὴ Κυριαρχία.
 - » Ἐνάτον. — Ἑξελληνισμὸς τοῦ Ανατολικοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους.
 - » Δέκατον. — Βυζαντινὸς Ἑλληνισμὸς. Εἰκατομῆχοι βασιλεῖς.
 - » Ἐνδέκατον. — Βυζαντινὸς Ἑλληνισμὸς. Μακεδονικὴ δυναστεία.
 - » Δωδέκτον. — Βυζαντινὸς Ἑλληνισμὸς. Κομνηνοί.
 - » Δεκατοντρίτον. — Φραγκικὴ Κυριαρχία, Ἡγλατολῶχοι.
 - » Δεκατοντέταρτον. — Τούρκικὴ Κυριαρχία.
 - » Δεκατονπέμπτον. — Ὁ καθ' ἡμᾶς Ἑλληνισμὸς. Ἑλληνικὴ Ἐγναστάσις.
- Τὰ δεκαπέντε ταῦτα βιβλία θέλουσιν ἀπαρτίσει 3 τόμοις, ἵον ἕκαστος περιλαμβάνων 35—40 τυπογραφικὰ φύλλα, τιμᾶται δρχμῶν 40. Ἐκαστὸν βιβλίον θέλει ἐκδίδεσθαι ἀμὰ ἐκτυπούμενον, οἱ δὲ συνδρομηταὶ θέλουσι προκαταβαλεῖν, λαβόντες μὲν τὸ πρῶτον βιβλίον, τὴν τιμὴν τοῦ πρώτου τόμου, λαβόντες δὲ τὸ ἕκτον, τὴν τοῦ δευτέρου τόμου, λαβόντες δὲ τὸ ἐνδέκατον, τὴν τιμὴν τοῦ τρίτου τόμου.
- Κατὰ πάσαν διημέριαν θέλει ἐκδίδεσθαι ἀνά ἐν βιβλίον τὸ δὲ πρῶτον δημοσιεύεται τὴν 1 Ὀκτωβρίου τοῦ τρέχοντος ἔτους.

ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥ ΣΟΜΜΑΡΙΑ ΗΝ ΑΙΤΑΙΩ ΠΕΛΑΓΕΙ (')

Αίσιον Δε Σομμαρία εν Βερώνη 1263. † 1291.

(') ὄρα σελίδ. 231, σελ. 222.

(') ὄρα σελίδ. 231, σελ. 222.

ΠΑΝΔΩΡΑ.

ΠΡΟΣΕΙΣ

ΟΜΟΙΟΤΗΣ. Ἐν τινί των Βιβλιοθηκῶν των Παριζίων εὑρίσκειται χειρόγραφον, ἐν ᾧ λέγεται ὅτι οἱ κόμητες Λινθεβίλλης καὶ Ἰτρικιοῦ, ἀδελφοὶ διδμοιοί, εἶχον τοσαύτην ὁμοιότητα, ὥστε ὅτε ἐφόρουσαν τὰ αὐτὰ ἐνδύματα, καὶ τοῦτο ἐπραττον πολλὰκις χάριν διασκεδάσεως, οἱ ὑπερέτει αὐτῶν δὲν ἐδύναντο νὰ τοὺς διακρίνωσιν. Ἐβλῆον τὸν αὐτὸν τόνον τῆς φωνῆς, τὸ αὐτὸ βᾶθρον, τὸ αὐτὸ ἦθος· τοσαύτη δὲ ἦτο ἡ ὁμοιότης των, ὥστε καὶ αὐτὰ αἱ σύζυγοί των πολλὰκις ἠπατώοντο. Ἀμερότεροι ἦσαν ἰλαρχοὶ τοῦ Ἰππικοῦ, καὶ πολλὰκις ἡ εἰς διόφκει τὴν μίσην τοῦ ἑτέρου, χωρὶς οἱ ἀξιωματικοὶ καὶ οἱ ἄλλοι Ἰππῆες νὰ ὑποπέσωσι τὴν ἀλλαγὴν.

Ὁ κόμης Ἰτρικιοῦς κατηγορήθη ποτὲ ἐπὶ ἐγκλήματι, τὸ ὅποσον ἐμελλε νὰ τῷ στέρηται τὴν ἐλευθερίαν του. Τί ὁμοίως ἐπραξεν ὁ ἀδελφός του; Δὲν ἀπεχωρήθη πλέον ἀπὸ αὐτόν, οὔτε τὸν ἀφῆκε νὰ ἐξέλθῃ τῆς οἰκίας χάρις νὰ τὸν συνοδεύσῃ. Καὶ ὁ φῶτος μὴ συλληφθῆ ὁ ἀθῶος ἀνὴρ τοῦ ἐνάχου, ἐμνήνευσεν τὴν κατὰ τοῦ κόμητος Ἰτρικιοῦ κατηγορίαν.

Ἡμέραν τινὰ ὁ Λινθεβίλλης ἐκάλεσε κοῦρῆα ἵνα ξηρήσῃ αὐτόν. Μόλις δὲ ἐξήρτισε τὴν ἡμέραν, καὶ ὁ κόμης προφρασθεὶς ἀναγκαίαν ὑπόθεσιν εἰσήλθεν εἰς τὸ παρακείμενον δωμάτιον, εἰς τὴν ὅποιον ἦτο κεκρυμμένος ὁ Ἰτρικιοῦς. Οὗτος ἐνδύθει τὸ ἱμάτιον τοῦ ἀδελφοῦ του καὶ προσκολληθεὶς τὸ προσόψιον εἰς τὸν λαιμὸν του ἦλθε καὶ ἐκάθησε εἰς τὴν ἔδραν, τὴν ὅποιαν ἀφῆκε πρὸ μικροῦ ὁ Λινθεβίλλης. Ὁ κοῦρῆς ἐπεχείρησε νὰ τὸν ξηρήσῃ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος· ἀλλ' ὅποια ὑπῆρξεν ἡ ἐκπληξίς του ὅτε ἰδε τὴν πύγωνα ἀναφύεσθαι ἐν αἰκαρῇ! Μὴ ἀμφισβῆλλον πλέον ὅτι ἦτο δαίμων ὁ ξηριζόμενος ἀφῆκε δυνατὴν φωνὴν καὶ ἐλειποδύμετος. Ἐνῶ δὲ ἐνπαρολοῦντο νὰ τὸν ἐπαναφέρωσιν εἰς τὰς αἰσθήσεις του, ὁ κόμης Ἰτρικιοῦς εἰσήλθεν εἰς τὸ δωμάτιόν του, καὶ ὁ Λινθεβίλλης ἠμιζυριζόμενος ἐπινέλαθε τὴν θέσιν του. Νέα ἐκπληξίς κατέλαθε τὸν κοῦρῆα· ἰνύμιζεν ὅτι ὠνευρέετο, οὔτε ἐπειθετο περὶ τῆς ἀληθείας, ἐὰν πρῶτον δὲ ἐψηλάτῃ ἀμφοτέρους τοὺς ἀδελφούς.

Ἀλλὰ καὶ ἡ μετὰ τὴν αὐτῶν ἠθικὴ συμπεριεθεὶς δὲν ἦτο μικροτέρα· ἐὰν ὁ εἰς ἐπληγόμετο, ὁ ἕτερος ἠσθάνετο πόνους, καὶ ἐπασχον ἐπίτης ἀμφοτέρω. Τὸ δὲ θαυμασιώτερον εἶναι, ὅτι συχνὰκις ὠνευρέοντο τοὺς αὐτοὺς ὄνειρους. Καθ' ἣν ἡμέραν προσεβλήθη ἐν τῇ Γαλλίᾳ ὁ Ἰτρικιοῦς ὑπὸ κακοήθους πυρετοῦ, ἀπὸ τὸν ὅποιον καὶ ἀπέθανεν, ὁ Λινθεβίλλης ᾤθηθη ἐν Πικαρρίᾳ τὴν αὐτὴν πυρετὸν καὶ ἠθῆλεν ὡσαύτως ἀποθάναι, προσηθέτει τὸ χειρόγραφον, ἐὰν δὲν ἐπεκαλεῖται τὴν βοήθειαν τῆς Θεοτόκου.

ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ. Παρὰ τοῖς Ἀραβῶσι ἡ φιλοξενία εἶχε χαρακτῆρα ἱερὸν. Τὸ δικαίωμα τοῦ ἀσύλου

εἶναι ἀπαράβιατον. Πένος ἢ καὶ πολέμιος ἀμα ἐλλὸν εἰς σκηνὴν Βεδουίνου, θεωρεῖται ἱερός. Ἀρ' οὐ ὁ Ἀραβὺ συναινέσει νὰ φάγῃ ἄρτον καὶ ἕλαια μετὰ τοῦ ξένου οὐδεὶς δύναται νὰ ἐπιβουλεύσῃ αὐτόν· οὔτε αὐτὴ ἡ ἰσχύς τοῦ Σουλτάνου δύναται ν' ἀποσπάσῃ φυγάδα ἀπότινος φυλῆς, ἐκτός ἐὰν ἐξολοθρεύσῃ ἀλόκληρον αὐτήν.

Ἐπὶ τῶν καλιφῶν, ὅταν Ἀβδαλάχ ὁ αἰμοχαρὴς ἐπιξενήσους ἐκ τῶν ἀπογόνων τοῦ Κοιμητῆ ἠδυνήθη νὰ συλλάβῃ, εἰς ἐκ τούτων ὀνομαζόμενος Ἰβραῖμ, υἱὸς τοῦ Σολιμάν, διέφυγεν εὐτυχῶς τὴν σφαγὴν, ἀπελήθην εἰς Ἰούραν μεταμφιεσμένος. Μὴ γνωρίζων δὲ κανένας, εἰς δὲ νὰ ἐμπιστευθῆ, εἰσῆλθε κατὰ τύχην εἰς στοὰν μεγάλης οἰκίας καὶ ἐκάθησε. Μετ' οὐ πολὺ φθάνει καὶ ὁ οἰκοδεσπότης ἀκολουθούμενος ὑπὸ πολλῶν θεραπόντων, καὶ ἰδὼν τὸν ξένον, ἠρώτησεν αὐτὸν ποῖος ἦτο. « Δυστυχῆς, εἶπεν ὁ Ἰβραῖμ, ὅστις ἐξαιτείται παρ' ὑμῶν ἀσυλον. » Ὁ Θεὸς δὲ σὲ ἔχη ὑπὸ τὴν σκέπην του, λέγει ὁ οἰκοδεσπότης, εἰσελθε ἐν εἰρήνῃ.

Ὁ Ἰβραῖμ ἔλασε πολλοὺς μῆνας ἐν τῇ οἰκίᾳ ταύτῃ χωρὶς ὁ οἰκοδεσπότης νὰ ἀπειθῆνῃ ἄλλαν ἐρώτησιν εἰς αὐτόν. Ἀλλ' οὗτος βλέπων αὐτόν ἐξερχόμενον καθ' ἐκάστην ἐπιπικρον καὶ ἐπανερχόμενον τὴν αὐτὴν ὥραν, ἐτάληκε ποτὲ νὰ τὸν ἐρωτήσῃ περὶ τούτου. — Ἐμαθὼν, ἀπεκρίθη ὁ πλούσιος οἰκοδεσπότης, ὅτι ἀνθρωπὸς τις ὀνομαζόμενος Ἰβραῖμ, υἱὸς τοῦ Σολιμάν εἶναι κεκρυμμένος ἐν τῇ πόλει ταύτῃ· οὗτος ἐφόνευσεν τὸν πατέρα μου καὶ θέλω νὰ τὸν τιμωρήσω διὰ ταυτοπαθείας.

Μετὰ τὴν ἀπάντησιν ταύτην ὁ Ἰβραῖμ, ὡς κελὸς μουσουλμάνος, ἀνεγνώρισεν ὅτι ὁ Θεὸς ἐσταλέν αὐτόν ἐπίτηδες· παραδούς λοιπὸν ἐαυτὸν εἰς τὸν θάνατον, εἶπεν· — Ὁ Θεὸς προσπατεῖαι τὴν ὑπόθεσίν σου, τὸ θυμὸν σου εἶναι πρὸ τῶν ποδῶν σου.

Ὁ οἰκοδεσπότης ἐκπλαγείς, ἀπεκρίθη· — Ἢ ξένη, βλέπω ὅτι ἡ δυστυχία σὲ καταμαστιρίζει καὶ ὅτι ἀδιάσκα· τὴν ζωὴν ζητεῖς μέσον δι' οὐ ν' ἀπολεθῆς. — Δὲν σὲ ἀπατῶ, εἶπεν ὁ Ἰβραῖμ, ὁ πατήρ σου ἦτο τοιοῦτος, ἠπηντήθημεν εἰς τὸ δεῖνα μέρος, καὶ ὁ θάνατός του συνέβη κατὰ τοῦτόν τὴν τρόπον.

Τότε σπασμοὶ τρομαζοὶ κατέλαβον τὸν οἰκοδεσπότην· οἱ ὀδόντες του ἔτριζον ὡς ὁ πάσχων ὑπὸ βίγους πυρετοῦ, οἱ ὀφθαλμοὶ του ἐσπινθηροβόλων τροχόν καὶ ἐπληθύνοντο δακρύων. Ἐλαίως καιρὸν τινα ἔχων προσηλωμένους τοὺς ὀφθαλμούς χαμαὶ ἔπειτα στραφεὶς πρὸς τὸν Ἰβραῖμ· — Λύριον, λέγει, ἡ τύχη τοῦ πατρός μου θέλει σὲ εὔρει. Ἀλλὰ πῶς νὰ παραβιάσω τὸ ἀσυλον τῆς οἰκίας μου; Δύστυχε ξένη, φύγε ἐμπροσθέν μου· λάβε ἐκείνην φλωρίαν καὶ ἐξέλθε ταχέως, ὥστε ποτὲ νὰ μὴ σε ἴδω.